

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό: Τυπική, άτυπη και από απόσταση εκπαίδευση (συμβατικές και e-μορφές)»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ελκυστικότητα της Τουριστικής εκπαίδευσης ως επιλογή των μαθητών στα Δημόσια ΙΕΚ.

ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ ΝΙΚΗ

A.M.: 3032201601110

Επιβλέπων καθηγητής : κος Μπαγάκης Γεώργιος
Συνεπιβλέποντες καθηγητές : κος Δημόπουλος Κωνσταντίνος
κος Φωτόπουλος Νικόλαος

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα και υλικό: τυπική, άτυπη και από απόσταση εκπαίδευση (συμβατικές και e-μορφές)

Κόρινθος, Φεβρουάριος 2018

Η εργασία αυτή αφιερώνεται στον σύζυγό μου Γεώργιο και στις κόρες μου Αλεξάνδρα και Αγγελική.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών “Εκπαιδευτικά προγράμματα και υλικό: τυπική, άτυπη και από απόσταση εκπαίδευση (συμβατικές και e-μορφές), του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, για την συμβολή τους στην αποκόμιση επιστημονικών γνώσεων και στην διεύρυνση της επαγγελματικής μου ταυτότητας. Ιδιαίτερα όμως ευχαριστώ τον επιβλέπων καθηγητή μου, κο Μπαγάκη Γεώργιο, για την βοήθεια και την κατανόηση που επέδειξε κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου, στον Διευθυντή του ΔΙΕΚ Ναυπλίου κο Δελή Φίλιππο, στον Υποδιευθυντή του ΔΙΕΚ Καλαμάτας κο Πανταζόπουλο Γεώργιο και στην Διευθύντρια του ΔΙΕΚ Κορίνθου – Λουτρακίου κα Κουκουζέλη Ελένη για την ουσιαστική και ανεκτίμητη βοήθειά τους κατά την διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους σπουδαστές των ΔΙΕΚ που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα, για την πολύτιμη συνεισφορά τους στην πραγματοποίηση της έρευνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας είναι η σκιαγράφιση του κοινωνικο-οικονομικού προφίλ του σπουδαστή που έχει επιλέξει την τουριστική εκπαίδευση στα ΔΙΕΚ. Θα εξεταστεί αν προκύπτουν κοινά χαρακτηριστικά των σπουδαστών και θα επιδιωχθεί να ανιχνευτούν τα κίνητρα που τους προέτρεψαν να ειδικευτούν στον τουριστικό τομέα, τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετώπισαν και οι μελλοντικές προσδοκίες τους.

Για την επίτευξη του σκοπού διεξήχθη πρωτογενής ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγιο. Συλλέχθηκε δείγμα ευκολίας 77 ατόμων. Τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν πως η επιλογή για εισαγωγή στο τμήμα αυτό από άτομα που συμμετείχαν σε πανελλήνιες εξετάσεις ήταν δευτερεύουσα, ενώ άτομα που δεν συμμετείχαν σε πανελλήνιες εξετάσεις είχαν στόχο τις σπουδές σε τουριστικές ειδικότητες. Όσον αφορά στις τωρινές απόψεις των φοιτητών για διάφορα θέματα των ΔΙΕΚ (μετά την είσοδο τους σε αυτά δηλαδή) οι φοιτητές δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για τις σπουδές τους, θεωρούν ότι οι γνώσεις που αποκομίζουν ότι είναι καλές και προτίθενται όσοι έχουν οικογενειακή τουριστική επιχείρηση να ασχοληθούν με αυτήν. Επίσης μεγαλύτερη γνώση για τα μαθήματα τουριστικής ειδικότητας έχουν γενικώς οι μεγαλύτερες ηλικίες. Οι εργαζόμενοι έχουν περισσότερες γνώσεις για τα επαγγελματικά τους δικαιώματα αλλά και περισσότερες γνώσεις για τα μαθήματα τουριστικής ειδικότητας. Πιο πρόθυμοι να ασχοληθούν με την οικογενειακή τουριστική επιχείρηση είναι αυτοί που είχαν εργαστεί σε αντικείμενο σχετικό με τις Τουριστικές σπουδές. Επίσης βρέθηκε να υπάρχει εξάρτηση του κινήτρου σπουδών των φοιτητών, με το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα. Όσον αφορά τα κίνητρα των συμμετεχόντων το σημαντικότερο ήταν η επαγγελματική αποκατάσταση. Τέλος η μεγαλύτερη προσδοκία των φοιτητών μετά την αποφοίτηση τους είναι η επαγγελματική αποκατάσταση. Αξιοσημείωτο είναι ότι θεωρούν απαραίτητη την πιστοποίηση των σπουδών τους όπως και την επιπλέον επιμόρφωση προκειμένου να επιτύχουν τις επαγγελματικές τους φιλοδοξίες.

Λέξεις Κλειδιά: τουρισμός, τουριστική εκπαίδευση, ΔΙΕΚ, διά βίου μάθηση, κίνητρα, εκπαίδευση ενηλίκων

ABSTRACT

The aim of this paper is to outline the socio-economic profile of the student who has chosen the tourist training in the Public Vocational Training Institutes. It will examine whether common characteristics of students arise and will seek to identify the incentives that have prompted them to specialize in the tourism sector, the obstacles they may have faced and their future aspirations.

A quantitative primary research was conducted using a questionnaire to achieve the goal. A convenience sample was collected consisting of 77 people. The main findings of the research showed that the choice for the admission to this department by persons who participated in nationwide examinations was secondary, while people who didn't participate in nationwide examinations were aimed at studies in tourism specialties. As far as the current views of the students on various issues of the Public Vocational Training Institute (after their admission) they showed more interest in their studies, they believe that the knowledge they obtain is good and those with a family tourism business intend to deal with it. Also older people tend to have greater knowledge about tourism specialization courses. Employees have more knowledge of their professional rights and more knowledge about tourism specialization courses. More willing to engage in a family tourism business are those who have worked in a subject related to Tourism Studies. Also, there a correlation was found between student motivation and the level of their father's education. As far as the incentives of the participants are concerned, the most important was vocational rehabilitation. Finally, the greatest expectation of the students after their graduation is professional rehabilitation. It is noteworthy that they consider it necessary to certify their studies as well as further training in order to achieve their professional aspirations.

Keywords: tourism, tourist education, Public Vocational Training Institute, lifelong learning, motivation, adult education

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	I
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	IV
ABSTRACT.....	V
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	VI
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	VIII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	IX
ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ.....	XI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	2
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ/ΤΟΥΡΙΣΤΑ.....	2
1.1.1. Αποσαφήνιση εννοιών «Τουριστική εκπαίδευση» και «Τουριστική κατάρτιση»	21
1.1.2. Ιστορική αναδρομή της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	22
1.1.3. Υφιστάμενη κατάσταση Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα.....	22
1.1.4 Τα ΔΙΕΚ ως θεσμός	29
1.1.5 Τουριστικές ειδικότητες στα ΔΙΕΚ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	33
2.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ	33
2.1.1. Στρατηγική της Λισσαβόνας (2010-2020) και επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση	36
2.1.2. Μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων	37
2.1.3. Αποσαφήνιση «ενηλικιότητας».....	38
2.1.4. Κίνητρα και εμπόδια στην εκπαίδευση ενηλίκων.....	39
2.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ.....	42
2.2.1 Προσδοκίες Γονέων	43
2.2.2 Κοινωνικο- οικονομική τάξη.....	44
2.2.3 Προσδοκίες μαθητών στην επιλογή καριέρας.....	46
2.4 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	53
3.1 ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	53
3.2 ΕΙΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΠΟΣΟΤΙΚΗ	53
3.3 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	53
3.4 ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	54
3.5 ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	55

3.6 ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	56
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	56
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	56
4.2 ΠΡΟΦΙΛ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ	57
4.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	60
4.4 ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΕΚ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	65
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΔΙΕΚ	65
4.5 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΔΙΕΚ ΜΕ ΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	68
4.6 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΔΙΕΚ ΜΕ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	70
4.7 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΔΙΕΚ ΜΕ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ.....	72
4.8 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΤΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΤΥΠΟ ΛΥΚΕΙΟΥ ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΣΑΝ.....	73
4.9 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ	73
4.10 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΓΝΩΣΗΣ Η/Υ ΜΕ ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	74
4.11 ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ ΜΕ ΕΠΙΡΡΟΗ.....	75
4.12 ΚΙΝΗΤΡΑ.....	76
4.13 ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	77
4.14 ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	80
5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	80
5.2 ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	85
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	95

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

1.1. Διεθνείς Τουριστικές αφίξεις την πενταετία 2012-2016.....	4
1.2 Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας με βάση την απασχόληση.....	5
1.3 Επίδραση του τουρισμού στην απασχόληση.....	29
1.4 Οικονομικές επιδράσεις του τουρισμού.....	16
1.5 Κοινωνικοπολιτισμικές επιδράσεις του τουρισμού.....	17
1.6 Οι επιδράσεις του τουρισμού στο περιβάλλον.....	17
1.7. Ταξινόμηση ταξιδιωτών».....	18
1.8 Διαδορές ανάμεσα σε Τουρίστα και εκδρομέα.....	20
1.9 Ωρολόγιο πρόγραμμα σπουδών τουριστικής ειδικότητας.....	43
4.1 Αντιλήψεις για τα ΔΙΕΚ και την Τουριστική Εκπαίδευση.....	65
4.2 Διαστήματα εμπιστοσύνης 95% για την μέση τιμή των απαντήσεων των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ πριν την εισοδό τους σε αυτές.....	46
4.4 Απόψεις των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ μετά την εισοδό τους σε αυτά.....	67
4.5 Κίνητρα σπουδών.....	76

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

1.1 Μεταβολή της απασχόλησης στον τουρισμό και στους άλλους κλάδους	6
1.2 Απασχολούμενοι στον τουρισμό και στους άλλους κλάδους	7
2.1 Ποσοστά συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά εισόδημα νοικοκυριού	35
2.2 Ποσοστά συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά πλήθος κοινωνικών δραστηριοτήτων	35
4.1 Φύλο	57
4.2 Ηλικία	57
4.3 Εθνικότητα	58
4.4 Επαγγελματική κατάσταση	58
4.5 Τόπος κατοικίας	59
4.6 Οικογενειακή κατάσταση	59
4.7 Έτη σπουδών	60
4.8 Μόρφωση μητέρας	60
4.9 Μόρφωση πατέρα	61
4.10 Τύπος Λυκείου Αποφοίτησης	61
4.11 Βαθμός πτυχίου	62
4.12 Επίπεδο γνώσης Αγγλικών	63
4.13 Επίπεδο γνώσης Η/Υ	63
4.14 Εξωσχολικές δραστηριότητες	64
4.15 Συμμετοχή οικογένειας στις εξωσχολικές δραστηριότητες	64
4.16 Εξαρτημένες μεταβλητές: Ενδιαφέρον για τουριστικές σπουδές - Κίνητρο ...	66
4.17 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ - Ηλικία	68
4.18 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ - Ηλικία	68
4.19 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ- Επαγγελματική κατάσταση	69
4.20 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Επαγγελματική κατάσταση	69
4.21 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Μορφές επηρεασμού	70
4.22 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ - Μορφές επηρεασμού	71
4.23 Εξαρτημένες μεταβλητές: Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Επαγγελματική εμπειρία	71
4.24 Ενδιαφέρον για τουριστική εκπαίδευση πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ- Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα	72
4.25 Εξαρτημένες μεταβλητές: Πρόθεση απασχόλησης σε τουριστική οικογενειακή επιχείρηση- Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα	72
4.26 Εξαρτημένες μεταβλητές: Τύπος Λυκείου αποφοίτησης - Βαθμός πτυχίου	73

4.27 Εξαρτημένες μεταβλητές: Τυχαιότητα επιλογής ειδικότητας- Επίπεδο σπουδών πατέρα.....	73
4.28 Εξαρτημένες μεταβλητές: Κίνητρο - Μαθησιακό επίπεδο.....	74
4.29 Εξαρτημένες μεταβλητές: Κίνητρο- Μαθησιακό επίπεδο	74
4.30 Εξαρτημένες μεταβλητές: Κίνητρο- μαθησιακό επίπεδο.....	75
4.31 Εξαρτημένες μεταβλητές: Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα-Μαθησιακό επίπεδο.....	75
4.32 Εξαρτημένες μεταβλητές: Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα-Μαθησιακό επίπεδο.....	76
4.33 Ανασταλτικοί παράγοντες.....	77
4.34 Προσδοκίες.....	78
4.35Επιδιώξεις για επιπλέον επιμόρφωση	78
4.36 Επιδίωξη για συμμετοχή σε εξετάσεις πιστοποίησης.....	79

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

ΔΙΕΚ	ΔΗΜΟΣΙΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
UNWTO	UNITED NATIONS WORLD TRAVEL ORGANIZATION
ΣΕΤΕ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΙΝΣΕΤΕ	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΙΟΒΕ	ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΟΤ	ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΟΤΕΚ	ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΕΠΑΛ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
ΕΠΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΑΣΤΕ	ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠ.Ε.Π.Θ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΤΕ	ΣΧΟΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ
ΙΝΕΔΙΒΙΜ	ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΓΓΔΒΜ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΕΟΠΠΕΠ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΕΛΣΤΑΤ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ
ΤΕΙ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΕΙ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

Εισαγωγή

Η κατανόηση του τουριστικού φαινομένου αποτελεί, τις τελευταίες δεκαετίες, πεδίο επιστημονικής έρευνας και μελέτης. Η γοργά αναπτυσσόμενη βιομηχανία τουρισμού, επιβάλλει την ανάπτυξη και εφαρμογή ορθών τουριστικών πολιτικών από την παγκόσμια κοινότητα. Μέρος των τουριστικών πολιτικών που στοχεύουν στην σωστή ανάπτυξη και εκμετάλλευση της τουριστικής βιομηχανίας αποτελεί η δημιουργία υποδομών όσον αφορά την κατάρτιση και εκπαίδευση των ανθρώπων που στελεχώνουν τον τουριστικό κλάδο.

Το επίπεδο της τουριστικής εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού που απασχολείται σε τουριστικές επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με την ποιότητα του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, διαμορφώνουν όχι μόνο την τουριστική ταυτότητα της εκάστοτε χώρας αλλά και ένα ανταγωνιστικό τουριστικό προϊόν, ικανό να αποφέρει κέρδη σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Η παρούσα έρευνα έχει στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητών που φοιτούν στα δημόσια ΙΕΚ αναφορικά με την ελκυστικότητα της Τουριστικής Εκπαίδευσης. Αρχικά στο θεωρητικό μέρος αναπτύσσεται η έννοια του τουρισμού και της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα εστιάζοντας στον θεσμό των ΔΙΕΚ. Στη συνέχεια αναλύεται η εκπαίδευση ενηλίκων ως διά βίου μάθηση και παρουσιάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τις επαγγελματικές αποφάσεις των ατόμων. Αμέσως μετά παρατίθεται η μεθοδολογία στην οποία στηρίχθηκε η διεξαγωγή της παρούσης έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα όπως αυτά προέκυψαν από την ανάλυση των ερωτηματολογίων. Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται και συζητιούνται τα βασικά ευρήματα της παρούσης έρευνας.

Κεφάλαιο 1°

1.1 Η έννοια του τουρισμού/τουρίστα

Τουρισμός

Οι ορισμοί που δόθηκαν μέσα στα χρόνια για τον τουρισμό και ευρύτερα για την έννοια του είναι πολυάριθμοι, η ρίζα όμως της λέξης είναι ίδια σε όλες τις γλώσσες παγκοσμίως. Συγκεκριμένα, η λέξη από την οποία εννοιολογικά προέρχεται ο τουρισμός είναι η αγγλική ορολογία «tour», η οποία τόσο στα αγγλικά αλλά και στα γαλλικά σημαίνει «γύρος – περιήγηση» (Mowforth & Munt, 2015).

Σύμφωνα με τον Κούτουλα (2001) ο τουρισμός αφορά μια δραστηριότητα του ανθρώπου, το ταξίδι. Ως ταξίδι νοείται η μετάβαση και η προσωρινή παραμονή του ατόμου σε έναν ή περισσότερους από έναν τόπο, που είναι διαφορετικοί από τον τόπο που μένει.. Παράλληλα κατά τη διάρκεια του ταξιδιού το άτομο ασκεί διάφορες δραστηριότητες με σκοπό την ικανοποίησή του.

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό τα βασικά χαρακτηριστικά του τουρισμού είναι η μετάβαση και η παραμονή σε μια περιοχή, διαφορετική από αυτήν που μένει το άτομο και οι δραστηριότητες τις οποίες ασκεί.

Πλην του παραπάνω ορισμού, ο Κούτουλας (2001) προσφέρει και έναν ορισμό του τουρισμού από την οικονομική του διάσταση. Στην περίπτωση αυτή ο τουρισμός αφορά στην κατανάλωση που πραγματοποιούν τα άτομα στα ταξίδια τους.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού και τον ΟΗΕ, ο τουρισμός ορίζεται ως οι δραστηριότητες του ατόμου που ταξιδεύει και διανέμει σε έναν τόπο, διαφορετικό από τον τόπο διαμονής του. Ο χρόνος διαμονής είναι μέχρι ένα έτος και οι λόγοι του ταξιδιού είναι αναψυχής, επαγγελματικοί ή άλλοι λόγοι.

Το τουριστικό φαινόμενο συνδέεται με πολλές επιστήμες όπως την Γεωγραφία, την Ιστορία, την Ψυχολογία, την Οικολογία, τις Οικονομικές και Πολιτικές επιστήμες (Τσάρτας, 1996). Για αυτόν ακριβώς τον λόγο πολλοί ορισμοί υφίστανται για την έννοια του τουρισμού ανάλογα με την οπτική γωνία της επιστήμης από την οποία προσεγγίζεται.

Στον παρακάτω πίνακα η Πρινιανάκη (2006) συνοψίζει ορισμούς που έχουν διατυπωθεί διαχρονικά για την έννοια του τουρισμού.

Ορισμοί του Τουρισμού

“Τουρίστας είναι το άτομο το οποίο ταξιδεύει για μια περίοδο τουλάχιστον 24 ωρών σε μία χώρα άλλη από αυτήν στην οποία διαμένει συνήθως”

The League of Nations, 1937

“Το σύνολο των φαινομένων και σχέσεων που προκύπτουν από το ταξίδι και την παραμονή μη μόνιμων κατοίκων σε μια περιοχή, στο μέτρο που δεν οδηγούν σε μόνιμη παραμονή και δεν συνδέονται με οποιαδήποτε αμειβόμενη δραστηριότητα”

(Hunziker & Kraph 1942)

“Επισκέπτης είναι κάθε άτομο το οποίο επισκέπτεται μια χώρα άλλη απ’ αυτή στην οποία έχει την κατοικία διαμονής του, για οποιαδήποτε λόγο, εκτός από αμειβόμενη επαγγελματική απασχόληση στη χώρα που επισκέπτεται”

IUOTO (σήμερα WTO), 1963

“Ο τουρισμός είναι μια αναγνωρισμένη σημαντική εθνική βιομηχανία. Η βιομηχανία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα από συστατικά μέρη (δραστηριότητες) περιλαμβανομένης της παροχής μεταφοράς, διαμονής, αναψυχής, διατροφής και σχετικών υπηρεσιών”

(Australian Department of Tourism 1975)

“Τουρισμός είναι η προσωρινή βραχυχρόνια μετακίνηση ατόμων σε προορισμούς εκτός του τόπου της συνήθους διαμονής και εργασίας τους, και οι δραστηριότητες κατά την διαμονή τους σ’ αυτούς τους προορισμούς περιλαμβάνει μετακινήσεις για όλους τους σκοπούς, καθώς και ημερήσιες επισκέψεις ή εκδρομές”

Institute of Tourism, 1976

“Ο τουρισμός παραπέμπει στην παροχή μεταφοράς, διαμονής, αναψυχής, διατροφής και σχετικών υπηρεσιών για εσωτερικούς ή αλλοδαπούς ταξιδιώτες. Περιλαμβάνει ταξίδια για όλους τους λόγους μη εξαιρουμένων των επαγγελματικών ταξιδιών και της αναψυχής”

(Ansett Airlines, 1977)

“Τουρισμός είναι η μελέτη του ανθρώπου μακριά από τον τόπο κατοικίας του, της βιομηχανίας που καλύπτει τις ανάγκες του και των επιπτώσεων που, αμφότεροι άνθρωπος και βιομηχανία, έχουν πάνω στο κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό και φυσικό περιβάλλον του τόπου φιλοξενίας”

(Jafari 1977)

“Τουρισμός είναι το σύστημα που συνεπάγεται το ελεύθερο ταξίδι και την προσωρινή διαμονή ατόμων μακριά από τον τόπο διαμονής τους για μία ή περισσότερες νύκτες, με εξαίρεση τα ταξίδια που γίνονται με κύριο σκοπό την απόκτηση εισοδημάτων από σημεία της διαδρομής. Τα στοιχεία του συστήματος είναι οι τουρίστες, οι περιοχές προέλευσης των τουριστών, τα δρομολόγια μεταφοράς, οι περιοχές προορισμού των τουριστών και η τουριστική βιομηχανία. Έχοντας τα χαρακτηριστικά ενός ανοικτού συστήματος, και τα πέντε στοιχεία λειτουργούν μέσα σε ευρύτερα περιβάλλοντα- φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό, πολιτικό, τεχνολογικό με τα οποία αλληλεπιδρούν”

(Leiper 1979)

“ο τουρισμός μπορεί να οριστεί από την άποψη των ειδικών επιλεγμένων δραστηριοτήτων που επιχειρούνται έξω από τον τόπο διαβίωσης. Ο τουρισμός μπορεί να περιλαμβάνει ή να μην περιλαμβάνει διανυκτέρευση μακριά από τον τόπο διαμονής”

Aiest and Tourism Society, 1981

“Ο τουρισμός περιλαμβάνει δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε τόπους μακριά από το περιβάλλον της κανονικής διαμονής τους όχι για περισσότερο από ένα συνεχόμενο έτος για επαγγελματικούς λόγους, αναψυχής ή άλλους σκοπούς

(WTO 1994)

Πηγή: Διασκευάστηκε από διάφορες βιβλιογραφικές πηγές

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει καταγράψει ένα σημαντικό ποσοστό αύξησης των τουριστικών αφίξεων. Συγκεκριμένα το 2015 σημειώθηκαν 23,6 εκατ. αφίξεις και 14,2 δισ. ευρώ έσοδα. Το 2016 σημειώθηκαν 27,5 εκατ. αφίξεις (25 εκατ. +2,5 εκατ. των επισκεπτών κρουαζιέρας). Σύμφωνα με τα στοιχεία από το Τουριστικό Βαρόμετρο που καταρτίζει ετήσια ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, η Ελλάδα βρίσκεται πλέον στη 14η θέση στην Παγκόσμια κατάταξη όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1 Διεθνείς τουριστικές αφίξεις την πενταετία 2012 - 2016

Διεθνείς τουριστικές αφίξεις την πενταετία 2012 - 2016 (σε εκατ.)					
Χώρα	2016	2015	2014	2013	2012
1. Γαλλία	82,6	84,5	83,7	84,7	83,0
2. ΗΠΑ	75,6	77,5	74,8	69,8	66,7
3. Ισπανία	75,6	68,5	65,0	60,7	57,5
4. Κίνα	59,3	56,9	55,6	55,7	57,7
5. Ιταλία	52,4	50,7	48,6	47,7	46,4
6. Ηνωμ. Βασίλειο	35,8	34,4	32,6	31,2	29,3
7. Γερμανία	35,6	35,0	33,0	31,5	30,4
8. Μεξικό	35,0	32,1	29,1	23,7	23,4
9. Ταϊλάνδη	32,6	29,9	24,8	26,5	22,4
10. Αυστρία	28,1	26,7	25,3	24,8	24,2
11. Μαλαισία	26,7	25,7	27,4	25,7	25,0
12. Χονγκ Κονγκ	26,5	26,7	27,8	25,7	23,8
13. Τουρκία	25,3	39,5	39,8	37,8	35,7
14. Ελλάδα	24,8	23,6	22,0	17,9	15,5
15. Ρωσία	24,5	26,9	29,8	28,4	25,7

Πηγή: UNWTO, 2017

Η κατάταξη αυτή δικαιολογεί τις προσδοκίες των αρμόδιων φορέων του Ελληνικού κράτους ότι ο Τουρισμός θα συμβάλει στην ανάκαμψη και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στα επόμενα χρόνια, με συμβολή στην προσέλκυση επενδύσεων, στην ανάκαμψη και των άλλων κλάδων της οικονομίας και στην αύξηση της απασχόλησης (ΣΕΤΕ, 2016).

Σε μελέτη που εκπόνησε ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων στο πλαίσιο της Πράξης «Ενίσχυση της θεσμικής & επιχειρησιακής ικανότητας του ΣΕΤΕ» και εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020» (ΙΝΣΕΤΕ, 2016), η αύξηση των αφίξεων φέρνει αύξηση και στον αριθμό των εργαζομένων στον κλάδο του τουρισμού στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα η άμεση και έμμεση απασχόληση στον

τομέα να έχει αγγίξει τις 800 χιλιάδες, ενώ έχει τη δυναμική να υπερβεί το 1 εκατομμύριο έως το 2021. Στα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την ίδια μελέτη, κατά τη διάρκεια της αιχμής της τουριστικής περιόδου, το ποσοστό εργαζομένων στον τουρισμό, αγγίζει το 10% του συνόλου των εργαζομένων, καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση μετά το εμπόριο και τον πρωτογενή τομέα. Μάλιστα, ο μέσος όρος των τελευταίων τεσσάρων τριμήνων της απασχόλησης στον τουρισμό ανέρχεται στο 9,3% του συνόλου, δηλαδή σχεδόν όσο και της μεταποίησης (9,4%) ενώ υπερβαίνει αυτόν της δημόσιας διοίκησης (9%). Στις τρεις νησιωτικές περιφέρειες (Ιόνιο, Νότιο Αιγαίο, Κρήτη) που αποτελούν κύριους νησιωτικούς προορισμούς, 18% – 30% των απασχολούμενων είναι στον τουρισμό».

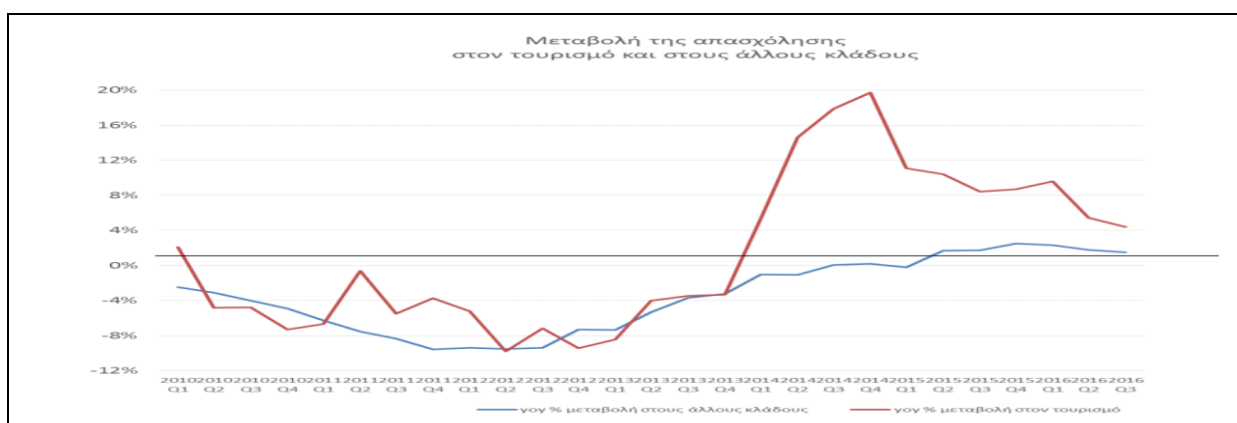
ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2 Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας με βάση την απασχόληση

Top 5 Κλάδοι Οικονομικής Δραστηριότητας με βάση την Απασχόληση	
	2016Q3
Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και	17,8%
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	12,2%
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	10,2%
Μεταποίηση	9,5%
Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα & Υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση	8,9%
Συμμετοχή Τουρισμού στην Απασχόληση στους 3 Κύριους Νησιωτικούς Προορισμούς	
	2016Q3
Ιόνιοι Νήσοι	29,8%
Νότιο Αιγαίο	27,5%
Κρήτη	18,5%

Πηγή : ΙΝΣΕΤΕ, 2016

Επισημαίνεται στην μελέτη ότι «ως απασχολούμενοι στον τουρισμό νοούνται οι εργαζόμενοι στην κατηγορία «Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης». Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του ελληνικού τουρισμού και ως εκ τούτου θεωρούμε τη δραστηριότητα αυτή ως κλάδο του τουρισμού. Από την άλλη πλευρά, δεν περιλαμβάνονται άλλοι κλάδοι (πχ μεταφορές) που αν και όχι αμιγώς τουριστικοί, αρκετά μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς τους αφορά στον τουρισμό», αναφέρεται στη μελέτη».

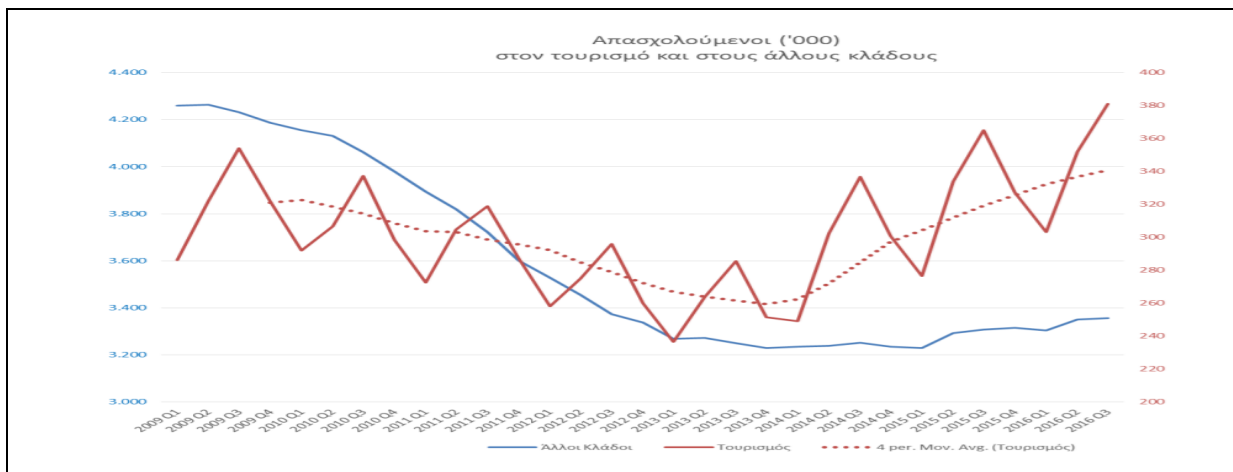
Όσο αφορά τα επιμέρους συμπεράσματα, διαπιστώνεται ότι η μείωση της απασχόλησης στον τουρισμό μετά το 2009 υπήρξε πιο συγκρατημένη σε σχέση με τους άλλους κλάδους, ενώ η ανάκαμψη επήλθε πολύ γρηγορότερα, ξεκινώντας από το πρώτο τρίμηνο του 2014 και με πολύ έντονους ρυθμούς από το δεύτερο τρίμηνο του 2015. Όπως αναφέρεται, η απασχόληση στον τουρισμό ακολουθεί από το πρώτο τρίμηνο του 2014 τους ρυθμούς ανάπτυξης του εισερχόμενου τουρισμού. Ενδεικτικά, το 2014 είχαμε άνοδο 23% στις αφίξεις και 10,2% έσοδα, για το 2015 άνοδο 7,6% στις αφίξεις από το εξωτερικό και 5,5% στα έσοδα και για το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2016 αύξηση 4,7% στις αφίξεις αλλά πτώση 4,2% στα έσοδα. Με βάση τα στοιχεία που έχει επεξεργαστεί το Sete Intelligence του ΣΕΤΕ, στηριζόμενο στην τριμηνιαία Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ, η αύξηση της απασχόλησης στον τουρισμό υπερβαίνει την αύξηση των εσόδων και ακολουθεί την τάση αύξησης των αφίξεων.

Πηγή: INΣΕΤΕ, 2016

Διάγραμμα 1.1 Μεταβολή της απασχόλησης στον τουρισμό και στους άλλους κλάδους

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω εξελίξεων, οι απασχολούμενοι πλέον στον τουρισμό πλησιάζουν στην χαμηλή σεζόν και υπερβαίνουν στην υψηλή το 10% του συνόλου των απασχολούμενων. Η βαθμιαία αύξηση του ποσοστού των απασχολούμενων στον τουρισμό έως το 2013 οφείλεται στο ότι η μείωση της απασχόλησης στον τουρισμό ήταν μικρότερη απ' ότι σε άλλους κλάδους. Ωστόσο, η ραγδαία αύξηση όμως του ίδιου ποσοστού μετά το 2014 οφείλεται στην πολύ μεγάλη αύξηση της απασχόλησης στον τουρισμό μετά το πρώτο τρίμηνο του 2014.

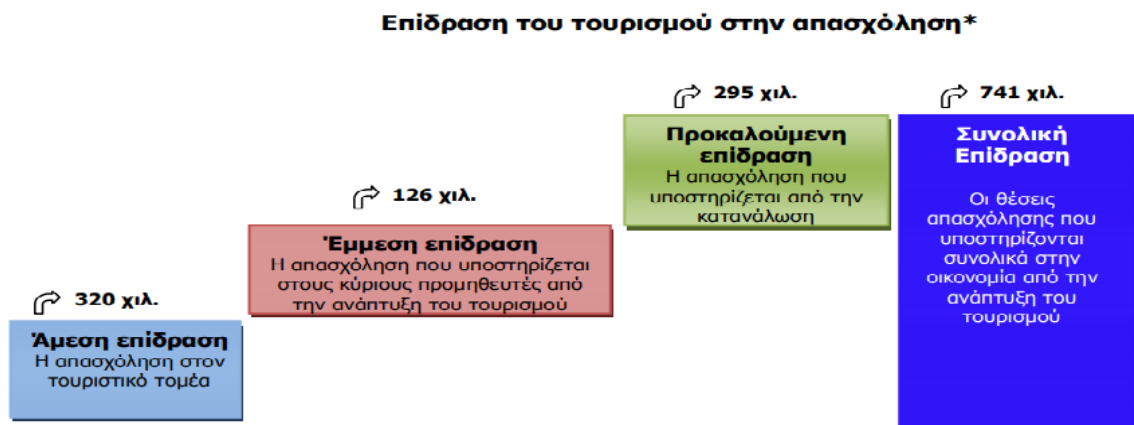

Πηγή: INΣΕΤΕ, 2016

Διάγραμμα 1.2 Απασχολούμενοι στον τουρισμό και στους άλλους κλάδους

Μία άλλη έρευνα που διεξήγαγε το ίδρυμα Κοινωνικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) (2013), με αντικείμενο μελέτης την απασχόληση στον Τουριστικό τομέα, συμπεραίνει ότι «για κάθε 100 θέσεις άμεσης απασχόλησης που είναι αποτέλεσμα της τουριστικής δαπάνης και των επενδύσεων, υποστηρίζονται συνολικά άλλες 130 θέσεις απασχόλησης, στους κλάδους που αποτελούν τους κυριότερους προμηθευτές των τουριστικών επιχειρήσεων, αλλά και σε εκείνους όπου κατευθύνεται, ως καταναλωτική δαπάνη, το εισόδημα των απασχολουμένων (στον τουριστικό τομέα και στους κύριους κλάδους-προμηθευτές). Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα, προκύπτει ότι η ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα υποστηρίζει συνολικά 741 χιλ. θέσεις απασχόλησης».

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3 Επίδραση του τουρισμού στην απασχόληση

(*) Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε στοιχεία του 2010
Πηγή: IOBE ^[1]

Η ιστορική εξέλιξη του τουρισμού

Στα αρχαία χρόνια τα ταξίδια ήταν συνδεδεμένα με τον ελεύθερο χρόνο τα οποία δήλωναν την τάξη των πολιτών (Gibson, 2016). Στην Αρχαία Ελλάδα, η φιλοξενία αποτελούσε πράξη αρετής. Είναι γνωστό πως ο Δίας, ο κορυφαίος θεός του Πανθέου των Ολυμπίων προστάτευε τους ξένους παράλληλα μαζί με τους άλλους Ολύμπιους θεούς, δηλαδή την Αθηνά και την Ξενία καθώς και τους Διόσκουρους Κάστορα και Πολυδεύκη. Αυτό το γεγονός δείχνει πόσο πολύ σέβονταν οι Αρχαίοι Έλληνες τον ξένο. Υπήρχε θεία απαίτηση η οποία αφορούσε την εξυπηρέτηση, φιλοξενία και φροντίδα των ξένων, καθώς θεωρούνταν αμάρτημα η άσχημη αντιμετώπισή τους (Τσάρτας κ.α, 2016). Η ανάπτυξη των τουριστικών ταξιδιών στην αρχαιότητα συνδυάστηκε άμεσα με την ανάπτυξη των μέσων μεταφοράς και των οδικών αρτηριών. Αυτό ήταν φυσικό επόμενο, με δεδομένη την ανάγκη για ασφάλεια και άνεση κατά την εξέλιξη του ταξιδιού, ειδικά σε μια εποχή που οι κίνδυνοι κατά το ταξίδι ήταν πολλοί ενώ συνάμα η τεχνολογία δεν είχε ακόμα αναπτυχθεί για να επιφέρει την απλοποίηση στις μετακινήσεις. Από τον Μεσαίωνα στην Αναγέννηση οι τουριστικές μετακινήσεις διπλασιάζονται και οι άνθρωποι ταξιδεύουν πλέον και από την επιθυμία τους να μιμηθούν τους τρόπους των διανοουμένων. Τα ξενοδοχειακά καταλύματα αναβαθμίζονται και αρχίζουν και εκδίδονται πολλά βιβλία ταξιδιωτικού περιεχομένου και στην συνέχεια οδηγοί και περιοδικά-φυλλάδια.

Ένας άλλος ενισχυτικός παράγον που συνέβαλλε στην ανάπτυξη του τουρισμού ήταν η χρήση του χρήματος, το οποίο απλοποίησε τις συναλλαγές ενώ έδωσε εμπορικά κίνητρα στους λαούς εκείνης της εποχής. Συγχρόνως με τη χρήση των νομισμάτων απλοποιήθηκε η ανάγκη για εσωτερική και εξωτερική μετακίνηση.

Η ανάπτυξη των μεταφορών βασίστηκε και στην διένεξη μεγαλύτερων διαδρομών μέσα από την ανάπτυξη των θαλάσσιων μεταφορών. Αρχικά η μετακίνηση με καράβι χρησιμοποιήθηκε ως βάση ανάπτυξης του εμπορίου και ειδικά με χώρες όπως η Κίνα και η Ινδία. Οι κάτοικοι της Πολυνησίας φημίζονταν για τα «μακρινά σκάφη» με τα οποία διέσχιζαν τους ωκεανούς.

Τα επόμενα χρόνια για οικονομικούς, πολιτικούς και επεκτατικούς λόγους τα ταξίδια αναπτύχθηκαν περεταίρω με αποτέλεσμα οι λαοί να ταξιδεύουν ακόμα περισσότερο για όλους τους παραπάνω λόγους. Μέσα στα χρόνια και μέχρι την εποχή

των Ρωμαίων, παρατηρείται μια μεγάλη διεύρυνση σ' επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών αλλά και εξειδίκευση σε σχέση με την ασφάλεια και τις μεταφορές. Μέσα στους αιώνες ο τουρισμός καθίσταται ένας ανταγωνιστικός κλάδος ο οποίος βοηθά στην ανάπτυξη των χωρών, δίνοντας τους τη δυνατότητα να έχουν μεγάλα έσοδα από τους επισκέπτες οι οποίοι στόχευαν μέσα από τα ταξίδια τους να γνωρίζουν νέες τοποθεσίες και πολιτισμούς (Moranda, 2015).

Ο 19ος αιώνας, αποτελεί τον αιώνα-κλειδί για την πλήρη ανάπτυξη του τουρισμού. Τη περίοδο αυτή ο τουρισμός μετατρέπεται ως μια βιομηχανία παροχής υπηρεσιών, γεγονός που αποτυπώνεται και στους τουριστικούς οδηγούς των διαφόρων περιοχών. Η βιομηχανική επανάσταση άλλαξε πλήρως το χάρτη των επαγγελμάτων, προσέδωσε περεταίρω οικονομικούς πόρους και έδωσε τη δυνατότητα για την ανάπτυξη περεταίρω ταξιδιών σε παγκόσμιο επίπεδο (Dehoorne et al., 2014).

Οι οικονομικές ροές που δημιουργούνται από τον Διεθνή Τουρισμό έχουν γίνει σημαντικοί παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης και διεθνών οικονομικών σχέσεων για ένα μεγάλο αριθμό χωρών. Με παραπάνω από μισό δισεκατομμύριο τουριστικές αφίξεις ο τομέας του τουρισμού έχει γνωρίσει τεράστια άνθηση.

Διακρίσεις τουρισμού

Σήμερα ο τουρισμός αναγνωρίζεται ως μία ελπιδοφόρα ανταγωνιστική δραστηριότητα, η οποία επηρεάζεται σημαντικά από εθνικούς και διεθνείς παράγοντες, οι οποίοι με την σειρά τους προκαλούν συνέπειες στη διεθνή οικονομική και πολιτική συγκυρία.

Αρχικά οι κύριες διακρίσεις του τουρισμού είναι οι εξής: εσωτερικός (που πραγματοποιείται εντός της χώρας παραμονής) και διεθνής (που πραγματοποιείται εκτός της χώρας παραμονής), ο οποίος χωρίζεται στον εισερχόμενο και τον εξερχόμενο τουρισμό. Οι παραπάνω διακρίσεις του τουρισμού εξαρτώνται από την προέλευση. Άλλη διάκριση του τουρισμού γίνεται βάσει των αριθμό των συμμετεχόντων με αποτέλεσμα να προκύπτει ο ατομικός ή συλλογικός τουρισμός. Η ηλικία των συμμετεχόντων σε ένα ταξίδι διακρίνει τον τουρισμό σε τουρισμό νεολαίας και τρίτης ηλικίας. Η διάρκεια της παραμονής διακρίνει τον τουρισμό σε τουρισμό μικρής διάρκειας ή μεγάλης διάρκειας. Η εποχή του έτους διακρίνει τον τουρισμό σε θερινό, χειμερινό, τουρισμό περιόδου αιχμής ή εκτός περιόδου αιχμής. Το είδος του καταλύματος διακρίνει τον τουρισμό σε τουρισμό ξενοδοχείου ή παραξενοδοχείου, το μέσο μεταφοράς διακρίνει τον τουρισμό σε σιδηροδρομικό, αυτοκινητιστικό, πλοίου ή αεροπορικό, οι επιπτώσεις στο ισοζύγιο της χώρας

διακρίνουν τον τουρισμό σε ενεργητικό ή παθητικό. Επίσης ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησης του ταξιδιού ο τουρισμός διακρίνεται σε κοινωνικό ή χρηματοδοτούμενο. Το κοινωνιολογικό περιεχόμενο του τουρισμού τον διακρίνει σε τουρισμό πολυτελείας, παραδοσιακό τουρισμό, τουρισμό νεολαίας, τρίτης ηλικίας, κοινωνικό τουρισμό και τουρισμό που σέβεται την οικολογική και κοινωνική ισορροπία του προορισμού. Η μορφή του ταξιδιού διακρίνει τον τουρισμό σε ατομικό και οργανωμένο και η ταξιδιωτική συμπεριφορά διακρίνει τον τουρισμό σε ευφυή τουρισμό (Κούτουλας, 2001).

Όμως εκτός από αυτές τις διακρίσεις υπάρχουν και οι έννοιες του λεγόμενου εναλλακτικού τουρισμού και του μαζικού τουρισμού.

Ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από έντονη συγκέντρωση τουριστών σε ένα μέρος. Ο κορεσμός ενός τόπου και επομένως η υποβάθμισή του και η απώλεια της ελκυστικότητάς του είναι το αποτέλεσμα του μαζικού τουρισμού. Ο μαζικός τουρισμός καθορίζεται από τον όγκο των τουριστών σε σύγκριση με το σχετικό έδαφος και την πυκνότητα του τοπικού πληθυσμού (Ghimire 2013). Ο μαζικός τουρισμός θεωρείται απόγονος της εκβιομηχάνισης και της δημοκρατίας, της κατανάλωσης και της παγκοσμιοποίησης. Αναπτύχθηκε στις δυτικές κοινωνίες από τη δεκαετία του 1950, σε μια περίοδο έντονης οικονομικής ανάπτυξης. Οι αστικές και βιομηχανικές περιοχές της Δυτικής Ευρώπης, της Βόρειας Αμερικής και της Ιαπωνίας ήταν οι πρώτες χώρες που εκδίδουν διεθνείς τουρίστες παγκοσμίως. Η παγκοσμιοποίηση του τουρισμού οφείλεται κατά κύριο λόγο στη συνεχιζόμενη αύξηση των διεθνών τουριστικών ροών που διασπείρονται πρώτα στους παλαιότερους τουριστικούς προορισμούς (Δυτική και Μεσόγειος Ευρώπη), στη συνέχεια σε αναδυόμενους προορισμούς, από το κέντρο μέχρι την περιφέρεια, μέχρι τα σύνορα του κόσμου (Vainikka, 2013).

Ο όρος εναλλακτικός τουρισμός αναφέρεται στις διάφορες δραστηριότητες που απολαμβάνει ο τουρίστας στο μέρος που έχει επιλέξει να επισκεφτεί και στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτών των δραστηριοτήτων. Κατά κοινή ομολογία ο εναλλακτικός τουρισμός είναι πιο 'φιλικός προς το περιβάλλον' σε σχέση με τον μαζικό τουρισμό ο οποίος είναι πιο επιβλαβής.

Μέσω των εναλλακτικών μορφών τουρισμού μπορεί να επιτευχθεί η ανάδειξη όλων των περιοχών της χώρας και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων αυτών. Με άλλα λόγια ακόμα και οι πιο αποξενωμένες περιοχές που δεν έχουν προηγουμένως

αναπτυχθεί τουριστικά μπορούν να προβληθούν μέσω των βασικών ή μοναδικών χαρακτηριστικών που έχουν.

Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο προσοδοφόρους κλάδους ο οποίος τα τελευταία χρόνια, παρότι την οικονομική κρίση που βιώνει η Ελλάδα, συνεχίζει να προσλαμβάνει μαζικές διαστάσεις, πετυχαίνοντας με αυτό τον τρόπο, να αποτελεί μια αχτίδα φωτός στο τέλμα που έχει φτάσει τη Ελληνική πραγματικότητα (Ζαχαράτος, 2014).

Σκοπός του εναλλακτικού τουρισμού είναι να συμβάλλει σημαντικά στην ελληνική οικονομία, περίπου κατά 10%, ενώ παράλληλα θέτει τις βάσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης. Τα τελευταία χρόνια η χορήγηση δανείων έχει περιοριστεί λόγω της οικονομικής δυσλειτουργίας του κράτους.

Πολλοί τουρίστες υποστηρίζουν ότι η έντονη ζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι που θα επηρεάσει και θα οδηγήσει σε βιωσιμότητα του τουριστικού κλάδου (Ζαχαράτος, 2014).

Οι πιο γνωστές και συνηθέστερες κατηγορίες εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής: (Ηγουμενάκης, 2007)

Μορφωτικός τουρισμός: είναι ο τουρισμός που αναφέρεται στην μάθηση. Αυτό το είδος τουρισμού σημειώνει ανοδική πορεία στις προτιμήσεις των τουριστών και αφορά γενικά τη συμμετοχή σε επιστημονικές εκδηλώσεις.

Τουρισμός εκθέσεων: Είναι η μορφή τουριστικής δραστηριότητας κατά την οποία ως συνεπεία μιας εκθεσιακής εκδήλωσης παρατηρείται μια συγκεκριμένη τουριστική - οικονομική δραστηριότητα.

Είναι γεγονός ότι η οργάνωση μιας έκθεσης συνοδεύεται παράλληλα από πλήθος άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι εκδρομές, οι ξεναγήσεις, η ψυχαγωγία γενικότερα, μαζί με τη μεταφορά, τη διαμονή και τη διατροφή των συνέδρων, αποτελούν δραστηριότητες αναπόσπαστα δεμένες με την εκθεσιακή δραστηριότητα. Αναπτύσσεται όλο και περισσότερο (Σφακιανάκης, 2000).

Τουρισμός πόλης: Χαρακτηριστικό αυτής της μορφής τουρισμού είναι ότι τα άτομα επιλέγουν μια πόλη ως προορισμό τους και περιηγούνται σε αυτή για λίγες μέρες, συνήθως τρεις με τέσσερις.

Συνεδριακός τουρισμός: Αφορά την μαζική πραγματοποίηση διαφόρων επαγγελματικών δραστηριοτήτων σε προγραμματισμένο χρόνο και τόπο.

Τουρισμός περιπέτειας: Η δραστηριότητα αναψυχής λαμβάνει χώρα σε έναν ασυνήθιστο, ή δυσπρόσιτο προορισμό και χαρακτηρίζεται από έναν βαθμό ρίσκου και συγκίνησης για αυτόν που την πραγματοποιεί αλλά και από την ανάγκη για βαθύτερη γνώση του κόσμου και του ίδιου του ανθρώπου.

Οικογενειακός τουρισμός: Η ύπαρξη παιδιών σε μια οικογένεια είναι ένας πολύ σπουδαίος παράγοντας για την επιλογή του τουριστικού προορισμού καθώς και το πόσες μέρες θα μείνουν σε αυτόν. Για αυτό το λόγο οι ταξιδιωτικοί πράκτορες προφέρουν θελκτικά πακέτα ώστε να είναι προσιτά στις οικογένειες που ταξιδεύουν με παιδιά.

Τουρισμός τρίτης ηλικίας: Πρόκειται για τον τουρισμό που αναφέρεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας (Κουτρομπής, 2010)

Τουρισμός χειμερινών σπορ: Πρόκειται για κατηγορία που συσχετίζεται με τον αθλητικό τουρισμό περικλείοντας δραστηριότητες αθλημάτων που λαμβάνουν χώρα το χειμώνα, όπως χειμερινό σκι.). Για την ανάπτυξη του τουρισμού των χειμερινών σπορ είναι απαραίτητη η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και συγκεκριμένα πλήρως εξοπλισμένων και οργανωμένων χιονοδρομικών κέντρων, ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων όλων των κατηγοριών και κυρίως τεσσάρων και πέντε αστέρων κ.λπ.

Τουρισμός παραχείμασης: Σε αυτή την κατηγορία το άτομο ταξιδεύει για μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα σε χώρες στις οποίες υπάρχει ήπιο κλίμα προκειμένου να αποφύγει άσχημες καιρικές συνθήκες που επικρατούν στην χώρα διαμονής του.

Ορεινός τουρισμός: Ο ορεινός τουρισμός αφορά όλες της δραστηριότητες αναψυχής που πραγματοποιούνται σε υπαίθριους χώρους και πάντα σε ορεινές περιοχές.

Αγροτικός τουρισμός: Σε αυτό το είδος τουρισμού οι υπηρεσίες προσφέρονται σε αγροκτήματα όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν αν θέλουν στην αγροτική ζωή..

Θαλάσσιος τουρισμός: Είναι από τις σημαντικότερες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και ταχέως αναπτυσσόμενες καθώς, προσδίδει κέρδη στις χώρες υποδοχής που προσφέρουν αυτό το είδος τουρισμού. Ο θαλάσσιος τουρισμός γίνεται με κρουαζιέρες, με Yachting, με οργανωμένη εκδρομή, με σκάφος, με πλοία της γραμμής.

Ο Θαλάσσιος Τουρισμός φέρνει τις ιδανικές συνθήκες για αρμονική σύνδεση με τις άλλες ταξινομήσεις τουρισμού (Σφακιανάκης, 2000).

Χρονομεριστικός τουρισμός: Αποτελεί την ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού σήμερα και έρχεται ως απάντηση στο πρόβλημα του 'κορεσμένου' τουρίστα ο οποίος απαιτεί, ειδικά στις μέρες μας, υψηλή ποιότητα στις διακοπές του. Ο τουρίστας αγοράζει τα δικαιώματα χρήσης ενός τουριστικού καταλύματος την ίδια χρονική περίοδο του έτους κάθε χρόνο.

Θρησκευτικός τουρισμός: Σχετίζεται με άτομα τα οποία παρακινούνται από θρησκευτικές αιτίες για την πραγματοποίηση τουριστικής δραστηριότητας. Ο θρησκευτικός τουρισμός αφορά την επίσκεψη σε μνημεία, εκκλησίες και μοναστήρια, ώστε οι τουρίστες να γίνουν μάρτυρες της αρχιτεκτονικής και της πολιτισμικής κληρονομιάς του κάθε τόπου. Αποτελεί την παλαιότερη και επικρατέστερη μορφή μετακίνησης, αφού πολλά εκατομμύρια άνθρωποι επιζητούν να έρθουν σε επαφή με το Θείο γνώρισμα της θρησκείας τους, αλλά και να δουν τις ρίζες από όπου προήλθε η πίστη τους.

Για την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού χρειάζεται μόνο η βασική υποδομή.

Επιλεκτικός τουρισμός: "Αναφέρεται σε άτομα υψηλής οικονομικής στάθμης, τα οποία θέλουν και έχουν την δυνατότητα να ξοδέψουν μεγάλα ποσά για την ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών και επιθυμιών" (Σφακιανάκης, 2000).

Οικολογικός τουρισμός : Ο στόχος του οικοτουρισμού είναι η απόλαυση και η εκτίμηση της φύσης. Συμβάλλει στη προστασία της φύσης και των τοπικών κοινωνιών και υπόκειται σε ορισμένες αρχές και σε ένα σύστημα διαχείρισης.

Βασικά στοιχεία για τον οικοτουρισμό:

- ❖ Οικολογικά αξιόλογες και προστατευόμενες περιοχές. Με κανόνες και τουριστική ανάπτυξη ώστε να διατηρηθούν αναλλοίωτες.
- ❖ Μη υπέρβαση των ικανοτήτων των περιοχών. Πρέπει ο σχεδιασμός στη κάθε περιοχή να είναι στα όρια που αντέχει το περιβάλλον της
- ❖ Ενεργή προώθηση της προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος
- ❖ Διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού

Ο λαϊκός τουρισμός: αναφέρεται στις λαϊκές κατηγορίες πληθυσμού. Αυτή η κατηγορία τουρισμού αποτελείται από άτομα που δεν έχουν μεγάλη οικονομική άνεση και συνήθως ταξιδεύουν οικογενειακά με κάθε είδους μεταφορικό μέσο, όπως τροχόσπιτα, αυτοκίνητα, μοτοσικλέτες κ.α.

Ο κοσμοπολίτικος τουρισμός: Τα άτομα που επιλέγουν αυτή την κατηγορία τουρισμού είναι άτομα της αριστοκρατίας που συνήθως ταξιδεύουν από το ένα κοσμοπολιτικό κέντρο στο άλλο και ξοδεύουν μεγάλα ποσά τόσο για την μετακίνηση τους όσο και για την διαμονή τους σε ένα τουριστικό προορισμό.

Ο κοινωνικός τουρισμός: Αυτό τα είδος τουρισμού χαρακτηρίζεται από οικονομικά ασθενές κοινό, το οποίο χάρη σε ειδικές παροχές έχει τη δυνατότητα να κάνει διακοπές (Σφακιανάκης, 2000).

Πολιτισμικός Τουρισμός: Η σχέση του γενικού τουρισμού με τον πολιτισμό είναι άρρηκτη. Οι τουρίστες ταξιδεύουν για να γνωρίσουν τον πολιτισμό μιας χώρας.

Ο αθλητικός τουρισμός: έχει σαν κύριο κίνητρο την άσκηση. Οι τουρίστες ταξιδεύουν προκειμένου να συμμετέχουν ή να παρακολουθήσουν αθλητικές δραστηριότητες.

Ιαματικός, θεραπευτικός και τουρισμός υγείας: Ο όρος ιατρικός τουρισμός ή τουρισμός υγείας, αντιστοιχεί σε οργανωμένο από μεσάζοντες τουρισμό για την ικανοποίηση των αναγκών της υγείας (Σπαθή 2000).

Ο τουρισμός υγείας σχετίζεται με δραστηριότητες που αφορούν θέματα υγείας ακόμα και σε άτομα που η οικονομική κατάσταση μπορεί να ανεβαίνει αλλά το ποσοστό ηλικίας μειώνεται (Σπαθή 2000).

Τουρισμός φύσης: Εκφράζει την επιθυμία του ανθρώπου για στροφή προς την φύση υπάρχει γιατί χρειάζεται να ξεφεύγει, μόνιμα η προσωρινά από το αστικό περιβάλλον όπου από τύχη ή από ανάγκη ζει (Σπαθή 2000).

Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Τουρισμού

Ο τουρισμός συμβάλει σε ποσοστό 10,4% του παγκόσμιου ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Από πλευράς εργασίας απασχολεί περίπου σε περισσότερους από 231 εκατομμύρια κόσμοι. Σαν κλάδος ο τουρισμός προσφέρει μια ευκαιρία ευημερίας τόσο οικονομικής όσο και κοινωνικής για κράτη που βρίσκονται σε ανάπτυξη. Στον τουριστικό τομέα τόσο οι νέες τεχνολογίες όσο και το διαδικτυακό marketing συντελούν στην εξέλιξη ζήτησης και προσφοράς.

Τέλος, σημαίνοντα ρόλο στην ανάπτυξη της ζήτησης των τουριστικών προϊόντων, παίζουν πλέον όλα τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ενημέρωσης, τα οποία συντελούν στην ενημέρωση του πελάτη με αμεσότητα, στην πιο εύκολη και αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών του.

Οι τουριστικές επιχειρήσεις και ειδικά τα ξενοδοχεία, τείνουν να δημιουργούν πακέτα, προτάσεις διακοπών, προσομοιωμένες στις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των πελατών τους. Ο Murphy το 2013 αναφέρει ότι «σήμερα τα ξενοδοχεία τείνουν να δημιουργούν ανάγκες σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της αγοράς, τις οποίες στη πορεία έχουν την ικανότητα να τις καλύπτουν» .

Ο πληθυσμός αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς και η ανάγκη για την διαμόρφωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου, που θα διαμορφώνει συνθήκες υγιεινής, εργασίας και στέγασης γίνεται επιτακτική. Η διάχυση των επιστημολογικών γνώσεων και της εκπαίδευσης σε όλο και μεγαλύτερα στρώματα του πληθυσμού και η βελτίωση των συνθηκών της ζωής οδηγεί σε πιέσεις για την αύξηση του ελεύθερου χρόνου και τη θεσμική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Στο πολιτισμικό επίπεδο η ανάπτυξη των μέσων μαζικής επικοινωνίας και η διεθνοποίηση των αναπτυγμένων οικονομιών οδήγησε σε αύξηση των καταναλωτικών δαπανών σε τομείς που σχετίζονται με την ποιότητα της ζωής και τις νέες δυνατότητες χρήσης του ελεύθερου χρόνου. Ξεκινώντας αρχικά ως περιοχές τουρισμού υγείας σταδιακά μαζικοποιούνται και ιδιαίτερα τα παραθαλάσσια θέρετρα γίνονται τα δημοφιλή κέντρα του μαζικού τουρισμού που συναρθρώνει τα νέα καταναλωτικά και κοινωνικά πρότυπα των μεσαίων στρωμάτων της εποχής: καταναλωτική επίδειξη που σηματοδοτεί την κοινωνική άνοδο και υγεία σε συνδυασμό με ψυχαγωγία που προβάλλει τις νέες κατακτήσεις των μεσοαστών (Smith, 2014).

Ο τομέας που κατά κύριο λόγο ωφελείται από την τουριστική ανάπτυξη είναι η απασχόληση, γεγονός που σχετίζεται με την οργάνωση του τουρισμού που αναμφίβολα μπορεί να θεωρηθεί κλάδος έντασης εργασίας. Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στον κλάδο είναι πολλών ειδών και τύπων (Λαγός , 2005) όπως:

- Άμεση απασχόληση στις κάθε είδους τουριστικές επιχειρήσεις του κλάδου
- Συμπληρωματική απασχόληση με διάφορες μορφές στις τουριστικές επιχειρήσεις και έμμεση απασχόληση σε επιχειρήσεις που η λειτουργία τους εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα από τον τουρισμό

Οι μετρήσεις του τελικού καθαρού κέρδους ενός κράτους από την τουριστική ανάπτυξη ποικίλουν ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας αλλά και με την μέθοδο μέτρησης. Η δυνατότητα επίσης να εκτιμηθεί πλήρως η δυνατότητα που έχει ο τουρισμός να διαφοροποιήσει εκσυγχρονιστικά την παραγωγική βάση μιας περιοχής είναι μικρή. Ο τουρισμός βελτιώνει τις υποδομές και υπηρεσίες των τουριστικών περιοχών, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων τους.

Συνοπτικά, οι θετικές και αρνητικές επιδράσεις του τουρισμού παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες :

Πίνακας 1.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΘΕΤΙΚΕΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ
1. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ	1. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ
α. Έσοδα σε ξένο συνάλλαγμα β. Αύξηση <u>Α.Ε.Π</u> γ. Εισόδημα για επιχειρήσεις δ. Εθνικοί και τοπικοί φόροι	α. Αύξηση εισαγωγών β. Επαναπατρισμός κερδών γ. Εναλλακτικά κόστη ευκαιρίας δ. υψηλότερες τιμές γης
2. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	2. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ
Αύξηση της απασχόλησης	α. Συχνά μερική απασχόληση β. Χαμηλή εξειδίκευση (συχνά θέσεις εργασίας υψηλής εξειδίκευσης καλύπτονται από «εισαγωγή» μη ντόπιου εργατικού δυναμικού γ. Χαμηλά αμειβόμενη εργασία δ. Εποχική απασχόληση ε. πιθανή απορρόφηση απασχόλησης από άλλους οικονομικούς τομείς
3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ	3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ
α. Μεγέθυνση οικονομικής βάσης β. Πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα γ. Ενθάρρυνση επιχειρηματικής δραστηριότητας δ. Βελτίωση κοινωνικών υπηρεσιών ε. Αναβάθμιση υποδομών στ. Περιφερειακή ανάπτυξη στις λιγότερες αναπτυσσόμενες περιοχές	Κίνδυνος εξάρτησης και <u>νεοαποικιακά</u> πρότυπα μέσω της ξένης, μη τοπικής ιδιοκτησίας

Πηγή: Benur, A. M., & Bramwell, B. (2015). Tourism product development and product diversification in destinations. *Tourism Management*, 50, 213-224.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	
ΟΦΕΛΗ	ΚΟΣΤΗ
α. Ωθηση για εκσυγχρονισμό της τοπικής κοινωνίας β. «Σπάσιμο» παραδοσιακών περιοριστικών κανόνων	α. <u>Νεοαποικισμός</u> β. Δυσaréσκεια της τοπικής κοινωνίας από το «φαινόμενο επίδειξης» γ. Προβλήματα σχετικά με θέματα υγείας δ. Προβλήματα ηθικής (εγκληματικότητα, πορνεία, ναρκωτικά, χαρτοπαίγνια, κατάπτωση παραδοσιακών κανόνων οικογένειας και θρησκείας)
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	
ΟΦΕΛΗ	ΚΟΣΤΗ
α. Αναβίωση τεχνών, παραδοσιακών ρηθών, εθίμων, χοροί, εκδηλώσεις β. Προστασία και ανακαίνιση κτιρίων πολιτιστικής κληρονομιάς	Εξαφάνιση ή υποβάθμιση και εμπορευματοποίηση που οδηγεί στην απώλεια αυθεντικότητας των παρακάτω στοιχείων : α. ενδυμασία β. τροφή γ. χορός δ. τέχνη και μουσική ε. αρχιτεκτονική

Πηγή: Benur, A. M., & Bramwell, B. (2015). Tourism product development and product diversification in destinations. *Tourism Management*, 50, 213-224.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.6 ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ	ΘΕΤΙΚΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Θόρυβος • Μόλυνση Αέρα • Μόλυνση Υδάτων • Παραγωγή αποβλήτων / Σκουπιδιών • Αποψίλωση δασών • Αισθητική υποβάθμιση • Διαταραχή φυσικού και ζωικού περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναβάθμιση φυσικού περιβάλλοντος • Προστασία φυσικών περιοχών • Αποκατάσταση, προστασία και μετατροπή παλαιών κτιρίων σε νέες χρήσεις • Εισαγωγή των αρχών του Σχεδιασμού και του Μάνατζμεντ στη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος

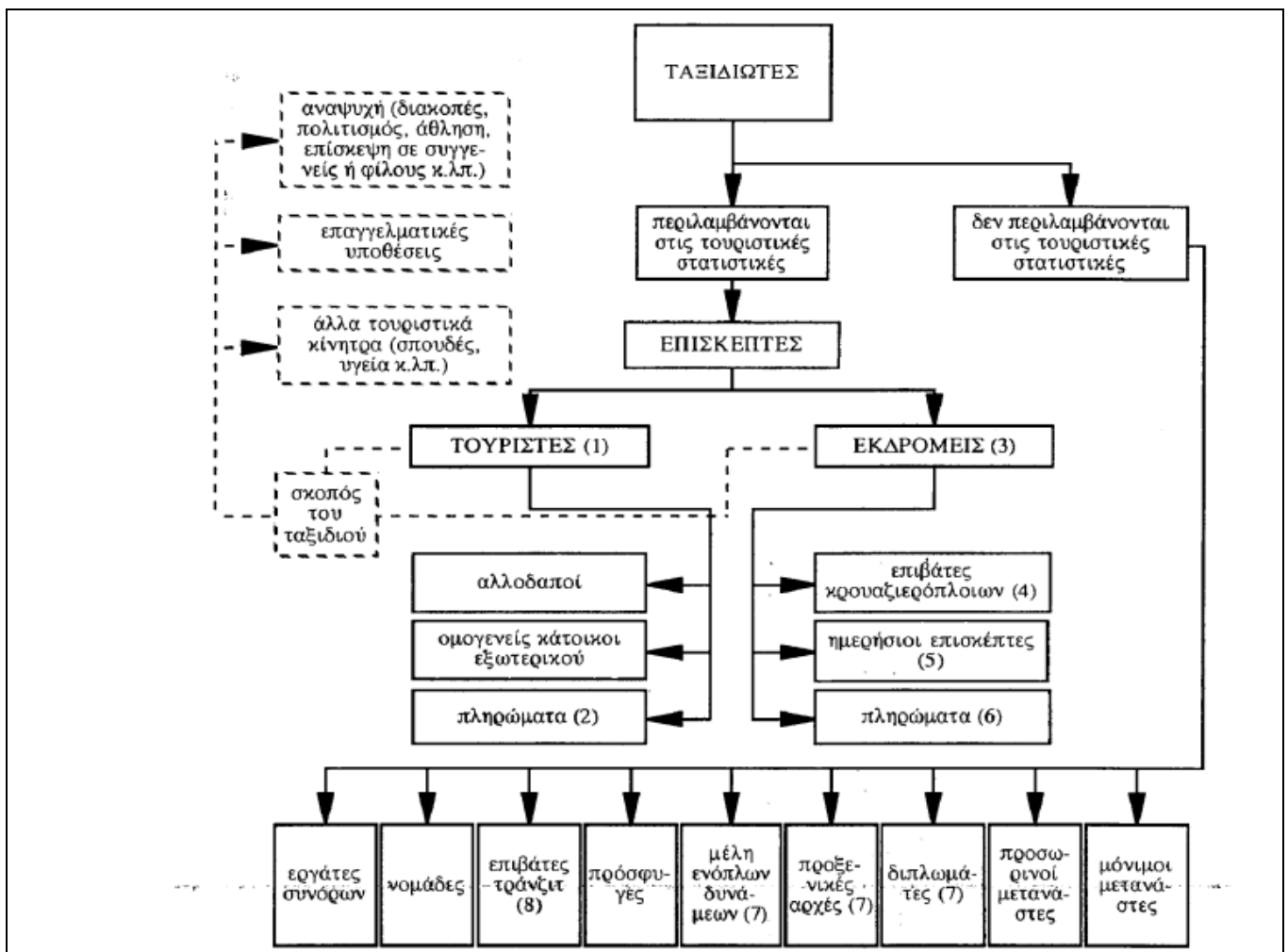
Πηγή: Benur, A. M., & Bramwell, B. (2015). Tourism product development and product diversification in destinations. *Tourism Management*, 50, 213-224.

Διάκριση τουρίστα, επισκέπτη και εκδρομέα

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, επισκέπτης νοείται κάθε άτομο, το οποίο ταξιδεύει σε χώρα διαφορετική από αυτήν που διαμένει, για διάφορους λόγους, πλην επαγγελματικούς, για τους οποίους θα αμειφθεί. Τουρίστας νοείται κάθε άτομο το οποίο μένει στη χώρα που επισκέπτεται για παραπάνω από 1 ημέρα, οπότε και πραγματοποιεί τουλάχιστον μία διανυκτέρευση. Οι λόγοι μετακίνησης του τουρίστα είναι διάφοροι: επαγγελματικοί, αναψυχής, υγείας κ.α. Τέλος, εκδρομέας νοείται κάθε άτομο το οποίο μένει στη χώρα που επισκέπτεται για λιγότερο από 1 ημέρα οπότε και δεν πραγματοποιεί διανυκτέρευση.

Το κάτωθι σχήμα παρουσιάζει την ταξινόμηση των ταξιδιωτών σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.7 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ

Πηγή: Κούτουλας (2001).

Αρχικά η βασική διάκριση του τουρίστα από τον εκδρομέα είναι ότι ο πρώτος επισκέπτεται μια χώρα ή μια πόλη και μένει σε αυτήν για τουλάχιστον ένα 24ωρο. Αντίθετα οι εκδρομείς επισκέπτονται μια χώρα ή μια πόλη και μένουν σε αυτήν για λιγότερο από ένα 24ωρο. Επίσης οι τουρίστες έχουν συγκεκριμένο τουριστικό σκοπό, είτε αναψυχή, είτε επαγγελματικό λόγο ενώ οι εκδρομείς δεν έχουν τουριστικό σκοπό. Τέλος τουρίστας θεωρείται το άτομο που ταξιδεύει σε χώρα ή πόλη η οποία απέχει τουλάχιστον 80 χιλιόμετρα από τον τόπο διαμονής του. Οποιαδήποτε άλλη απόσταση μικρότερη των 80 χιλιομέτρων θεωρείται εκδρομή και άρα αυτός που την υλοποιεί είναι εκδρομέας και όχι τουρίστας (Vysochan, 2013).

Τα χαρακτηριστικά του τουρίστα είναι απόρροια πολλών παραγόντων διαμόρφωσης. Οι παράγοντες αυτοί καθορίζουν το προφίλ του και τον οδηγούν να πάρει αποφάσεις σε σχέση με τις διακοπές του. Συγκεκριμένα οι αποφάσεις αυτές είναι ο τρόπος που θα ταξιδέψει, το μέρος που θα επισκεφτεί, το που θα μείνει, τα χρήματα τα οποία θα ξοδέψει κ.λπ. Οι παράγοντες, έχουν να κάνουν με το ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα τις οικονομικές, πολιτιστικές, τεχνολογικές και κοινωνικές πιέσεις. Όλα τα παραπάνω διαμορφώνουν το σύγχρονο μοντέλο του τουρίστα καταναλωτή (Murphy, 2013).

Οι τουρίστες γενικά χαρακτηρίζονται από το χρόνο τους. Πηγαίνουν διακοπές για να ξεφύγουν από καθημερινές πιέσεις, για να αναπαυθούν. Είναι οι άνθρωποι που πηγαίνουν ταξίδια και μετά από τις σύντομες διακοπές τους επιστρέφουν κουρασμένοι, επειδή προσπάθησαν να δουν τα πάντα στο μικρό χρονικό διάστημα που είχαν. Θέλουν να ανακαλύψουν και να ξεκουραστούν την ίδια στιγμή. Ένας τουρίστας έχει προγραμματίσει όλο το δρομολόγιό του από τη στιγμή που θα φύγει από το σπίτι. Έχουν προγραμματίσει τι θα κάνουν, πότε θα κάνουν και πώς θα κάνουν. Όλα σχεδιάζονται μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια (MacCannell 2013).

Ο ταξιδιώτης, από την άλλη πλευρά, ποτέ δεν βιάζεται. Για έναν ταξιδιώτη το ταξίδι αποτελεί τρόπο ζωής. Έχει λίγο περισσότερο χρόνο, έχει μια λίστα με το τι πρέπει να γίνει και πού θα γίνει, αλλά είναι ευέλικτος για το πώς γίνονται τα πράγματα. Ένας ταξιδιώτης θέλει να μιλήσει με τους ντόπιους σε μια προσπάθεια να βιώσει τον προορισμό του ως τοπικό (Vysochan, 2013).

Τέλος ο εκδρομέας επισκέπτεται ένα μέρος προσωρινά για 24 ώρες ή λιγότερο, είτε για επαγγελματικούς είτε για προσωπικούς λόγους (π.χ. αναψυχή) (Vysochan, 2013).

Στον κάτωθι πίνακα παρουσιάζεται οι βασικές διαφορές ανάμεσα σε έναν τουρίστα και έναν επισκέπτη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.8 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΡΟΜΕΑΣ

Τουρίστας	Εκδρομέας
<p>Παραμένει για τουλάχιστον ένα 24 ωρο</p> <p>Έχει τουριστικό σκοπό</p> <p>Διανύει απόσταση 80 χλμ. και άνω</p> <p>Καθοδηγείται από το χρόνο</p> <p>Ξεχωρίζει</p> <p>Ξέρει τι έρχεται να δει</p> <p>Ζητά απαντήσεις</p> <p>Διαχωρίζει τον εαυτό του από τους τοπικούς πολιτισμούς και τους ανθρώπους</p> <p>Όταν τα πράγματα δεν πάνε όπως τα έχει προγραμματίσει, παραπονιέται</p> <p>Ξεκίνησε τις ετοιμασίες πριν από 3 εβδομάδες</p> <p>Έχει κάνει κράτηση πτήσης</p>	<p>Παραμένει για λιγότερο από 24 ωρο</p> <p>Δεν έχει τουριστικό σκοπό</p> <p>Διανύει απόσταση μικρότερη από 80 χλμ.</p> <p>Δεν ξεχωρίζει</p> <p>Βλέπει ότι προλαβαίνει</p> <p>Αναζητά περισσότερες ερωτήσεις</p> <p>Συνδέεται με τους ντόπιους</p> <p>Είναι περίεργος</p> <p>Θα πάρει αυτό που χρειάζονται όταν έρθει η ώρα</p> <p>Θα βρει τον πιο βολικό τρόπο για να φτάσει στον προορισμό του</p> <p>Δεν ξέρει πού πηγαίνει (δεν το έχει προγραμματίσει)</p>

Πηγή: Vysochan, 2013

1.1.1. Αποσαφήνιση εννοιών «Τουριστική εκπαίδευση» και «Τουριστική κατάρτιση»

Η εκπαίδευση στον τομέα του τουρισμού έχει διαδραματίσει ζωτικό ρόλο όσον αφορά τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών (Caton, 2014). Η κατάρτιση και η εκπαίδευση είναι δύο διαφορετικές πτυχές της μάθησης. Αρχικά, μπορεί να είναι δύσκολο να οριστεί η διαφορά μεταξύ τους, ειδικά στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, υπάρχουν όμως διαφορές στον σκοπό, στην ιστορία και την μεθοδολογία τους.

Η κατάρτιση πραγματοποιείται με στόχο να αποκτήσει κάποιος μια συγκεκριμένη ικανότητα-δεξιότητα. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται με στόχο να προωθηθεί η ατομική γνώση και να αναπτυχθεί το μυαλό του ατόμου. Η κατάρτιση αρχικά γινόταν με την τοποθέτηση του εκπαιδευόμενου σε έναν επαγγελματία για να καλλιεργήσει τις δεξιότητες του επαγγελματία. Η εκπαίδευση έχει τις ρίζες της στο μεσαιωνικό πανεπιστημιακό σύστημα. Η θεωρία της εκπαίδευσης έπαιξε επίσης σημαντικό ρόλο στην έννοια του αναγεννησιακού ανθρώπου. Η κατάρτιση γίνεται συνήθως μέσω εξειδικευμένων μαθημάτων και εγχειριδίων. Η εκπαίδευση είναι μια δια βίου διαδικασία (Su, 2014; Airey et al., 2015).

Ως τουριστική λοιπόν εκπαίδευση, μπορεί να οριστεί η εκπαίδευση που παρέχεται σε επίπεδο δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τους δημόσιους και ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Η τουριστική εκπαίδευση αφορά στην εκμάθηση της θεωρίας. Παραδοσιακά, μια εκπαίδευση μπορεί να ενισχύσει τη γνώση την οποία κατέχει το άτομο (Airey et al., 2015).

Η κατάρτιση καλλιεργεί στο άτομο της απαραίτητες δεξιότητες να ασκήσει το τουριστικό επάγγελμα και όχι μόνο να διαθέτει γνώσεις για αυτό. Η κατάρτιση είναι συνήθως εστιασμένη στην ανάγκη του ατόμου, στην επαγγελματική του ιδιότητα ή στο φάσμα των δεξιοτήτων του. Ως τουριστική λοιπόν κατάρτιση νοείται η εξειδίκευση, επιμόρφωση που λαμβάνουν οι επαγγελματίες του τουρισμού μετά την επίσημη τουριστική τους εκπαίδευση (Su, 2014).

Κατά γενικό κανόνα, ο όρος κατάρτιση συνεπάγεται την εκχώρηση ειδικής δεξιότητας ή συμπεριφοράς σε ένα άτομο, το οποίο προσφέρεται συνήθως σε υπαλλήλους επιχειρησιακού επιπέδου, στη συγκεκριμένη περίπτωση σε υπαλλήλους στον τουριστικό τομέα. Ως εκ τούτου διαφέρει από την εκπαίδευση, η οποία είναι μια

διαδικασία συστηματικής εκμάθησης σε ένα ίδρυμα, που αναπτύσσει μια αίσθηση κρίσης και λογικής στους εκπαιδευόμενους.

1.1.2. Ιστορική αναδρομή της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα συνδέεται άμεσα με τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Το πρώτο τμήμα ξενοδοχειακής σχολής λειτούργησε το 1930 στην Σιβιτανίδειο Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων. Επτά χρόνια αργότερα, το 1937 ξεκίνησε η λειτουργία τουριστικών σχολών σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι σχολές αυτές υπάγονταν στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και ονομάζονταν Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης.

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οι πρώτες σχολές δημιουργούνται στην Ρόδο και στην Κρήτη. Το 1970 ξεκινούν να λειτουργούν τα Κέντρα Ανώτερης Τεχνικής Εκπαίδευσης, τα σημερινά ΤΕΙ σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Ηράκλειο. Το 1988, λειτουργούν διετεείς σχολές ως Τεχνικά Επαγγελματικά Σχολεία (ΤΕΣ) και το 2000 μετατρέπονται σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΤΕΕ). Από τον Οκτώβριο του 2006 λειτουργούν ως Σχολές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Το 2001 η Ανώτερη Εκπαίδευση διακρίνεται σε Ανώτατη (ΑΕΙ) και Ανώτερη (ΑΤΕΙ). Στη συνέχεια ξεκινούν να λειτουργούν και τα πρώτα μεταπτυχιακά προγράμματα στην τουριστική εκπαίδευση.

Το 1997-1998 το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο προσφέρει μεταπτυχιακό πρόγραμμα στη Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Το 2003 ιδρύονται τα Δημόσια Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΔΙΕΚ).

Στην επόμενη ενότητα αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση της Τουριστικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα.

1.1.3. Υφιστάμενη κατάσταση Τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα

Η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα παρέχεται από πολλούς κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς σε επίπεδο δευτεροβάθμιας, μεταδευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Diplari & Dimou, 2010).

Η δημόσια εκπαίδευση τουρισμού στην Ελλάδα παρέχεται σε τρία εκπαιδευτικά επίπεδα (Diplari & Dimou, 2010):

(1) σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχεται α) από τα σχολεία Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ), την εποπτεία των οποίων έχει το Υπουργείο Παιδείας,

(2) σε επίπεδο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχεται α) από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) την εποπτεία των οποίων έχει το Υπουργείο Παιδείας, ο Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και ο Εθνικός Οργανισμός Απασχόλησης.

(3) σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχεται α) από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΤΕΙ) την εποπτεία των οποίων έχει το Υπουργείο Παιδείας και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Τουριστικής Εκπαίδευσης (ΑΣΤΕ) υπό την εποπτεία του Οργανισμού Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Δευτεροβάθμια Τουριστική Εκπαίδευση

Σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η τουριστική εκπαίδευση παρέχεται από τα δημόσια ΕΠΑΛ, τα οποία εποπτεύονται από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., και τον Ο.Α.Ε.Δ. Παράλληλα με τα δημόσια ΕΠΑΛ έχουν δημιουργηθεί και ιδιωτικά η λειτουργία των οποίων ακολουθεί τη νομοθεσία που ισχύει για τα δημόσια.

Τα ιδιωτικά ιδρύματα παρέχουν τουριστική εκπαίδευση σε επίπεδο δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και όπως αναφέρθηκε παραπάνω υπάγονται στη νομοθεσία των δημόσιων ιδρυμάτων. Για την τουριστική εκπαίδευση υπάρχουν και τα Κέντρα ή τα Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών, τα οποία όμως δεν είναι αναγνωρισμένα από το Υπουργείο Διά βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων. Ωστόσο αναγνωρίζονται από ιδιωτικές τουριστικές επιχειρήσεις.

Το πρόγραμμα σπουδών των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών δεν ακολουθούν τη νομοθεσία των δημοσίων. Ωστόσο κάποια από αυτά ακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών των ΙΕΚ ενώ άλλα προσφέρουν και μεταπτυχιακό τίτλο διάρκειας ενός

έτους. Τέλος σε κάποια Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών τα μαθήματα γίνονται στα αγγλικά (Βασιλειάδου, 2017).

Μεταδευτεροβάθμια Τουριστική Εκπαίδευση

Σε επίπεδο μεταδευτεροβάθμιας Τουριστικής Εκπαίδευσης ανήκουν τα δημόσια ΙΕΚ τα οποία υπάγονται στον ΙΝΕΔΙΒΙΜ και τα ΙΕΚ του Υπουργείου Τουρισμού τα οποία προσφέρουν αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε απόφοιτους της μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Γ.Ε.Λ. και Ε.Π.Α.Λ., καθώς και των ΕΠΑ.Σ., Σ.Ε.Κ. ή ανώτατης εκπαίδευσης.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανήκουν τα Α.Ε.Ι. τα ΑΤ.Ε.Ι. και οι Α.Σ.Τ.Ε (Ανώτερη σχολή τουριστικής εκπαίδευσης του υπουργείου ανάπτυξης οικονομίας και τουρισμού).

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η τουριστική εκπαίδευση έχει στόχο να εμβαθύνει στα γνωστικά αντικείμενα που θα κάνουν τους φοιτητές ικανούς να οργανώσουν και να διοικήσουν μια τουριστική επιχείρηση. Η τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση, παρέχεται από (Διαμάντη, 2017):

Α. Τα Α.Ε.Ι.:

- Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς δημιουργήθηκε πρόσφατα (2017-2018) το «Τμήμα Τουριστικών Σπουδών». Το συγκεκριμένο τμήμα είναι ενταγμένο στη Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών και στόχο έχει να καλλιεργήσει και να προάγει την επιστήμη με την έρευνα και την αναζήτηση. Παράλληλα σκοπεύει στη συμβολή της δημιουργίας επιστημόνων υψηλού επιπέδου με ολοκληρωμένη εκπαίδευση επί θεμάτων τουρισμού γενικά και τουριστικής βιομηχανίας ειδικά.

Στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου δημιουργήθηκε επίσης πρόσφατα (2017-2018) το Τμήμα Οικονομικής και Διοίκησης Τουρισμού, το οποίο εδρεύει στην Χίο. Το συγκεκριμένο τμήμα είναι ενταγμένο στη Σχολή Επιστημών της Διοίκησης και στόχο έχει να συνθέσει, να εξελίξει και να ολοκληρώσει όλους τους επιστημονικούς κλάδους που μελετούν την τουριστική ανάπτυξη και τη διοίκηση των τουριστικών επιχειρήσεων. Παράλληλα σκοπεύει να προσφέρει στους φοιτητές ποιοτική και σύγχρονη εκπαίδευση, η οποία θα τους εξασφαλίζει επαγγελματική αποκατάσταση και σταδιοδρομία στους διαφορετικούς κλάδους του τουριστικού τομέα. Ειδικότερα, το Τμήμα στοχεύει στην παροχή εκπαίδευσης συστηματικών επιστημόνων ικανών να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες της διεθνούς αγοράς εργασίας στην οικονομία και στη διοίκηση τουρισμού, καθώς και των τουριστικών επιχειρήσεων.

Στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας πρόσφατα εντάχθηκε ως μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, το “Τουριστικό Management”

Επίσης ένα νέο τμήμα Τουριστικών Σπουδών θα ιδρυθεί στην Κέρκυρα, μετά τη σχεδιαζόμενη ενοποίηση του Ιονίου Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων.

Β. Τα επτά Α.Τ.Ε.Ι.:

Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Τ.Ε.Ι. Ηγουμενίτσας

Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης

Τ.Ε.Ι. Κρήτης

Τ.Ε.Ι. Λάρισας

Τ.Ε.Ι. Πάτρας

Τ.Ε.Ι. Λαμίας (Άμφισσα)

Το πρόγραμμα σπουδών των παραπάνω σχολών έχει στόχο να καλύψει ολόκληρο τον τομέα των «Τουριστικών Επιχειρήσεων». Κάθε σχολή διαρκεί τέσσερα χρόνια και συγκεκριμένα 8 εξάμηνα. Στα επτά εξάμηνα παρέχονται στους φοιτητές θεωρητικές γνώσεις και εργαστήρια για πρακτική εξάσκηση. Στο τελευταίο εξάμηνο οι φοιτητές καλούνται να κάνουν την πρακτική τους άσκηση, είτε σε δημόσιους, είτε σε ιδιωτικούς επιχειρήσεις και οργανισμούς (Διαμάντη, 2017).

Γ. Οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.Τ.Ε.)

- . Α.Σ.Τ.Ε. Ρόδου
- . Α.Σ.Τ.Ε. Αγ. Νικολάου Κρήτης

Οι συγκεκριμένες σχολές έχουν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών για την ειδικότητα “Όργάνωση και Λειτουργία Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων” . Στις συγκεκριμένες σχολές μπορεί να φοιτήσουν όσοι έχουν αποφοιτήσει από το Λύκειο και έχουν εξετασθεί σε μια ξένη γλώσσα. Η φοίτηση στις σχολές αυτές διαρκεί τρία χρόνια. Τα μαθήματα που προσφέρονται είναι κυρίως θεωρητικά και εστιάζουν στον τρόπο λειτουργίας των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (Διαμάντη, 2017).

Τα χαρακτηριστικά της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Η παρουσία τόσων διαφορετικών και μη ταξινομημένων προγραμμάτων και οργανισμών που επιβλέπουν την τουριστική εκπαίδευση, καθώς και η έλλειψη σαφών και ρητών επαγγελματικών δικαιωμάτων για τους αποφοίτους τους, τείνει να αφήσει υποτιμημένα τόσο τα προγράμματα όσο και τους απόφοιτους, ιδίως σε δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια επίπεδα (Diplari & Dimou, 2010).

Σε σχέση με τους προπτυχιακούς τίτλους που παρέχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τα προγράμματα που προσφέρονται από τα ΑΕΙ έχουν μια ευρύτερη και πιο θεωρητική προσέγγιση, ενώ εκείνα που παρέχονται από τα ΑΤΕΙ χαρακτηρίζονται από μια πιο πρακτική προσέγγιση, εστιάζοντας κυρίως στον τομέα της φιλοξενίας. Το επίπεδο δεξιοτήτων και γνώσεων που προσφέρονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αποδειχθεί ότι δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας του τουρισμού, ειδικά όταν πρόκειται για θέματα που σχετίζονται με το μάρκετινγκ, την οικονομία, τους ανθρώπινους πόρους και τον αλφαριθμητισμό στον υπολογιστή (Diplari & Dimou, 2010).

Για να αξιολογηθεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα, πρέπει να υπάρχουν κριτήρια αξιολόγησης, μεταξύ των οποίων:

- (α) οι δεξιότητες και οι γνώσεις που αποκτούν οι πτυχιούχοι και
- (β) ο βαθμός απορρόφησης των πτυχιούχων από την αγορά εργασίας.

Επιπλέον, ο στόχος της αξιολόγησης δεν είναι απλώς η καταγραφή της τρέχουσας κατάστασης, αλλά η προσφορά προτάσεων για βελτίωση. Σύμφωνα με τους Holm και συν. (2015), τα προγράμματα σπουδών για τον τουρισμό πρέπει να αποδείξουν την αποτελεσματικότητα, την ευελιξία και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται

στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της βιομηχανίας τουρισμού, δεδομένου ότι η επιτυχία και η ανταγωνιστικότητα κάθε τουριστικής δραστηριότητας εξαρτάται σημαντικά και από τον βαθμό εκπαίδευσης (Alexopoulos et al, 2006). Η παραπάνω διαδικασία συσχέτισης των τουριστικών προγραμμάτων σπουδών με τις απαιτήσεις της βιομηχανίας τουρισμού αναφέρεται ως βιομηχανική τοποθέτηση. Προς το σκοπό αυτό, το επίπεδο της θεωρητικής γνώσης και της πρακτικής εμπειρίας των εκπαιδευτών και των καθηγητών και η υιοθέτηση πιο σύγχρονων και προηγμένων μεθόδων διδασκαλίας, έχουν κριθεί κρίσιμες. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στις βιομηχανικές τοποθετήσεις, κυρίως σε χώρες με μακρά παράδοση στην τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, όπως η Γερμανία και η Γαλλία (Belias et al., 2017).

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ευνοεί την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων, ενώ στα περισσότερα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης η πρακτική εμπειρία αποκτάται σε μεγάλο βαθμό μόνο στα σχολικά εργαστήρια. Μια μελέτη των Sigala και Chalkiti (2014) έδειξε ότι η βιομηχανική τοποθέτηση θα μπορούσε να προσφέρει έναν πολύ αποτελεσματικό τρόπο για τους μαθητές να αξιοποιήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους μέσω της πρακτικής. Θα μπορούσε επίσης να προσφέρει στους σπουδαστές μια καλύτερη εικόνα της τουριστικής βιομηχανίας και να τους βοηθήσει έτσι στη λήψη αποφάσεων σταδιοδρομίας τους.

Σύμφωνα με τους Dredge και συν. (2014), η βιομηχανική τοποθέτηση βοηθά τους αποφοίτους να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους στη διαχείριση (διαχείριση χρόνου, δεξιότητες ομαδικής εργασίας, ικανότητες ηγεσίας και κίνητρα κλπ). Ωστόσο, η βιομηχανική τοποθέτηση στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιπροσωπεύει μόνο ένα μικρό ποσοστό του συνολικού προγράμματος σπουδών - εξαιρουμένης της εξειδικευμένης σχολής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Α.Σ.Τ.Ε), όπου οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να ασκούν καθημερινά πρακτική στα κτίρια του ξενοδοχείου που ανήκουν στον οργανισμό. Η απόκτηση πρακτικής εμπειρίας είναι επομένως ένας σημαντικός τομέας ανησυχίας, καθώς θεωρείται κρίσιμος παράγοντας για τη βελτίωση της ποιότητας του τουρισμού στην Ελλάδα.

Η συνεργασία μεταξύ διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και οργανισμών τουρισμού και απασχόλησης θα μπορούσε επίσης να ενισχύσει την ποιότητα των μελετών τουρισμού, δεδομένου ότι η συνεργασία αυτή μπορεί να παράσχει λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα προσόντα που απαιτούνται από τον τουριστικό κλάδο.

Πράγματι, σύμφωνα με την Ayikoju (2015), υπάρχει ένα προφανές χάσμα μεταξύ των γνώσεων και των δεξιοτήτων που προσφέρονται από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις ανάγκες της τουριστικής βιομηχανίας. Η συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίου και βιομηχανίας θα μπορούσε να ενθαρρύνει την ανάπτυξη σύγχρονων προγραμμάτων, τη χρήση των καταλληλότερων μεθόδων διδασκαλίας, τον εντοπισμό των αναγκών όσον αφορά τα προσόντα των εκπαιδευτικών και την υποδομή και την ανάπτυξη ικανοποιητικών προγραμμάτων τοποθέτησης.

Τα αποτελέσματα της μελέτης των Diplari και Dimou (2010), με στόχο την διερεύνηση και τον εντοπισμό των υφιστάμενων απόψεων και στάσεων σχετικά με την τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα, έδειξαν ότι υπήρξε συνολική συμφωνία μεταξύ των αποφοίτων τουρισμού και των στελεχών του τουρισμού. Συνοπτικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η ποιότητα των δημοσίων σπουδών τουρισμού στην Ελλάδα θεωρείται γενικά ικανοποιητική. Ωστόσο, προτάθηκε ότι θα πρέπει οι σπουδές να περιλαμβάνουν ειδικότητες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της βιομηχανίας. Επίσης, προέκυψε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα τουρισμού θα πρέπει να κατασκευαστεί ως ένα πιο αρθρωτό σύστημα, έτσι ώστε να υπάρχει μια εκπαιδευτική συνέχεια, με κάθε επίπεδο εκπαίδευσης να προσθέτει στις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν στο προηγούμενο επίπεδο.

Υπήρξε επίσης μια σαφής άποψη σχετικά με την ανάγκη για πρόσθετη πρακτική εκπαίδευση, η οποία θα μπορούσε να γίνει στα σχολικά εργαστήρια και μέσω επισκέψεων στις τουριστικές επιχειρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συμμετέχοντες στην έρευνα τόνισαν τη σημασία της βιομηχανικής τοποθέτησης, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι τοποθετήσεις πρέπει κατά προτίμηση να διαρκέσουν δώδεκα μήνες και να παρέχουν στους σπουδαστές την ευκαιρία να εργαστούν σε διάφορα τμήματα μιας επιχείρησης. Τέλος, προτάθηκε ότι τόσο οι απόφοιτοι όσο και τα στελέχη της βιομηχανίας θα υποστηρίξουν τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των τουριστικών φορέων και αρχών (κρατικών και ιδιωτικών), συμπεριλαμβανομένων των τουριστικών επιχειρήσεων και ξενοδοχειακών ενώσεων, των εργατικών ενώσεων και των εθνικών και τοπικών τουριστικών οργανισμών.

Συμπερασματικά, η μελέτη υπογράμμισε την αναγκαιότητα αναδιάρθρωσης του σημερινού συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, έτσι ώστε το σύστημα να εποπτεύεται από ένα ενιαίο εκπαιδευτικό σώμα και να χτίζεται σε διαδοχικά, αλληλένδετα βήματα. Επιπλέον, για να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό

εκπαιδευτικό σύστημα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες και οι απαιτήσεις της τουριστικής βιομηχανίας.

Σύμφωνα με τον Λούκη (2004), τα κυριότερα θέματα που απασχολούν τους ειδικούς και τις αρχές σε ότι αφορά την τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση και σε σχέση με τα οποία διεξάγεται διάλογος ή εκφράζονται διαφορετικές γνώμες ή υιοθετούνται διαφορετικές πολιτικές είναι κυρίως τα εξής:

- Η έκταση της ανάγκης για τουριστικές σπουδές πέρα από την επαγγελματική κατάρτιση για τουριστικά επαγγέλματα
- Η ποιότητα των σπουδών με στόχο την κάλυψη των αναγκών του τουριστικού τομέα σε εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του
- Ο προσανατολισμός της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ο ρόλος της πρακτικής εξάσκησης στα προγράμματα σπουδών
- Η συνεργασία μεταξύ των φορέων του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των επαγγελματικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων στον τομέα
- Τα συστήματα πιστοποίησης τίτλων σπουδών σε συνδυασμό και με την ανάγκη καθιέρωσης προτύπων σχετικά με το περιεχόμενο και την αξιοπιστία των σπουδών
- Η αξιολόγηση σπουδαστών και σπουδών
- Η νομική ή συνδικαλιστική κατοχύρωση των τίτλων σπουδών
- Ο ρόλος που αποδίδεται στην επανακατάρτιση και τη δια βίου κατάρτιση για τους εργαζόμενους
- Η άρθρωση και αλληλουχία των διαδοχικών βαθμίδων του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

1.1.4 Τα ΔΙΕΚ ως θεσμός

Ο θεσμός των ΔΙΕΚ ανήκει στην μη τυπική εκπαίδευση. Σύμφωνα με τον Νόμο της Ελληνικής Δημοκρατίας «Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις» Ν. 3879/10 (ΦΕΚ 163Α/21-9-10), μη τυπική είναι εκπαίδευση που παρέχεται σε οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο. Περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική

κατάρτιση, τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση και τη γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Τα ΙΕΚ, ως θεσμός, λειτουργούν στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Κύριο έργο των Δημοσίων ΙΕΚ είναι η παροχή υψηλού επιπέδου προσόντων, με απώτερο σκοπό την απορρόφηση των καταρτιζομένων από την αγορά εργασίας.

Οι καταρτιζόμενοι που ολοκληρώνουν επιτυχώς την κατάρτισή τους στα Δημόσια ΙΕΚ, λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης. Τα προγράμματα σπουδών, της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, διαμορφώνονται και εποπτεύονται ως προς την εφαρμογή τους από τη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.). Η διαχείριση, το εκπαιδευτικό προσωπικό και η υλικοτεχνική υποδομή των Ι.Ε.Κ. έχουν ανατεθεί από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. στο Ινστιτούτο Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.). Η πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών γίνεται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Καραλής, 2013). Στην αρμοδιότητα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ανήκει επίσης, ο καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των Ι.Ε.Κ. Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση (voucher) των σπουδαστών και η πρακτική τους άσκηση συγχρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2017).

Η φοίτηση στα Ι.Ε.Κ. είναι πέντε (5) συνολικά εξαμήνων, επιμερισμένη σε τέσσερα (4) εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης και σε ένα εξάμηνο πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Η κατάρτιση περιλαμβάνει μαθήματα: α) Θεωρητικά (τα μαθήματα των οποίων η διδασκαλία πραγματοποιείται, μόνον σε αίθουσες διδασκαλίας) β) Εργαστηριακά (πραγματοποιούνται αποκλειστικά στους εργαστηριακούς χώρους) γ) Μικτά (τα μαθήματα που απαιτούν ταυτόχρονη θεωρητική κατάρτιση και απόκτηση δεξιοτήτων)

Στην Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από 100 δημόσια ΙΕΚ. στις Περιφέρειες της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, της Κεντρικής Μακεδονίας, της Δυτικής Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, των Ιονίων Νήσων, της Δυτικής Ελλάδας, της Κεντρικής Ελλάδας, της Αττικής, της Πελοποννήσου, του Βορείου Αιγαίου, του Νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης. Η εποπτεία για τα Δημόσια Ι.Ε.Κ. ανήκει στο ΙΝΕΔΙΒΙΜ.

Στα δημόσια ΙΕΚ έχουν το δικαίωμα να φοιτήσουν όσοι αποφοιτούν από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση (μόνο Λύκειο). Ανάλογα με την ειδικότητα που

επιθυμούν να ακολουθήσουν κάνουν αίτηση στο αντίστοιχο ΙΕΚ. Το αρμόδιο υπουργείο προκηρύσσει τις θέσεις και τα προσόντα των ατόμων που θα φοιτήσουν στο ΙΕΚ.

Σκοπός και κύριοι στόχοι Δ.Ι.Ε.Κ

Ο σκοπός και οι κύριοι στόχοι των Δ.Ι.Ε.Κ., είναι οι εξής:

- παρέχουν στους καταρτιζόμενους αρχική επαγγελματική κατάρτιση
- εξασφαλίζουν τα κατάλληλα προσόντα ανάλογα με την ειδικότητα που έχει επιλεγεί μέσω της παροχής επιστημονικών τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων
- παρέχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν τις αντίστοιχες δεξιότητες με την ειδικότητα τους
- διευκολύνουν την επαγγελματική ένταξή τους στην κοινωνία
- εξασφαλίζουν την προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας (Πηγάκη, 1995).

1.1.5 Τουριστικές ειδικότητες στα ΔΙΕΚ

Σύμφωνα με στοιχεία που μας παραχωρήθηκαν από το ΥΠΕΠΘ στα πλαίσια εκπόνησης της συγκεκριμένης εργασίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων σπουδαστών σε όλες τις ειδικότητες των ΔΙΕΚ για το έτος σπουδών (2017-2018) είναι: 30.928.

Ο αριθμός των εγγεγραμμένων σπουδαστών σε Τουριστικές Ειδικότητες στα ΔΙΕΚ για το τρέχον εξάμηνο σπουδών είναι: 7.264.

Ως Τουριστικές Ειδικότητες έχουμε υπολογίσει τις παρακάτω ειδικότητες, οι οποίες και ανήκουν στην ομάδα προσανατολισμού ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, και τμήματά τους λειτουργούν κατά το έτος 2017-2018 στα ΔΙΕΚ.

1. Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία υποδοχής -Υπηρεσία ορόφων -Εμπορευματογνωσία)
2. Τεχνικός Μαγειρικής Τέχνης – Αρχιμάγειρας (chef)
3. Τεχνικός Αρτοποιός- Ζαχαροπλαστικής
4. Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα του Τουρισμού
5. Θρησκευτικός τουρισμός και προσκυνηματικές περιηγήσεις
6. Κυβερνήτης Σκάφους Αναψυχής
7. Τεχνολογίες Επικοινωνίας και Πληροφοριών στην Ταξιδιωτική Βιομηχανία (V.I.C.T. TRAVEL)
8. Τεχνικός Αγροτουρισμού
9. Τουριστικός Συνοδός
10. Συνοδός Βουνού
- 11.Επιμελητής πτήσεων
- 12.Στέλεχος Θαλασσοθεραπείας/Λουτροθεραπείας-spa

Ενδεικτικά παρατίθεται το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητας «Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα του Τουρισμού»

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.9 ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

6.1.Ωρολόγιο Πρόγραμμα													
Ειδικότητα Στέλεχος Διοίκησης και Οικονομίας στον τομέα του Τουρισμού													
Α/Α	ΕΞΑΜΗΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α			Β			Γ			Δ		
		Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΑΓΓΛΙΚΑ, ΑΓΓΛΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ	2		2	2		2	2		2	2		2
2	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ							2		2	2		2
3	ΓΑΛΛΙΚΑ	2		2	2		2						
4	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	3		3	2		2	2		2			
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	2		2	2		2						
6	ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ- ΤΑΞΙΔΙΟΤΙΚΟΙ ΟΔΗΓΟΙ	2		2	2		2						
7	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΧΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ										2		2
8	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΙ ΝΑΥΛΟΙ- ΕΚΔΟΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ- ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ	2		2	2		2		2	2		2	2
9	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	2		2									
10	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓ -ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	2		2	2		2						
11	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		3	3		3	3		3	3		3	3
12	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ				1		1						
13	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ				2		2						
14	ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ: ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ & ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ							2		2	2		2
15	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ							2		2	2		2
16	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ							2		2			
17	ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ: ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ, ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ							1		1			
18	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ- ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΤΑΞΙΔΙ (ΠΑΚΕΤΟ), ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΤΑΞΙΔΙΟΤΙΚΕΣ ΤΥΠΙΚΟΤΗΤΕΣ							2		2	1	1	2
19	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ (FRONT/ BACK OFFICE)											3	3
ΣΥΝΟΛΟ		17	3	20	17	3	20	15	5	20	11	9	20

Θ= Θεωρία
Ε= Εργαστήριο
Σ= Σύνολο

Πηγή: ΓΓΔΒΜ, 2017

Οι απόφοιτοι των ΔΙΕΚ λαμβάνουν Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (Β.Ε.Κ.) και μετά την επιτυχή συμμετοχή τους στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., λαμβάνουν Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5. Οι απόφοιτοι των ΙΕΚ οι οποίοι πέτυχαν στις εξετάσεις πιστοποίησης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που διενεργεί ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. μέχρι την έκδοση του διπλώματος λαμβάνουν Βεβαίωση Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (ΓΓΔΒΜ, 2017).

Κεφάλαιο 2^ο

2.1. Εκπαίδευση ενηλίκων και δια βίου μάθηση

Η Διά Βίου Μάθηση στην Ελλάδα έχει θεσμοθετηθεί μέσω του νόμου 3879/2010 που καθορίζει μεταξύ άλλων και τους φορείς διοίκησής της και παροχής της, αλλά και του ν. 4093/2012 που εισήγαγε σημαντικές αλλαγές σε διάφορα πεδία. Στην Ελλάδα, η διοίκηση της Διά Βίου Μάθησης εποπτεύεται από δημόσιους φορείς και το ίδιο ισχύει και για την πλειοψηφία των φορέων παροχής της.

Τα προγράμματα και οι δράσεις της ελληνικής εθνικής στρατηγικής εστιάζουν στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην καταπολέμηση του μεγάλου ποσοστού ανεργίας. Το μεγάλο βάρος της κατάρτισης δίνεται στους νέους (15-29 ετών), στους μακροχρόνια άνεργους, στις γυναίκες και στους άνεργους 30-44 ετών. Εστίαση στη Διά Βίου Μάθηση γίνεται στην περίπτωση της Ελλάδας, στα άτομα που έχουν χαμηλά τυπικά προσόντα και είναι πιο εύκολο να βρεθούν αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας.

Παρά το γεγονός ότι η αναβάθμιση της Διά Βίου Μάθησης και η αύξηση της συμμετοχής των πολιτών σε αυτή είναι ένα από τα βασικά ζητούμενα, εντούτοις η εθνική στρατηγική περιορίζεται κυρίως στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων και τη σύνδεση με την αγορά εργασίας και απουσιάζουν τα θέματα γενικής φύσεως (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013).

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια μία σειρά προκλήσεων λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειές της, έχουν πλήξει ποσοτικά αλλά και χρονικά την Ελλάδα. Αυτό διαφαίνεται και από το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας της χώρας μας.

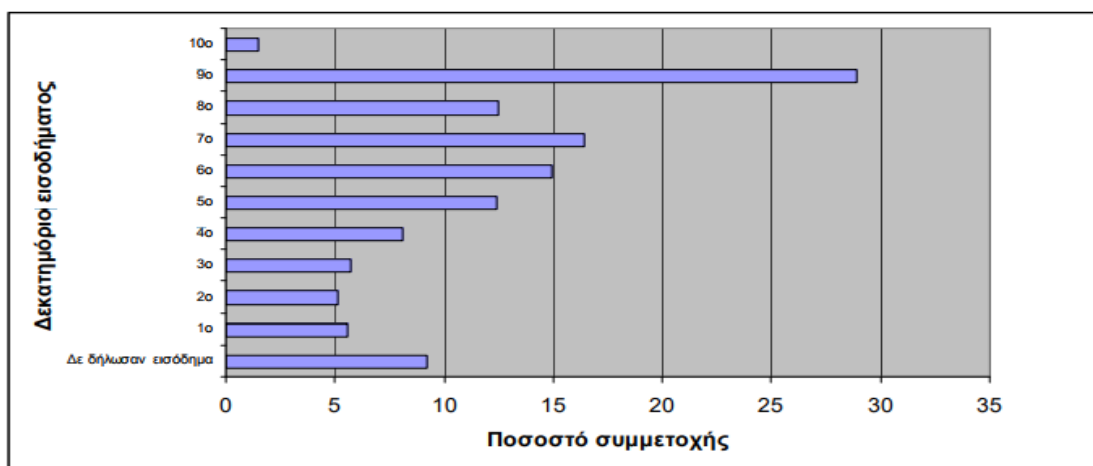
Η Διά Βίου Μάθηση προτείνεται ως λύση για την αντιμετώπιση της ανεργίας, αφού θα προσφέρει στον άνθρωπο τις απαραίτητες δεξιότητες για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Εντούτοις, το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων στη Διά Βίου Μάθηση είναι σχετικά μικρό συγκριτικά με τους μακροχρόνια ανέργους. Αυτό σημαίνει ότι η θεωρητική προώθηση της Διά Βίου Μάθησης μέσω των εθνικών στρατηγικών δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και ειδικά στην περίπτωση της Ελλάδος (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2014-2020).

Στην Ελλάδα η απαρχή της εφαρμογής της Διά Βίου Μάθησης υλοποιήθηκε από το δημόσιο τομέα και αφορούσε κυρίως αυτόν. Το μεγάλο μέρος των Ελλήνων που συμμετείχαν σε τέτοιου είδους προγράμματα προέρχονται κυρίως από το δημόσιο τομέα ή ήταν στελέχη του ιδιωτικού και το γνωστικό πεδίο περιοριζόταν και αυτό με τη σειρά του σε θέματα νέα, όπως οι τεχνολογίες της πληροφορίας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπήρχε και μέριμνα για τα λαϊκά στρώματα που η εκπαίδευσή τους υλοποιούνταν από τη λαϊκή επιμόρφωση. Η ανυπαρξία όμως θεσμικού πλαισίου καθώς και η έλλειψη οργάνωσης και η σπατάλη των πόρων, οδήγησαν πολύ σύντομα στην αναδιοργάνωση του συστήματος ενηλίκων και στην απόδοση του σε ιδιώτες.

Παράλληλα, μεταβλήθηκε και η διάσταση της Διά Βίου Μάθησης που ασχολήθηκε αποκλειστικά και μόνο με την επαγγελματική κατάρτιση. Η ιδιωτικοποίηση του τομέα παρά τις προσπάθειες εθνικών στρατηγικών και πολιτικών που έγιναν και γίνονται, δημιούργησε στην Ελλάδα την κουλτούρα της ατομικής επιλογής, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η υιοθέτηση της Διά Βίου Μάθησης από το ευρύ κοινό (Πρόκου, 2007; Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ, (2014), με θέμα την εκπαίδευση ενηλίκων, το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι υψηλότερο από των αντρών, όπως επίσης των απασχολούμενων, από των ανέργων και των μη ενεργών. Επίσης, χαμηλό είναι το ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας.

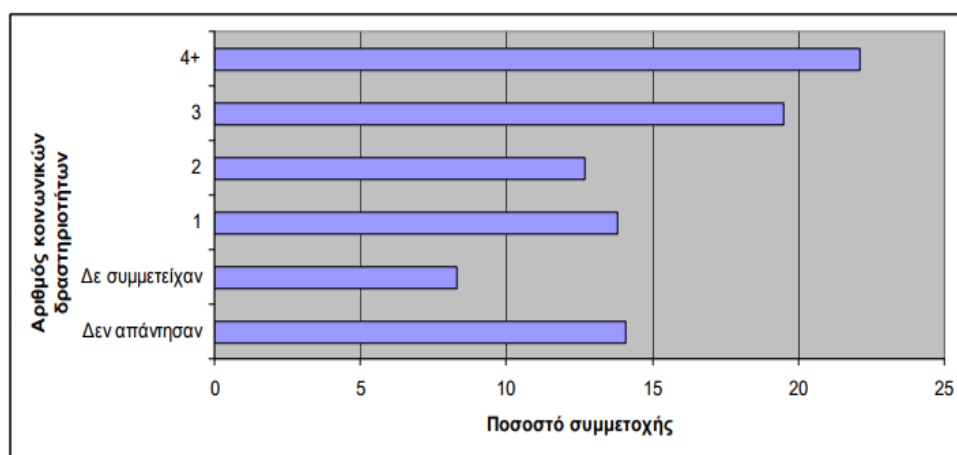
Το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής παρατηρείται στα άτομα ηλικίας 50 – 64 ετών (4,9%), ενώ το υψηλότερο στα άτομα ηλικίας 18 – 24 ετών (54,5%). Η ίδια έρευνα καταλήγει ότι τα ποσοστά συμμετοχής διαφοροποιούνται σημαντικά ανάλογα με το εισόδημα του νοικοκυριού. Όπως διακρίνεται στον παρακάτω πίνακα, όσο υψηλότερο είναι το εισόδημα τόσο μεγαλύτερο τείνει να είναι το ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, (2014)

Διάγραμμα 2.1 Ποσοστά συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά εισόδημα νοικοκυριού

Ομοίως όσο περισσότερες είναι οι δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν οι ενήλικες, τόσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ως κοινωνικές δραστηριότητες καταγράφηκε η συμμετοχή των ενηλίκων, σε εθελοντικές δραστηριότητες, σε κόμματα, συνδικαλιστικές, θρησκευτικές, ή επαγγελματικές οργανώσεις, αθλητικούς συλλόγους, κ.λπ. Στο παρακάτω πίνακα παρατηρείται η προαναφερόμενη συσχέτιση.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, (2014)

Διάγραμμα 2.2 Ποσοστά συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες του μη τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος κατά πλήθος κοινωνικών δραστηριοτήτων

2.1.1. Στρατηγική της Λισαβόνας (2010-2020) και επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση

Μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, έχουν αναληφθεί πολυάριθμες πρωτοβουλίες από τα κράτη μέλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο και έχουν ήδη επιτευχθεί σημαντικά αποτελέσματα στους τομείς της κινητικότητας, της δια βίου μάθησης, της επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της αξιολόγησης και της διασφάλισης της ποιότητας (Jarvis, 2014).

Τον Νοέμβριο του 2001, μετά τις ευρείες διαβουλεύσεις για τη διά βίου μάθηση, η Επιτροπή υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ανακοίνωση για τη δια βίου μάθηση ως κατευθυντήρια αρχή για την εκπαίδευση και την κατάρτιση και για συγκεκριμένες δράσεις προτεραιότητας. Το σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική μάθηση προχωράει προς τα εμπρός και έχουν δημιουργηθεί δύο Φόρουμ που ασχολούνται αντίστοιχα με τη διαφάνεια των επαγγελματικών προσόντων και την ποιότητα της επαγγελματικής κατάρτισης (EurLex, 2017).

Το Ευρωπαϊκό Έτος των Γλωσσών το 2001 υπογράμμισε τη σημασία της γλωσσικής πολυμορφίας στην εκπαίδευση και την κατάρτιση στην Ευρώπη. Η διαδικασία της Μπολόνια για την προώθηση της συμβατότητας και της ελκυστικότητας της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προχώρησε στην Υπουργική Διάσκεψη της Πράγας το Μάιο του 2001 και το Συμβούλιο (Εκπαίδευση) θεωρεί ότι υποστηρίζει το έργο σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο της ΕΕ.

Η ανακοίνωση για την ενίσχυση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάστηκε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Σεπτέμβριο του 2001 και από τότε διευρύνεται ο προβληματισμός σχετικά με τον καθοριστικό ρόλο της εκπαιδευτικής συνεργασίας γενικότερα σε πολιτικά και πολιτισμικά όρια. Η Λευκή Βίβλος για τη Νεολαία περιλαμβάνει προβληματισμούς σχετικά με το ρόλο της επίσημης καθώς και της άτυπης εκπαίδευσης. Τέλος, η Επιτροπή πρότεινε ένα σχέδιο δράσης βασισμένο στην έκθεση της ειδικής ομάδας υψηλού επιπέδου για τις δεξιότητες και την κινητικότητα που δημιουργήθηκε μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης (EurLex, 2017).

Από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, όλα αυτά τα γεγονότα και οι πρωτοβουλίες δείχνουν ότι η ανάπτυξη των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε μια δια βίου μάθηση και σε μια παγκόσμια προοπτική αναγνωρίζεται ολοένα και

περισσότερο ως καθοριστικός παράγοντας για το μέλλον της Ευρώπης στην εποχή της γνώσης.

Εντούτοις, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να αλλάξουν λόγω των προκλήσεων της κοινωνίας της γνώσης και της παγκοσμιοποίησης, να επιδιώκουν ευρύτερους στόχους και να έχουν ευρύτερες ευθύνες στην κοινωνία. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικοδόμηση της κοινωνικής συνοχής, στην πρόληψη των διακρίσεων, του αποκλεισμού, του ρατσισμού και της ξеноφοβίας και ως εκ τούτου στην προώθηση της ανεκτικότητας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (EurLex, 2017).

Ο ρόλος των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στη διάδοση των θεμελιωδών αξιών που μοιράζονται οι ευρωπαϊκές κοινωνίες τονίζεται στην έκθεση τόσο για συγκεκριμένους μελλοντικούς στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και στην ανακοίνωση για τη δια βίου μάθηση. Και τα δύο έγγραφα υπογραμμίζουν ότι οι γενικοί στόχοι που αποδίδει η κοινωνία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση υπερβαίνουν τον εξοπλισμό των Ευρωπαίων για την επαγγελματική τους ζωή, ειδικότερα όσον αφορά την προσωπική τους ανάπτυξη για μια καλύτερη ζωή και ενεργό συμμετοχή των πολιτών στις δημοκρατικές κοινωνίες που σέβονται την πολιτισμική και γλωσσική ποικιλομορφία (EurLex, 2017).

2.1.2. Μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων

Στη παρούσα ενότητα θα προσδιοριστούν οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να υφίστανται για να σχεδιαστεί και να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα μάθησης ενηλίκων. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες (Merriam&MacKeracher,2013; Jarvis, 2014; Lindeman,2015):

1. Η εκπαίδευση οφείλει να έχει εθελοντικό χαρακτήρα, αυτό σημαίνει ότι ο ενήλικας δεν πρέπει να πιέζεται για οποιοδήποτε λόγο, προκειμένου να ενταχθεί σε μια εκπαιδευτική διαδικασία, διότι αυτό θα οδηγήσει στην άρνηση και στην απόρριψη του προγράμματος από τον εκπαιδευόμενο.

2. Είναι σημαντικό να αποσαφηνίζονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι. Ο εκπαιδευτής παίζει σημαντικό ρόλο στην αποσαφήνιση των στόχων ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Οι στόχοι για να γίνει το πρόγραμμα αποδεκτό θα πρέπει να είναι σαφείς, ρεαλιστικοί, συνδεδεμένοι με τις υποκειμενικές και αντικειμενικές ανάγκες των εκπαιδευομένων. Είναι σημαίνουσα η κατανόηση των

αναγκών των εκπαιδευόμενων, πριν οριστούν οι στόχοι ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.

3. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα οφείλει να είναι άψογα σχεδιασμένο, σε όλα τα επίπεδα. Είναι σημαντικό πέρα από το ουσιαστικό περιεχόμενο και τους καταρτισμένους εκπαιδευτές, να μην παρουσιάζει αδυναμίες σε επίπεδο υποδομών, εκπαιδευτικού υλικού, γραμματειακής υποστήριξης και ξεκάθαρων οικονομικών και λοιπόν υποχρεώσεων για τους εκπαιδευόμενους.

4. Το περιεχόμενο πρέπει να ταυτίζεται με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των εκπαιδευόμενων. Όλο το περιεχόμενο σε επίπεδο θεματικών ενοτήτων, παραδειγμάτων κ.λπ, πρέπει να είναι σχεδιασμένο με βάση τις ανάγκες των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων.

2.1.3. Αποσαφήνιση «ενηλικιότητας»

Σύμφωνα με τους Χατζηθεοχάρου, Γιοβάννη & Νικολοπούλου (2010,24) «Οι ενήλικες θεωρούν ότι η ιδιότητα του εκπαιδευόμενου είναι διαφορετική σε σχέση με τις λοιπές ιδιότητες τους. Όταν παίρνουν την απόφαση να ενταχθούν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το κάνουν με στόχο να βελτιώσουν το επίπεδο ζωής τους. Η φάση της ζωής τους είναι σημαντική στην απόφαση τους αυτή ενώ ορίζει και τους λόγους ένταξης».

Ανεξάρτητα από τους λόγους ένταξης σε προγράμματα κατάρτισης υπάρχουν συγκεκριμένα και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία αναφέρονται και προσδιορίζουν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους. Αυτά αναφέρονται: α) Στην ανάγκη να γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους πρέπει να μάθουν κάτι, β) Στην ανάγκη τους να τους αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτές τους ως άτομα ικανά για αυτό-κατευθυνόμενη μάθηση και τέλος γ) Στην ανάγκη τους να μπορούν να εκμεταλλευτούν τις εμπειρίες τους ως πηγές μάθησης (Κόκκος, 2005)

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι προβαίνουν στην ένταξή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης, έχοντας συγκεκριμένους στόχους. Οι στόχοι αυτοί αναφέρονται στην επαγγελματική αλλά και στην κοινωνική τους ζωή.

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν τη τάση και τη πρόθεση να εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία ενώ στην αντίποδα αναπτύσσουν ανά πάσα στιγμή ισχυρούς

μηχανισμούς άμυνας και παραίτησης από αυτήν, με βάση το προφίλ τους, την ηλικία τους, τις γνώσεις τους, τον τρόπο ζωής τους (Ioannou & Athanasoula-Reppa,2008).

Οι Hiemstra & Sisco (1990,172-173) μέσα από το άρθρο τους δίνουν κάποια ακόμα χαρακτηριστικά σε σχέση με τους ενήλικες που εντάσσονται σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Αυτά είναι τα ακόλουθα: α) Διακόπτουν την εκπαίδευσή τους, όταν θεωρούν ότι το πρόγραμμα που παρακολουθούν είναι χάσιμο χρόνου, β) Η εκπαίδευσή τους απασχολεί μόνο ως παράπλευρη απασχόληση, δεδομένου ότι υπάρχουν άλλα θέματα τα οποία θεωρούν πιο σημαντικά και τους απασχολούν, γ) Κάποια επείγουσα ανάγκη, τους οδήγησε να ενταχθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία, δ) Δεν αναφέρουν πάντα στο περιβάλλον τους, τους πραγματικούς λόγους ένταξής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι λόγοι μπορεί να είναι καθαρά επαγγελματικοί ή να έχουν να κάνουν με την ανάγκη τους να κάνουν φίλους, να ενταχθούν σε μια ομάδα, να ενισχύσουν τις γνώσεις τους, ε) Θέλουν να νιώθουν άνετα στο πρόγραμμα, ζ) Έχουν ανάγκη να κάνουν κοινωνικές σχέσεις, η) Έχουν ελάχιστο προσωπικό χρόνο οπότε και θέλουν ότι κάνουν να έχει ουσία, θ) Τους αρέσει να τους αντιμετωπίζουν με βάση την ηλικία τους, ι) Εκτιμούν το φιλικό τρόπο συμπεριφοράς του εκπαιδευτή, κ) Θέλουν να πιστεύουν σε αυτούς και ειδικά στην ικανότητα τους για μάθηση, λ) Χρειάζονται επιβράβευση και ενθάρρυνση, μ) Έχουν ανάγκη για επίτευξη στόχων, ν) Δραστηριοποιούνται από την ανάγκη που έχουν να μαθαίνουν, ξ) Είναι ανυπόμονοι ως εκπαιδευόμενοι και βιάζονται να μάθουν, ο) Έχουν πλούσια εμπειρία και έχουν τη διάθεση να τη μοιραστούν με την ομάδα στην οποία έχουν ενταχθεί, π) Έχουν την ωριμότητα να αντιμετωπίζουν προβλήματα, ρ) Εκτιμούν και στηρίζουν ένα καλά δομημένο και ανταγωνιστικό πρόγραμμα εκπαίδευσης και τέλος σ) Αξιολογούν γρήγορα θετικά ένα καλό ή κακό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

2.1.4. Κίνητρα και εμπόδια στην εκπαίδευση ενηλίκων

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι αντιμετωπίζουν πολλά και συνεχή εμπόδια στη διαδικασία μάθησης, που επιλέγουν να ενταχθούν. Τα εμπόδια στη μάθηση είναι άλλοτε εξωτερικά και άλλοτε εσωτερικά. Σύμφωνα με τον Κόκκο (2005,90-91) «*Τα εξωτερικά εμπόδια θέτουν εμπόδια στην πρόσβαση των ενηλίκων εκπαιδευόμενων στα προγράμματα εκπαίδευσης. Σημαντικότερα όμως εμπόδια για την ένταξη στη μάθηση για τους ενήλικες ορίζονται τα εσωτερικά εμπόδια. Τα εσωτερικά εμπόδια αφορούν*

προϋπάρχουσες γνώσεις και αξίες και οφείλονται σε πολλές περιπτώσεις σε ψυχολογικούς λόγους».

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι σε πολλές περιπτώσεις επενδύουν συναισθηματικά στη διαδικασία της μάθησης αλλά και σε προηγούμενες γνώσεις και ικανότητες, σε βαθμό τέτοιο ώστε να δυσκολεύονται να αποδεχτούν νεότερες γνώσεις οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με αυτά που ήδη γνωρίζουν (Κόκκος,2005,90). Τα εμπόδια τα οποία αναφέρονται σε ψυχολογικούς παράγοντες αναφέρονται στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ενήλικων εκπαιδευόμενων και σχετίζονται με: α) Την έλλειψη αυτοπεποίθησης, β) Το φόβο για αποτυχία η οποία δεν συνάδει με την ηλικία και τις γνώσεις τους, γ) Το άγχος που τους προσδίδουν οι γνώσεις, που έρχονται σε αντίθεση με ότι ήξεραν μέχρι τώρα (Rogers,2002,281).

Με βάση μελέτες που διενεργήθηκαν σχετικά με τα εμπόδια που αναπτύσσονται στη διαδικασία της μάθησης για τους ενήλικους εκπαιδευόμενους αναπτύχθηκαν τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι οι ακόλουθες (Cho et al., 2013; Palanivelu & Madhupriya, 2014):

1. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται τα εμπόδια τα οποία σχετίζονται με τις καταστάσεις ζωής που βιώνει ο ενήλικος εκπαιδευόμενος στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή της ζωής του, κατά την οποία είναι ενταγμένος σε ένα πρόγραμμα μάθησης,
2. Στη δεύτερη κατηγορία αναφέρονται στα εμπόδια του εκπαιδευτικού πλαισίου, τα οποία συμπεριλαμβάνουν πρακτικές και διαδικασίες, που αποθαρρύνουν τον εργαζόμενο ενήλικο από την ένταξη του σε εκπαιδευτικές δράσεις.
3. Στη τρίτη κατηγορία εντοπίζονται τα εμπόδια της προδιάθεσης, τα οποία αναφέρονται σε στάσεις και αντιλήψεις, τις οποίες έχει διαμορφώσει το άτομο μέσα στα χρόνια, για τον εαυτό του, ως εκπαιδευόμενο άτομο.

Μια άλλη μελέτη αυτή των Knowles, Holton, & Swanson (2014) συνοψίζει τα εμπόδια, καταλήγοντας στα ακόλουθα: α) Εμπόδια τα οποία προκύπτουν από τις καταστάσεις ζωής, β) Εμπόδια που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό υλικό, γ) Εμπόδια σχετικά με τη προδιάθεση του κάθε ατόμου.

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται κατανοητό ότι τα εμπόδια στη μάθηση είναι πολλά και διαφορετικά, πράγμα που καθιστά αδύνατη τη πρόβλεψη και τον έλεγχο τους, από ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Αυτό οδηγεί στη συνεχή προσπάθεια ανάπτυξης ενός πιο αποτελεσματικού και όσο πιο σχετικού με τα παραπάνω εμπόδια, εκπαιδευτικού προγράμματος (Jarvis, 2013).

Άλλο βασικό εμπόδιο στην εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί το φύλο του ενήλικα εκπαιδευόμενου. Οι γυναίκες άρχισαν να διατυπώνουν το αίτημα τους για ισότιμη εκπαίδευση με αυτή των ανδρών από τον 18^ο αιώνα. Σταδιακά άρχισε να επιτρέπεται η πρόσβαση των γυναικών στην εκπαίδευση χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι έγινε ισότιμη με αυτή των ανδρών αφού συνέχισαν να υπάρχουν ακόμα περιορισμοί. Η σημασία της γυναικείας εκπαίδευσης έγινε κατανοητή τον 19^ο αιώνα που μία σειρά αιτιών οδήγησε τη γυναίκα στην έμμισθη αγορά εργασίας. Γυναίκες που είχαν αποκτήσει μόρφωση, μπόρεσαν να διεκδικήσουν καλύτερες θέσεις εργασίας (Βεργίδης, 2005).

Θεωρείται πλέον δεδομένο για όλους τους ανθρώπους της Δύσης και όχι μόνο για τις γυναίκες, ότι η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει το μέσο για την εύρεση εργασίας (Αρβανίτη, 2006; Αρβανιτίδου & Γουβιάς, 2012). Θεωρείται επίσης, ότι ο χώρος της εκπαίδευσης σήμερα, αλλά και της εργασίας είναι ισότιμος για άνδρες και γυναίκες (Colclough, 2015).

Η πραγματικότητα όμως είναι εντελώς διαφορετική αφού η εκπαίδευση συνεχίζει να φέρει και να αναπαράγει στερεότυπα για τους ρόλους των γυναικών. Ένα παράδειγμα στερεοτυπίας που σχετίζεται με την εκπαίδευση, είναι αυτό της εργασίας. Τα κοινωνικά στερεότυπα που υπάρχουν θεωρούν ότι οι γυναίκες είναι κατάλληλες και ικανές για συγκεκριμένα επαγγέλματα. Το ίδιο ισχύει και στην εκπαίδευση όπου οι γυναίκες θεωρούνται πιο ικανές σε συγκεκριμένες επιστήμες, ενώ τα αγόρια σε άλλες, τις λεγόμενες και θετικές. Η πεποίθηση αυτή οδηγεί και στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που τονίζουν αυτή την ανισότητα με αποτέλεσμα οι γυναίκες να ωθούνται να επιλέγουν την εκπαίδευση που τις οδηγεί σε παραδοσιακά επαγγέλματα που κοινωνικά θεωρούνται και ταυτισμένα με τον ρόλο τους λόγω της μητρικής διάστασης που περιέχουν, σύμφωνα με την οποία η γυναίκα είναι γεννημένη και προορισμένη για να φροντίζει άλλους (εκπαιδευτικός, νοσηλεύτρια, κ.α.) (Χασάπης, 1997).

Δημιουργήθηκε λοιπόν με αυτό τον τρόπο ένας μύθος για το ότι οι γυναίκες λόγω των ιδιοτήτων τους είναι κατάλληλες για τις θεωρητικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, ενώ οι άνδρες για τις πολυτεχνικές και θετικές επιστήμες. Με αυτό τον τρόπο οι γυναίκες οδηγήθηκαν στην επιλογή συγκεκριμένων επιστημών και επαγγελμάτων που κοινωνικά αλλά και μισθολογικά δεν είναι ισοδύναμα αφού άλλες οικονομικές απολαβές έχει μία εκπαιδευτικός και άλλες ένας πολιτικός μηχανικός.

2.2 Παράγοντες επηρεασμού στην επαγγελματική απόφαση

Η εκπαίδευση αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως η απάντηση στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα του κόσμου. Έθνη και ιδιώτες στρέφονται προς την εκπαίδευση ως τη θεραπεία για τη φτώχεια, την άγνοια, την νοητική ανεπάρκεια, την ανεργία, την πρόοδο. Κάθε έθνος του κόσμου επιδιώκει μία βέλτιστη ποιότητα ζωής και μία αξιοπρεπή κοινωνική θέση για τους πολίτες του. Η επιλογή καριέρας είναι μία από τις πολλές σημαντικές επιλογές που κάνουν οι μαθητές για τον καθορισμό των μελλοντικών τους σχεδίων. Η απόφαση αυτή θα τους καθοδηγεί σε όλη τη ζωή τους (Hooley, κ.ά., 2012).

Η προσωπικότητα του κάθε μαθητή αντανακλάται στην επιλογή επαγγέλματος που θα κάνει. Ανεξαρτήτως της ηλικίας κάποιου, η επιλογή της σταδιοδρομίας ή η επιθυμία αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα για όλους. Πολλοί μαθητές στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν ότι το μέλλον τους θα αποτελείται από ένδοξες περιπέτειες στις οποίες είναι βέβαιοι ότι θα πετύχουν. Πολλοί από αυτούς έχουν την άποψη ότι θα είναι σε θέση να εργαστούν σε δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα, μόλις ολοκληρώσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Sharf, 2006).

Οι μαθητές στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και πολλοί άλλοι νεαροί ενήλικες, πάντα ανησυχούν για το τι θα κάνουν με τη ζωή τους, τι θα γίνουν όταν μεγαλώσουν. Κάποιοι σχεδιάζουν να γίνουν δικηγόροι, μηχανικοί, γιατροί, λογιστές και ούτω καθεξής. Ανησυχούν για την έγκαιρη έναρξη της επαγγελματικής τους ζωής και για την εύρεση παραγωγικών και αποδοτικών χώρων, για τις γρήγορα μεταβαλλόμενες κοινωνίες όπου οι μισθοί για την απασχόληση είναι απίθανο να είναι διαθέσιμοι σε επαρκή κλίμακα για να απορροφήσει περισσότερο από ένα μικρό κλάσμα νέων ανθρώπων όταν πλέον φθάσουν στην αγορά εργασίας (Akbulut & Looney, 2007).

Το πώς οι νέοι του σήμερα θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα του αύριο θα εξαρτηθεί από το ποσοστό της επιτυχίας στον προγραμματισμό γι' αυτό το αύριο. Ο σχεδιασμός για το αύριο κατά κύριο λόγο αποτελεί την ευθύνη των γονέων, των εκπαιδευτικών και των σχολικών συμβούλων. Οι μαθητές χρειάζονται γενικό προσανατολισμό στον κόσμο της εργασίας, μέσω του προγράμματος σπουδών. Η επιλογή της καριέρας είναι ένα ευαίσθητο θέμα που απαιτεί προσοχή και σοβαρές σκέψεις. Το είδος της σταδιοδρομίας που επιδιώκουν οι νέοι μπορεί να επηρεάσει την ζωή τους με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα, μπορεί να προσδιορίσει τον τόπο που θα ζει το άτομο και το είδος των φίλων που θα διατηρεί (Akbulut & Looney, 2007).

Αυτό μπορεί να αντανακλά το βαθμό της εκπαίδευσης που έχει κάποιος και να καθορίζει τις οικονομικές απολαβές του. Οι επιθυμίες των ανθρώπων για την καριέρα τους είναι διαφορετικές. Πολλοί άνθρωποι επιθυμούν υψηλό εισόδημα, άλλοι θέλουν περιπέτειες, ενώ κάποιοι άλλοι θέλουν να εξυπηρετούν τους ανθρώπους και να κάνουν τον κόσμο καλύτερο. Κάθε μαθητής μεταφέρει τη μοναδική ιστορία του παρελθόντος του και αυτό καθορίζει το πώς βλέπει τον κόσμο.

2.2.1 Προσδοκίες Γονέων

Οι γονείς επηρεάζουν τα παιδιά τους -συνειδητά ή ασυνειδητά- με αυτά που λένε, κάνουν, επικαλούνται, επιβραβεύουν ή αποδοκιμάζουν. Οι επιρροές σε σχέση με τον επαγγελματικό προσανατολισμό των ατόμων μπορεί να ασκηθούν με έμμεσο ή άμεσο τρόπο, καθώς οι γονείς προβάλλουν συγκεκριμένα πρότυπα και αξίες, επαγγέλματα, τρόπους ζωής και κοινωνικούς ρόλους σε συνάρτηση με το κοινωνικό περιβάλλον όπου εντάσσονται σταδιακά οι νέοι.

Η ερευνητική προσέγγιση των στάσεων και απόψεων των νέων, δείχνει τη σημασία της οικογένειας στην επιλογή σπουδών και επαγγέλματος. Από την περίοδο 1964-65, σε μια έρευνα για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, διαπιστώνεται ότι στην πλειονότητά τους δεν αποφασίζουν μόνοι τους για τις σπουδές που θα ακολουθήσουν, και ότι οι γονείς τους παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία (Λαμπίρη-Δημάκη, 1974).

Σε μια έρευνα σε σπουδαστές των Παιδαγωγικών Ακαδημιών το 1977 (Βάμβουκας, 1982) διαπιστώνεται ότι το οικογενειακό περιβάλλον επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη συγκεκριμένη επαγγελματική επιλογή. Σε έρευνα μεταξύ μαθητών λυκείου στο νομό Θεσσαλονίκης, εκεί όπου οι σχέσεις με τους γονείς ήταν ομαλές, οι αποφάσεις για τις σπουδές και τα επαγγέλματα ήταν στη συντριπτική πλειονότητά τους κοινές. Οι γονείς φαίνεται ότι ασκούν μεγάλη επίδραση στις αποφάσεις των μαθητών, άλλοτε προς τη θετική και άλλοτε προς την αρνητική κατεύθυνση (Δημητρόπουλος, 1985). Σε μια έρευνα για την εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης βρέθηκε ότι οι γονείς σε ποσοστό 42% είχαν αρνητική και σε ποσοστό 28% είχαν θετική στάση σε σχέση με την απόφαση των παιδιών τους να διακόψουν το σχολείο. Οι υπόλοιποι ήταν αδιάφοροι ή κράτησαν ουδέτερη θέση (Φακιολάς, 1998).

Σε μια άλλη έρευνα, του ΕΚΚΕ, η οποία πραγματοποιήθηκε στο νομό Κερκύρας, οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δήλωσαν ότι επέλεξαν Δέσμη μετά από συζήτηση με τα μέλη της οικογένειάς τους σε ποσοστό 23%, ενώ σε ποσοστό 17,4% δήλωσαν ότι η επιλογή της Δέσμης ήταν κυρίως επιλογή των γονέων τους (Φακιολάς, 1999). Χαρακτηριστικά των πιέσεων που ασκούν οι γονείς για την εισαγωγή των παιδιών τους σε πανεπιστημιακές σχολές υψηλού γοήτρου, είναι τα ευρήματα μιας άλλης έρευνας του ΕΚΚΕ (Φακιολάς, 1999), όπου διαπιστώθηκε ότι ποσοστό 35% των αποφοίτων της Ιατρικής είχε επιλέξει τις σπουδές αυτές αναγκαστικά μετά από πιέσεις των γονέων.

2.2.2 Κοινωνικο- οικονομική τάξη

Ως ευκαιρίες νοούνται οι δυνατότητες που δίνονται στο μαθητή να επιλέξει την καριέρα του. Η ευκαιρία μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο που οι μαθητές έχουν αντιληφθεί το μέλλον τους σε σχέση με την εύλογη πιθανότητα ενός μέλλοντος, ιδίως στους τομείς της σταδιοδρομίας. Το ζήτημα της φτώχειας έχει διαδραματίσει σημαντικό καθοριστικό ρόλο στις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους. Το ύψος του εισοδήματος των οικογενειών μαθητών του δευτεροβάθμιου σχολείου, μπορεί να καθορίσει ποια καριέρα επιλέγει ο μαθητής κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής στη ζωή του, επιλογές που θα καθορίσουν ένα μεγάλο μέρος του μέλλοντος του μαθητή. Μερικοί μαθητές θα πρέπει να καταρτίσουν έναν προϋπολογισμό για την εκπαίδευσή τους σύμφωνα με το οικογενειακό τους εισόδημα (Akkök & Watts, 2003).

Ο Thout αναφερόμενος στα άτομα με μεγάλες ανάγκες, τόνισε:

όπου είναι αναγκαίο, τα πρόσωπα αυτά (τα άτομα που θεωρούνται ότι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας) θα πρέπει να προωθηθούν μέσω ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών μειονεκτημάτων, έτσι ώστε τα ελάχιστα πρότυπα εργασίας να μπορούν να τηρηθούν (Creed et al., 2003).

Οι μαθητές σε πολλές περιπτώσεις θα χρειαστούν τις κατάλληλες ευκαιρίες καθοδήγησης για να πετύχουν. Αυτές οι ομάδες υποστήριξης αποτελούν ακόμη μία ευκαιρία η οποία αν εφαρμοστεί σωστά, μπορεί να βοηθήσει έναν μαθητή στη διαδικασία επιλογής σταδιοδρομίας.

Η δημιουργία ομάδων υποστήριξης θα πρέπει να είναι σε θέση να στηρίξει τον μαθητή σε καιρούς οικονομικής, συναισθηματικής και εκπαιδευτικής ανάγκης. Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι μαθητές λαμβάνουν το μονοπάτι με την μικρότερη αντίσταση για να εισαχθούν στα τριτοβάθμια ιδρύματα. Εάν ένας γονέας έχει ασκήσει αρκετή πίεση στον μαθητή για να εισαχθεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα σταδιοδρομίας και ο μαθητής δεν είχε κάνει δικά του σχέδια, τότε ο μαθητής αυτός ακολουθεί την πρόταση των γονιών του.

Η έρευνα των Bourdieu και Passeron την δεκαετία του 1960 που είναι γνωστή ως «Οι Κληρονόμοι, (1996)» απέδειξε ότι η σχολική επιτυχία προαπαιτεί ένα κεφάλαιο διανοητικών εργαλείων και πολιτισμικών συνηθειών, τα οποία οι εκπαιδευτικοί (έχουν εκπαιδευτεί να) αντιλαμβάνονται ως «χαρίσματα», ως «έμφυτες ικανότητες». Ενώ όσα με βάση τα καθιερωμένα (νομιμοποιημένα) σχολικά κριτήρια εκλαμβάνονται ως «έμφυτα χαρίσματα» (και αξιολογούνται αναλόγως θετικά) είναι μία «πολιτισμική κληρονομιά», ένα «πολιτισμικό κεφάλαιο», το οποίο οι προερχόμενοι από ανώτερα κοινωνικά στρώματα κληρονομούν από την οικογένειά τους, μέσω συνηθειών/πρακτικών (θέατρο, κινηματογράφος, εκθέσεις ζωγραφικής, κ.λπ.). Εκτός αυτών, κληρονομούν «γνώσεις και τεχνογνωσία, αισθητικά κριτήρια και ένα “καλό γούστο”» τα οποία συνάδουν με αυτά που το σχολείο προσπαθεί να μεταδώσει. Τα παιδιά που προέρχονται από χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα δεν έχουν πρόσβαση σε αυτά τα κεφάλαια και περιορίζονται στα πλαίσια, «στην ποιότητα και στην ποσότητα» που το σχολείο προβλέπει να τα προσφέρει (Bourdieu & Passeron, 1996:48-70).

Σύμφωνα με τη Γωνιά (2008) τα άτομα αναπτύσσουν προσδοκίες βάσει της κοινωνικής τους θέσης, η οποία εξαρτάται από την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους. Άτομα με υψηλή κοινωνικο-οικονομική κατάσταση αναπτύσσουν υψηλές επαγγελματικές φιλοδοξίες. Τα άτομα αυτά επιθυμούν να εξασκήσουν επαγγέλματα με κύρος. Με την εσωτερίκευση κάποιων πολιτισμικών προτύπων, το άτομο τείνει στην αναπαραγωγή του ίδιου τρόπου ζωής και κατά προέκταση στον ίδιο τύπο επαγγελμάτων με αυτό των γονέων του.

Άτομα με μεσαία κοινωνικο-οικονομική κατάσταση αναπτύσσουν μικρότερες επαγγελματικές φιλοδοξίες. Τα άτομα αυτά δεν επιθυμούν απαραίτητα να εξασκήσουν επαγγέλματα που προϋποθέτουν μακροχρόνιες σπουδές. Τέλος, άτομα με χαμηλή κοινωνικο-οικονομική κατάσταση επιθυμούν μια βραχείας διάρκειας εκπαίδευση ώστε να ενταχθούν άμεσα στην αγορά εργασίας.

Υψηλότερες επαγγελματικές φιλοδοξίες παρατηρούνται και στους νέους με οικογένειες υψηλού μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου, επειδή οι γονείς αυτοί έχουν μεγαλύτερες φιλοδοξίες για τα παιδιά τους και έχουν επίσης τη δυνατότητα να τους προσφέρουν περισσότερα εφόδια και ευκαιρίες για να αποκτήσουν τη μόρφωση που χρειάζεται και να ικανοποιήσουν τις επαγγελματικές τους επιδιώξεις.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στα εισοδηματικά υψηλά και μεσαία κοινωνικά στρώματα οι γονείς, και ιδιαίτερα η μητέρα, νιώθουν υπεύθυνοι για το επαγγελματικό μέλλον των παιδιών τους. Η μητέρα προσπαθεί να ενημερωθεί από ειδικούς στο χώρο του επαγγελματικού προσανατολισμού για τα επαγγέλματα, τις σπουδές και το εκπαιδευτικό σύστημα. Αντίθετα, στα εισοδηματικά χαμηλά κοινωνικά στρώματα το σχολείο - και πιο συγκεκριμένα οι επιδόσεις σε αυτό - δε φαίνεται να αποτελεί το βασικό κριτήριο για την επίτευξη των επαγγελματικών σχεδίων των νέων. Η χαμηλή κοινωνική προέλευση των μαθητών μπορεί να επιδράσει στην επίδοσή τους και στον περιορισμένο αριθμό φιλοδοξιών κοινωνικής επιτυχίας (Φραγκουδάκη, 1985). Και αυτό συμβαίνει γιατί το χαμηλό status, η αίσθηση ανασφάλειας και μη ανατροπής της κατάστασης και η αβεβαιότητα για τη μελλοντική έκβαση των χειρονακτικών εργασιών, μπορούν να επηρεάσουν την αυτοεκτίμηση των εργατών. Γονείς με τέτοιου είδους αντιλήψεις και στάσεις, μπορεί να μην ενθαρρύνουν τα παιδιά τους για πρόοδο και επιτυχία, να μην έχουν μεγάλες φιλοδοξίες για αυτά, ούτε να αναγνωρίσουν την οποιαδήποτε επιτυχία τους (Banks, 1987).

2.2.3 Προσδοκίες μαθητών στην επιλογή καριέρας

Σύμφωνα με την Splaver (2000 οπ. αν. Olamide & Olawaiye, 2013) είναι σημαντικό για τους μαθητές να έχουν μια καλή κατανόηση του εαυτού τους και της προσωπικότητάς τους, εάν θέλουν να κάνουν έξυπνα σχέδια για την σταδιοδρομία τους. Τι θα ήθελαν να γίνουν και τι είναι οι ίδιοι, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την καριέρα τους. Οι παράγοντες της προσωπικότητας που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν τις νοητικές ικανότητές τους, τις ειδικές τους ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους. Η Splaver (2000 οπ. αν. Olamide & Olawaiye, 2013) θεωρεί ότι οι παράγοντες των νοητικών ικανοτήτων είναι «η λεκτική κατανόηση, η λεκτική ευχέρεια, η χωρική ικανότητα, η αριθμητική ικανότητα, η ικανότητα συλλογισμού και η μνήμη».

Η προσωπικότητα ορίζεται ως η συλλογή ή οι εντυπώσεις στην εμφάνιση του εσωτερικού κόσμου του ατόμου και οι εντυπώσεις που πιστεύεται ότι ισχύουν για τους άλλους, καλές ή κακές. Αυτές οι εντυπώσεις αποτελούν τη γνωστική λειτουργία ή την κατανόηση όσον αφορά στην αντιμετώπιση με πρόσωπα και πράγματα. Ο καθένας έχει κάποια κοινά στοιχεία ή κατασκευάσματα. Αυτά τα κατασκευάσματα είναι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που εξετάζονται διεξοδικά όταν επιλέγεται μία καριέρα. Το περιβάλλον, όπως η επίσημη παιδεία, έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο σχηματισμό των κατασκευασμάτων.

Κατ' επέκταση το πώς οι μαθητές βλέπουν τον εαυτό τους σε έναν ρόλο στον οποίο η προσωπικότητα είναι ένας καθοριστικός παράγοντας, μπορεί να επηρεάσει μια επιλεγμένη σταδιοδρομία. Μερικές σταδιοδρομίες απαιτούν να έχει κανείς την προσωπικότητα που να ταιριάζει με τις ιδιότητες του επαγγέλματος. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι που ασχολούνται με τις πωλήσεις πρέπει να είναι κοινωνικοί. Σύμφωνα με την Splaver (2000 οπ. αν. Olamide & Olawaiye, 2013) η «προσωπικότητα» παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή της κατάλληλης καριέρας. Η προσωπικότητα ενός μαθητή πρέπει να είναι ανεξάρτητη ώστε να διερευνά τις δυνατότητες σταδιοδρομίας από νωρίς στη ζωή του και να μην περιμένει μέχρι να είναι υποχρεωμένος να αποφασίσει. Οι μαθητές πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη το ρόλο των κοινωνικών τάξεων στον περιορισμό των ευκαιριών στο μέλλον. Η Splaver (2000 οπ. αν. Olamide & Olawaiye, 2013) είπε επίσης ότι «Είναι σημαντικό για σας να έχετε μια καλή κατανόηση του εαυτού σας, της προσωπικότητάς σας, αν πρόκειται να κάνετε έξυπνα σχέδια για την σταδιοδρομία σας» (Olamide & Olawaiye, 2013:34).

Η Splaver (2000 οπ. αν. Olamide & Olawaiye, 2013) αντιστοιχεί τη σταδιοδρομία με τις ικανότητες για να υποστηρίξει το σκεπτικό της. Προτρέπει τους μαθητές να εξοικειωθούν με την προσωπικότητά τους, προκειμένου να καθοδηγηθούν σωστά στην επιλογή της σταδιοδρομίας τους.

Ένα ανεπτυγμένο σχέδιο σταδιοδρομίας περιλαμβάνει την αξιολόγηση της προσωπικότητας μέσω της αυτοαξιολόγησης, καθώς και την επικοινωνία με τους άλλους, ένα άλλο χαρακτηριστικό που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την προσωπικότητα, σύμφωνα με τους Harris και Jones (1997 οπ. αν. Borchert, 2002).

Η αυτογνωσία φαίνεται να είναι ένας τομέας με πολλές οδούς (Anderson, 1995). Υπάρχουν πολλά παραδείγματα για να περιγραφεί η διαδικασία της αυτογνωσίας. Ένα παράδειγμα θα ήταν η κριτική ματιά ενός μαθητή στις εμπειρίες της ζωής για την ενίσχυση της αυτογνωσίας τους. Ένα άλλο παράδειγμα είναι οι

μαθητές που χρησιμοποιούν τη μάθηση με γνώμονα το πρόβλημα για την απόκτηση μίας εικόνας για την αυτογνωσία (Lankard - Brown, 1996). Η αυτογνωσία κατέχει κεντρικό ρόλο στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

Η προσωπικότητα αποτελεί ένα δύσκολο ποιοτικό χαρακτηριστικό για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς ως προς τη διάπλασή του, ειδικά αν η καριέρα υπό συζήτηση δεν συμφωνεί με την προσωπικότητα του μαθητή. Επιπλέον, οι επαφές του μαθητή με ενηλίκους επαγγελματίες είναι μια σημαντική μέθοδος αναζήτησης καριέρας. Η προσωπικότητα του μαθητή πρέπει να πληροί τα κριτήρια για την επιλεγμένη σταδιοδρομία του. Είναι χρήσιμο να εξεταστούν οι στάσεις των ανθρώπων για τον εαυτό τους, όταν επιλέγουν μια καριέρα. Οι στάσεις για την προσωπικότητα έχουν οργανωθεί σε συνεπείς τρόπους σκέψης, σε συναισθήματα και σε αντιδράσεις στην αξιολόγηση του περιβάλλοντος (Creed et al., 2007).

Οι προσωπικοί καθοριστικοί παράγοντες της προσωπικότητας περιλαμβάνουν ολόκληρη την ομάδα των βιολογικών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών του ατόμου, καθώς και τα συμπεριφορικά και φυσικά χαρακτηριστικά με γενετική προέλευση. Οι γενετικοί καθοριστικοί παράγοντες περιλαμβάνουν το φύλο, τις φυσικές δομές, το νευρολογικό και το ενδοκρινικό σύστημα και σε κάποιο βαθμό, τις διανοητικές και μη διανοητικές ικανότητες και δεξιότητες. Η φυσική εμφάνιση, όπως το ύψος, το βάρος, οι αναλογίες του σώματος, η δομή του προσώπου, ασκούν επιρροές στις αντιδράσεις των άλλων απέναντί μας και με τη σειρά τους στην αυτο-αξιολόγησή μας. Το ποσοστό της ωριμότητας είναι επίσης ένας καθοριστικός παράγοντας (Kroll κα., 1970 οπ. αν. Borchert, 2002).

Η επιλογή της διαδικασίας επιλογής καριέρας επηρεάζεται από την εμπειρία και το σκοπό. Η εμπειρία ενός ατόμου περιορίζεται στην ικανότητα να αντιλαμβάνεται μόνο ότι το άτομο είναι έτοιμο να αντιληφθεί. Ο σκοπός περιορίζει επίσης την ικανότητα του ατόμου να αντιλαμβάνεται. (Thuli & Roush-Phelps, 1994 οπ. αν. Borchert, 2002).

Οι μαθητές πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν πολλές φωνές που επηρεάζουν τη συμπεριφορά. Ο Weiler (1977 οπ. αν. Borchert, 2002) το περιέγραψε ως «ανθρώπινη κατάσταση» (σ. 86). Ομοίως, ο Levinson και οι συνεργάτες του (οπ. αν. Borchert, 2002) μιλούν για μέντορες.

Ιδιαίτερα στα είκοσι και στα τριάντα του, η ζωή ενός ανθρώπου μπορεί να επηρεαστεί έντονα από τους μέντορές του. Ο μέντορας χρησιμεύει κατέχοντας έναν

ρόλο παρόμοιο με εκείνο του δασκάλου στο παλιό σύστημα δάσκαλος-μαθητευόμενος. Το νεαρό άτομο θα πρέπει εν καιρώ να απορρίψει αυτή τη σχέση, αλλά αυτό θα γίνει επειδή η σχέση αυτή θα έχει σε μεγάλο βαθμό ήδη εξυπηρετήσει τον σκοπό της.

Σύμφωνα με τον Super (1954 οπ. αν. Hess et al., 2012), (2012), η εφηβεία είναι η ώρα για τον έλεγχο των πραγματικοτήτων της ζωής. Είναι η μετακίνηση από την κοινωνία της νεολαίας στην κοινωνία των ενηλίκων. Αυτή η αλλαγή έχει περιγραφεί ως η μετάβαση από την πλειοψηφία στο σχολείο σε μια μειονότητα στην εργασία. Ο μαθητής δεν περιλαμβάνεται πλέον σε μια ομάδα, όπως στο σχολείο. Στον κόσμο των ενηλίκων κανείς δεν θα διεκδικήσει τον νέο εργαζόμενο. Αυτό σίγουρα θα επιφέρει μια αλλαγή νοοτροπίας. Σε περιόδους ανάπτυξης της απασχόλησης, η εργασία αυτή μπορεί να είναι υποσχόμενη. Σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας, ο μαθητής μπορεί να μείνει άνεργος για μήνες ή ακόμη και χρόνια (Thuli & Roush-Phelps, 1994 οπ. αν. Borchert, 2002).

Η μέθοδος επιλογής επαγγέλματος αφήνει το μαθητή στην ίδια κοινωνικοοικονομική σφαίρα όπως το πρόσωπο επαφής του, για παράδειγμα, ο πατέρας του. Οι τύποι των θέσεων εργασίας που μπορεί να αναμένει να βρει ένα νεαρό άτομο βασίζονται σε διαφορετικές οικονομικές συνθήκες και κοινωνικές τάσεις και τομείς. Η προσωπικότητα του μαθητή, ανεξαρτήτως εάν ο μαθητής είναι αποφασισμένος ή όχι, μπορεί να εξαρτάται περισσότερο από παράγοντες όπως η εκπαίδευση, οι δεξιότητες και η ικανότητα (Thuli & Roush-Phelps, 1994 οπ. αν. Borchert, 2002).

Οι εργασίες μερικές φορές έχουν τις ρίζες τους στην οικογενειακή παράδοση και τις προσδοκίες. Πολλές θέσεις εργασίας που θέλουν να κάνουν οι νέοι άνθρωποι δεν συγκρίνονται με τη δουλειά που πραγματικά κάνουν. Σύμφωνα με τους Thuli & Roush-Phelps (1994 οπ. αν. Borchert, 2002), είναι καλύτερα να θεωρηθεί ότι αυτό πρόκειται για τη διαφορά μεταξύ του επιδιωκόμενου στόχου και του επιτεύγματος.

Σε αυτό το πεδίο οι γονείς έχουν την τάση να προσπαθούν να επηρεάζουν τα παιδιά τους για να επιλέξουν την καλύτερη δουλειά και να έχουν μια καλύτερη ζωή από ό,τι είχαν αυτοί. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα μεταξύ των ημι-ειδικευμένων και ανειδίκευτων εργατών και των παιδιών τους (Creed et al., 2007).

Η προσπάθεια για αυτο-βελτίωση εντοπίζεται πίσω στο δέκατο πέμπτο αιώνα, όταν τα άτομα μετανάστευαν σε μια προσπάθεια αναζήτησης μιας καλύτερης ζωής.

Στη σημερινή εποχή, ένα άτομο φεύγει από το σπίτι του για να πάει στο πανεπιστήμιο και στη συνέχεια για να συνεχίσει την σταδιοδρομία του. Όταν κάποιος ανεβαίνει στο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, είναι ανθρώπινο να περιμένει από τους άλλους να εκτιμήσουν αυτό που και ο ίδιος εκτιμά για τον εαυτό του.

Οι γονείς θεωρούν ότι οι δικοί τους στόχοι σταδιοδρομίας αξίζουν, και στις περισσότερες περιπτώσεις, περιμένουν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους. Έτσι, ένας μαθητής, ο οποίος δεν έχει καμία εκτίμηση στην εκπαίδευση, προκειμένου να ανέβει πάνω από το επίπεδο των γονιών του, είναι πιθανό να θεωρηθεί ως αχάριστος από τους γονείς τους. Στις περιπτώσεις αυτές, ο μαθητής πρέπει να βρει μια δουλειά/καριέρα που ξεκινά από εκεί που το επίπεδο της ικανότητας των γονιών σταματά. Όταν η εκπαίδευση, οι δεξιότητες, οι ικανότητες και τα ενδιαφέροντα δεν οδηγούν στο επιθυμητό επίπεδο εισοδήματος από μία θέση εργασίας, η διαφορά μεταξύ του επιδιωκόμενου στόχου και της επίτευξης μετατρέπεται σε δύσκολο θέμα (Akbulut & Looney, 2007).

Μια άλλη διαφορά ανάμεσα στις φιλοδοξίες και την επίτευξη, είναι όταν ο πύγης ανεβαίνει τόσο πολύ ώστε τα προσόντα του παρελθόντος να μην εγγυώνται πλέον το μέλλον. Αυτό αποτελεί θέμα στον χώρο της εκπαίδευσης και των πτυχίων. Συγκεκριμένα τόσο στο χώρο των σχολείων, όσο και των Πανεπιστημίων, οι μαθητές οφείλουν να εξασφαλίζουν γνώσεις συμβατές με τις τρέχουσες εξελίξεις της κοινωνίας ενώ η διά βίου μάθηση οφείλει να καλλιεργηθεί ως στάση στους μαθητές, λόγω των συνεχών εξελίξεων στην κοινωνία. Ο μαθητής πρέπει να γνωρίζει καλά ότι τελειώνοντας το σχολείο και τη σχολή του δεν πρέπει να επαναπαυθεί και να σταματήσει να ενημερώνεται διότι οι γνώσεις συνεχώς εξελίσσονται.

2.4 Ερευνητικά ερωτήματα

Από το σύνολο της παρούσης βιβλιογραφικής ανασκόπησης συμπεραίνεται ότι η ύπαρξη ποικίλων προγραμμάτων και οργανισμών που παρέχουν τουριστική εκπαίδευση σε συνδυασμό με την έλλειψη σαφών και ρητών επαγγελματικών δικαιωμάτων για τους αποφοίτους τους, έχει οδηγήσει στην υποτίμηση των προγραμμάτων όσο και των αποφοίτων τους (Diplari & Dimou, 2010). Παράλληλα, οι αισιόδοξες προβλέψεις για ακόμα μεγαλύτερη αύξηση του τουριστικού ρεύματος στην χώρα μας και κατ' επέκταση αύξηση της τουριστικής απασχολησιμότητας, προσδίδουν στα τουριστικά επαγγέλματα τον χαρακτήρα του διασώστη, στην

Ελλάδα της οικονομικής κρίσης και της ανεργίας. Από τα παραπάνω προκύπτουν τα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα τα οποία χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης:

1. Διαφοροποιούνται οι απόψεις των σπουδαστών πριν και μετά την είσοδό την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ για θέματα που αφορούν τις τουριστικές σπουδές;
2. Η ηλικία και η προϋπηρεσία στον τουριστικό τομέα διαφοροποιεί τις αντιλήψεις των σπουδαστών για την τουριστική ειδικότητα;

Παράλληλα σύμφωνα με την βιβλιογραφική ανασκόπηση που επιχειρήθηκε, διαπιστώνεται ότι η εκπαίδευση επιδιώκει τη βελτιστοποίηση της ποιότητας ζωής και μια αξιοπρεπή κοινωνική θέση για τους πολίτες της. Η επιλογή καριέρας είναι μία από τις πολλές σημαντικές επιλογές που κάνουν οι μαθητές για τον καθορισμό των μελλοντικών τους σχεδίων (Hooley, κ.ά., 2012), καθώς το είδος της σταδιοδρομίας που επιδιώκουν οι νέοι μπορεί να επηρεάσει την ζωή τους με πολλούς τρόπους (Akbulut & Looney, 2007). Τα κίνητρα για την επιλογή της σταδιοδρομίας επηρεάζονται πολλές φορές από τις αντιλήψεις των γονέων, οι οποίες εξαρτώνται παράλληλα από την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της οικογένειας (Borchert, 2002).

Από τα παραπάνω προκύπτουν τα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα:

3. Ποια είναι τα κίνητρα των σπουδαστών για την επιλογή της Τουριστικής εκπαίδευσης;
4. Ο τύπος του Λυκείου αποφοίτησης των σπουδαστών διαφοροποιεί το ενδιαφέρον τους κατά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ;

Τέλος από την βιβλιογραφική ανασκόπηση συμπεραίνεται, ότι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι, προβαίνουν στην ένταξή τους, σε προγράμματα εκπαίδευσης έχοντας συγκεκριμένους στόχους. Οι στόχοι αυτοί αναφέρονται στην επαγγελματική αλλά και στην κοινωνική τους ζωή. Τόσο στο χώρο των σχολείων, όσο και των Πανεπιστημίων, οι μαθητές οφείλουν να εξασφαλίζουν γνώσεις συμβατές με τις τρέχουσες εξελίξεις της κοινωνίας ενώ η διά βίου μάθηση οφείλει να καλλιεργηθεί ως στάση στους μαθητές, λόγω των συνεχών εξελίξεων στην κοινωνία. Ο μαθητής πρέπει να γνωρίζει καλά ότι τελειώνοντας το σχολείο και τη σχολή του δεν πρέπει να επαναπαυθεί και να σταματήσει να ενημερώνεται, διότι οι γνώσεις συνεχώς

εξελίσσονται (Ioannou & Athanasoula-Reppa, 2008; Diplari και Dimou, 2010).

Από το παραπάνω προκύπτει το κάτωθι ερευνητικό ερώτημα:

5. Ποιες είναι οι προσδοκίες των σπουδαστών της Τουριστικής εκπαίδευσης;

Κεφάλαιο 3^ο Μεθοδολογία

3.1 Σκοπός έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει στόχο να διερευνήσει τις απόψεις των φοιτητών που φοιτούν στα δημόσια ΙΕΚ σχετικά με την ελκυστικότητα των Τουριστικών ειδικοτήτων.

Επιδιώκεται η σκιαγράφηση του κοινωνικο-οικονομικού προφίλ του σπουδαστή που έχει επιλέξει την τουριστική εκπαίδευση στα ΔΙΕΚ. Θα εξεταστεί αν προκύπτουν κοινά χαρακτηριστικά των σπουδαστών και θα επιδιωχθεί να ανιχνευτούν τα κίνητρα που τους προέτρεψαν να ειδικευτούν στον τουριστικό τομέα, τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετώπισαν και οι μελλοντικές προσδοκίες τους.

3.2 Είδος έρευνας – ποσοτική

Δύο είναι τα βασικά είδη έρευνας: η ποσοτική και η ποιοτική. Σύμφωνα με τους Pierce και Sawyer (2013), η ποσοτική έρευνα χρησιμοποιείται όταν ο ερευνητής θέλει να έχει μια άποψη από ένα μεγάλο δείγμα πληθυσμού και επιθυμεί να καταλήξει σε ποσοτικά, αριθμητικά δηλαδή αποτελέσματα.

Στόχος της ποιοτικής έρευνας είναι να κατανοήσει ένα φαινόμενο και όχι να το μετρήσει και να το αναλύσει στατιστικά. Η ποιοτική μέθοδος διερευνά τα νοήματα και τις αναπαραστάσεις που οι συμμετέχοντες στην έρευνα δίνουν για ένα φαινόμενο (Creswell, 2016).

Η παρούσα έρευνα είναι ποσοτική καθώς η ερευνήτρια επιθυμεί να καταλήξει σε μετρήσιμα, ποσοτικά αποτελέσματα τα οποία θεωρούνται περισσότερο αντικειμενικά καθώς η ερμηνεία τους δεν υπόκειται στις υποκειμενικές κρίσεις του ερευνητή (Creswell, 2016).

3.3 Εργαλείο έρευνας – ερωτηματολόγιο

Ως εργαλείο της έρευνας επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο, ως πιο κατάλληλο, λόγω της δυνατότητας που προσφέρει για συλλογή απόψεων που μπορούν ποσοτικοποιηθούν, ενώ ταυτόχρονα δύναται η παράλληλη συλλογή πληροφοριών, από πολλά άτομα ταυτόχρονα, ανεξάρτητα από την γεωγραφική τους θέση. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται συνολικά από οκτώ άξονες.

Ο πρώτος άξονας αφορά τα δημογραφικά στοιχεία και συλλέγει πληροφορίες που αφορούν το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, την επαγγελματική και οικογενειακή κατάσταση και τον τόπο κατοικίας.

Ο δεύτερος άξονας διερευνά το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο και το μαθησιακό επίπεδο των σπουδαστών στις προηγούμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Συγκεκριμένα συλλέγει πληροφορίες που αφορούν το επίπεδο σπουδών της μητέρας και του πατέρα των φοιτητών, τον τύπο Λυκείου από το οποίο αποφοίτησαν, το βαθμό του πτυχίου τους, το επίπεδο γνώσεών τους στα Αγγλικά και στους Η/Υ. Τέλος ερωτώνται για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους.

Ο τρίτος άξονας διερευνά τις αντιλήψεις των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ και την τουριστική εκπαίδευση.

Ο τέταρτος άξονας διερευνά το βαθμό επηρεασμού από την οικογένεια στην επαγγελματική επιλογή που αφορά τον τουρισμό.

Ο πέμπτος άξονας διερευνά την πρόθεση πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση πριν από την εισαγωγή στα Δ.Ι.Ε.Κ.

Ο έκτος άξονας διερευνά τις τους λόγους για τους οποίους οι σπουδαστές αποφάσισαν να συμμετέχουν σε πρόγραμμα σπουδών των ΔΙΕΚ με αντικείμενο τον τουρισμό.

Ο έβδομος άξονας διερευνά τα πιθανά εμπόδια που αντιμετώπισε ο φοιτητής πριν από την απόφασή του να ακολουθήσει την τουριστική κατεύθυνση στο ΔΙΕΚ.

Τέλος ο όγδοος άξονας διερευνά τις προσδοκίες των φοιτητών για το μέλλον.

3.4 Μέθοδος δειγματοληψίας

Τον πληθυσμό της παρούσης έρευνας αποτελούν δυνητικά όλοι οι μαθητές που φοιτούν στα δημόσια ΙΕΚ στην Πελοπόννησο. Από τον πληθυσμό της έρευνας συλλέχθηκε δείγμα ευκολίας 80 παιδιών για τους σκοπούς της έρευνας. Στη δειγματοληψία ευκολίας, επιλέγονται τα άτομα που προθυμοποιούνται και διατίθενται να πάρουν μέρος στην έρευνα.

Βέβαια δεν μπορεί να ειπωθεί ότι τα άτομα αυτά είναι αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού και ως εκ τούτου τα αποτελέσματα της παρούσης έρευνας, δεν μπορούν να γενικευθούν στο σύνολο του πληθυσμού. (Farrokhi & Mahmoudi-Hamidabad, 2012; Creswell, 2016).

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε όλα τα ΔΙΕΚ Πελοποννήσου που έχουν τουριστικές ειδικότητες. Πιο συγκεκριμένα:

13 σπουδαστές από τα ΔΙΕΚ Κορίνθου με ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και οικονομίας στον τομέα του τουρισμού»

30 σπουδαστές από τα ΔΙΕΚ Ναυπλίου με ειδικότητα «Τεχνικός Τουριστικών μονάδων και επιχειρήσεων φιλοξενίας»

30 σπουδαστές από τα ΔΙΕΚ Καλαμάτας με ειδικότητα «Τεχνικός Τουριστικών μονάδων και επιχειρήσεων φιλοξενίας»

10 σπουδαστές από τα ΔΙΕΚ Σπάρτης με ειδικότητα «Στέλεχος Διοίκησης και οικονομίας στον τομέα του τουρισμού»

3.5 Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο περιγράφηκε σε παραπάνω ενότητα. Η έρευνα διήρκησε 1 μήνα. Όλα τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν έντυπα στους μαθητές, κατά την ώρα διδασκαλίας των μαθημάτων τους, αφού η ερευνήτρια είχε λάβει πρώτα άδεια τόσο από τον διευθυντή του σχολείου όσο και από τους εκάστοτε καθηγητές των μαθητών.

3.6 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Μετά την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, τα δεδομένα τους, καταχωρήθηκαν στο στατιστικό πρόγραμμα IBM SPSS Statistics 24. Συγκεκριμένα κάθε ερωτηματολόγιο αριθμήθηκε και οι ερωτήσεις του κωδικοποιήθηκαν. Στη συνέχεια η ερευνήτρια εισήγαγε τα δεδομένα στη βάση του SPSS και τα ανέλυσε (Cronk 2017).

Κεφάλαιο 4^ο

Αποτελέσματα

4.1 Εισαγωγή

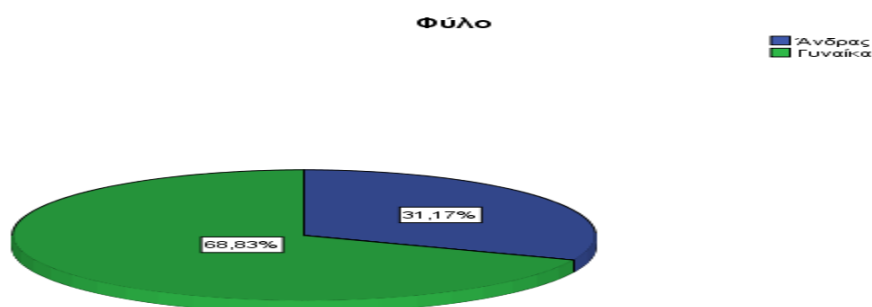
Σε αυτήν την ενότητα θα αναγραφούν τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη με τη χρήση ερωτηματολογίου 31 ερωτήσεων. Οι ερωτηθέντες ήταν 83 ωστόσο χρησιμοποιήθηκαν τα 77 ερωτηματολόγια καθώς 3 άτομα δεν είχαν απαντήσει σε περισσότερες από 2 ερωτήσεις και 3 άτομα εξαιρέθηκαν λόγω συμμετοχής τους στον έλεγχο της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου. Αρχικά, είναι σημαντικό να έχουμε μία ξεκάθαρη εικόνα του προφίλ των ερωτηθέντων και μετά να απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα. Οι συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο είναι σπουδαστές που έχουν επιλέξει την τουριστική εκπαίδευση στα ΔΙΕΚ.

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται στους 8 προαναφερόμενους άξονες.: 1)Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, εθνικότητα, επαγγελματική κατάσταση, τόπος κατοικίας, οικογενειακή κατάσταση και έτος σπουδών), 2)Κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο του σπουδαστή με ερωτήσεις για τον ίδιο και τους γονείς του, 3)Αντιλήψεις των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ και την τουριστική εκπαίδευση, 4)Μορφές επηρεασμού των φοιτητών στην απόφαση τους να επιλέξουν τα ΔΙΕΚ και την τουριστική εκπαίδευση, 5)Γνώσεις και αντιλήψεις των σπουδαστών για τα ΔΙΕΚ πριν την εισαγωγή τους σε αυτά, 6)Κίνητρα των σπουδαστών που τους οδήγησαν να επιλέξουν τα ΔΙΕΚ και την τουριστική εκπαίδευση, 7)Ανασταλτικοί παράγοντες που υπήρχαν πριν την εισαγωγή των φοιτητών στα ΔΙΕΚ και 8)Προσδοκίες των φοιτητών για τα μέλλον.

Οι παραπάνω κατηγορίες φαίνονται στο αρχείο SPSS. Η πρώτη κατηγορία βρίσκεται στις ερωτήσεις 1-7, η δεύτερη στις 8-15, η τρίτη στις 16-18, η τέταρτη στις 19-20, η πέμπτη στις 21-22 , η έκτη στις 23-27, η έβδομη στην 28 και τέλος η όγδοη στις 29-31.

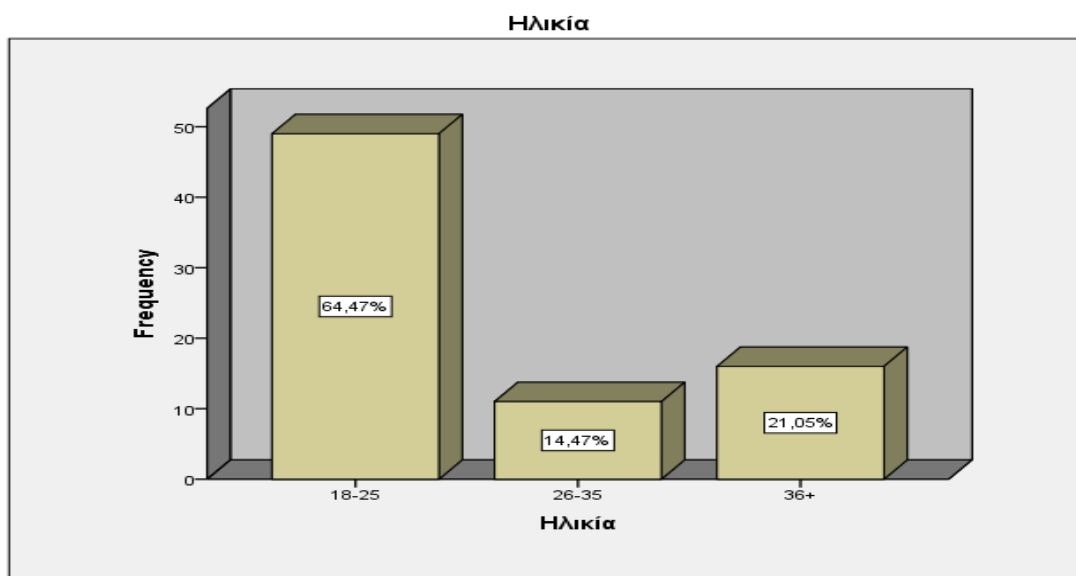
4.2 Προφίλ ερωτηθέντων

Όπως αναφέρθηκε τα δημογραφικά χαρακτηριστικά της έρευνας είναι το φύλο, ηλικία, εθνικότητα, επαγγελματική κατάσταση, τόπος κατοικίας, οικογενειακή κατάσταση και το έτος σπουδών. Όσον αφορά το φύλο από το Γράφημα 1 παρατηρείται ότι το 31.17% είναι άντρες και το 68.83% είναι γυναίκες.

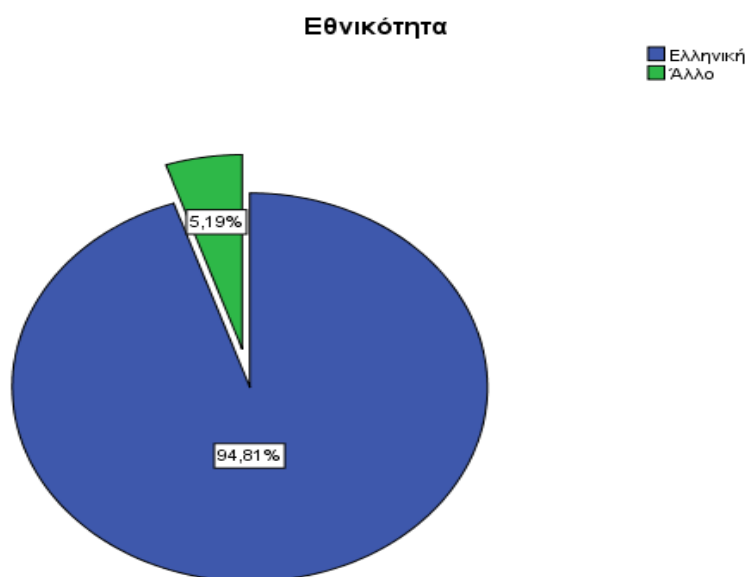
Γράφημα 4.1 : Φύλο

Επίσης από το Γράφημα 2 φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι ηλικίας 18-25, το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό και με αισθητή διαφορά έχουν οι ηλικίες 36+ και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 26-35 με λίγο μικρότερο ποσοστό.

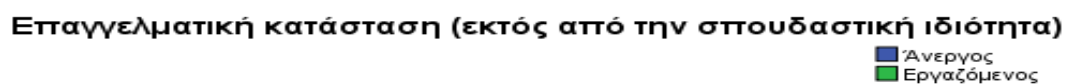
Γράφημα 4.2 : Ηλικία

Συνεχίζοντας με την εθνικότητα στο Γράφημα 3 παρατηρείται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σπουδαστών (94.81%) είναι Έλληνες.

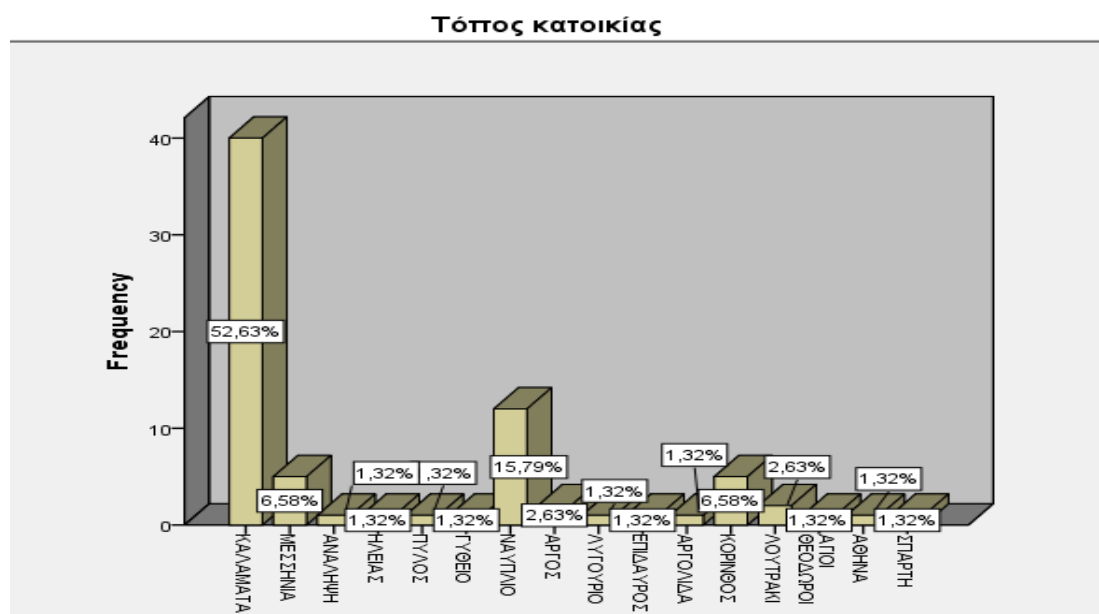
Γράφημα 4.3 : Εθνικότητα

Από το Γράφημα 4 για την επαγγελματική κατάσταση διακρίνεται ότι περισσότεροι από τους μισούς (59.74%) των σπουδαστών είναι άνεργοι.

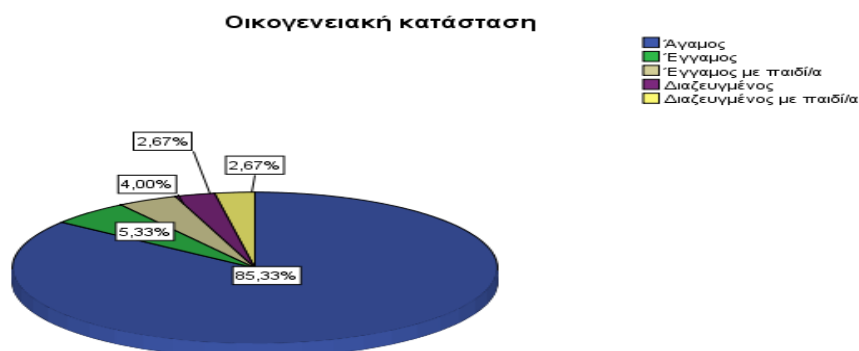
Γράφημα 4.4 : Επαγγελματική κατάσταση

Από το Γράφημα 5 παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των σπουδαστών έχει τόπο κατοικίας την Καλαμάτα ενώ αρκετοί το Ναύπλιο. Γενικά στις υπόλοιπες πόλεις τα ποσοστά είναι μοιρασμένα.

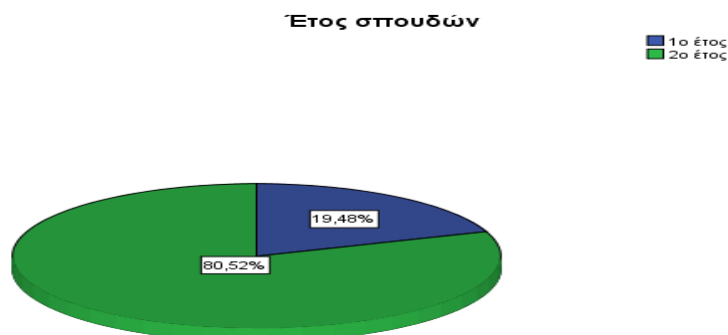
Γράφημα 4.5 : Τόπος κατοικίας

Επίσης από το Γράφημα 6 παρατηρείται για την οικογενειακή κατάσταση ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών είναι άγαμοι, το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό είναι έγγαμοι αλλά με μεγάλη διαφορά σε σχέση με το πρώτο, ακολουθεί το ποσοστό των έγγαμων με παιδιά που δεν διαφέρει σημαντικά από τους έγγαμους και τέλος οι διαζευγμένοι και διαζευγμένοι με παιδιά με το ίδιο ποσοστό.

Γράφημα 4.6 : Οικογενειακή κατάσταση

Τέλος όσον αφορά τα έτη σπουδών η συντριπτική πλειοψηφία (80,52%) βρίσκεται στο 2^ο έτος σπουδών γεγονός που δηλώνει ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες έχουν προλάβει να αποκτήσουν σαφή εικόνα για τα ΔΙΕΚ και τις σπουδές τους.

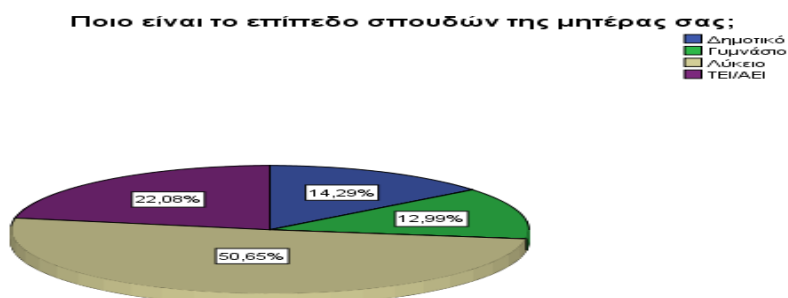
Γράφημα 4.7 : Έτη σπουδών

4.3 Περιγραφική στατιστική για κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο

Παρακάτω παρατίθενται στοιχεία που αφορούν το κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο των φοιτητών ή των γονέων. Για τη μόρφωση των γονέων έχουμε τα εξής αποτελέσματα:

- Μητέρα

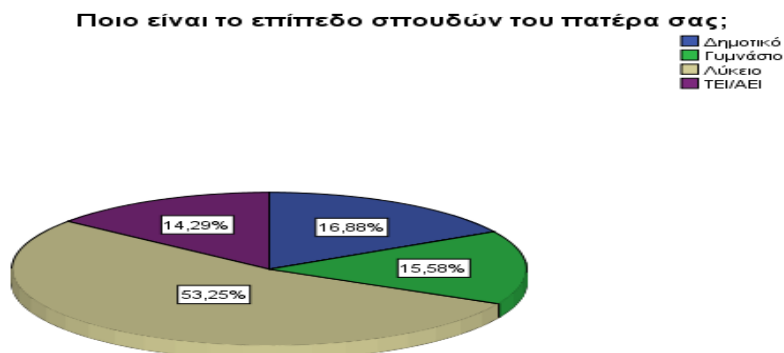
Από το παρακάτω γράφημα είναι σαφές ότι πάνω από το 50% των μητέρων είναι απόφοιτοι λυκείου, το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό είναι αυτό των αποφοίτων ΤΕΙ/ΑΕΙ με ποσοστό, ακολουθούν οι απόφοιτοι δημοτικού με ποσοστό και τέλος οι απόφοιτοι γυμνασίου.

Γράφημα 4.8 : Μόρφωση Μητέρας

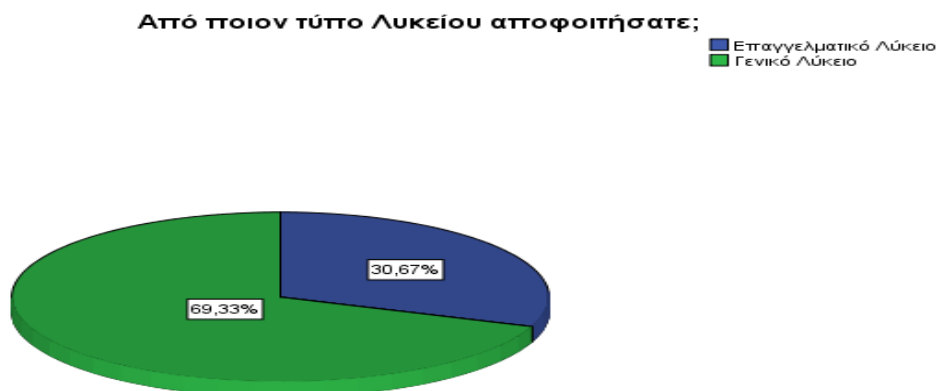
- Πατέρας

Στο παρακάτω γράφημα απεικονίζεται το ποσοστό μόρφωσης του πατέρα, παρατηρείται και πάλι ότι πάνω από το 50% είναι απόφοιτοι λυκείου, το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό εδώ είναι αυτό των αποφοίτων δημοτικού, ακολουθούν οι απόφοιτοι γυμνασίου και τέλος οι απόφοιτοι ΤΕΙ/ΑΕΙ.

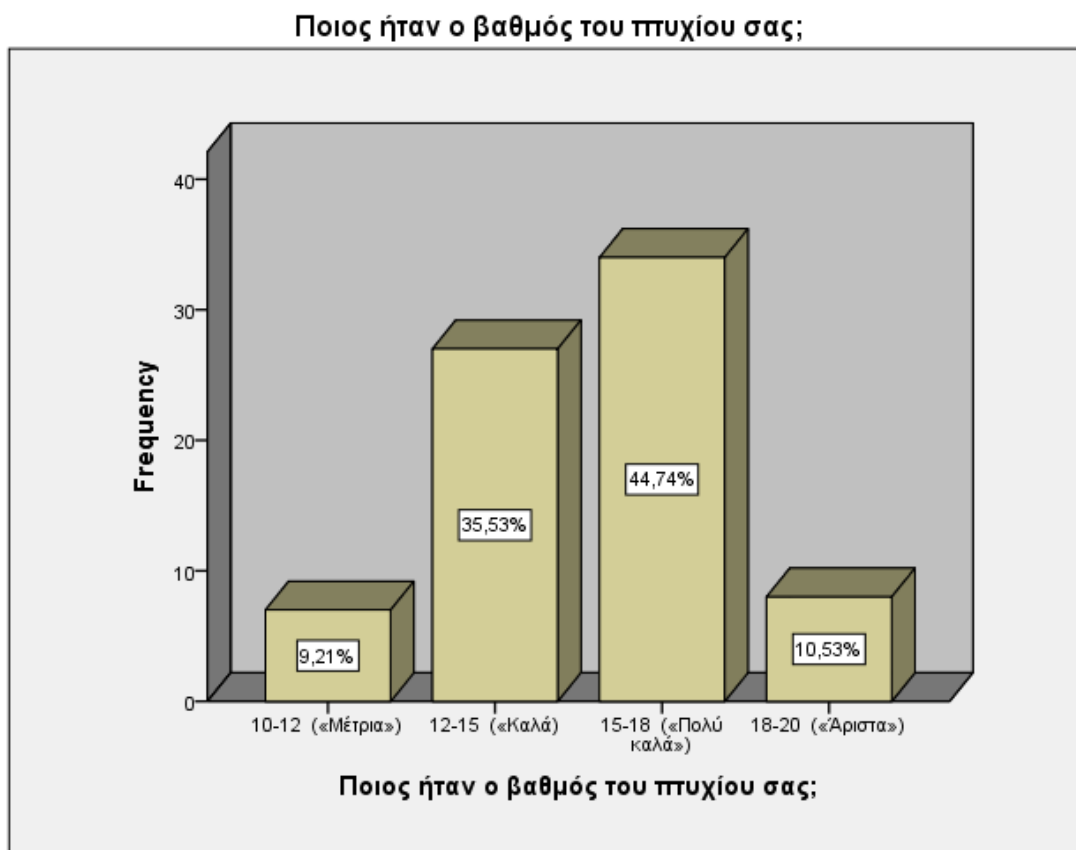
Γράφημα 4.9 : Μόρφωση Πατέρα

Για τον τύπο Λυκείου αποφοίτησης των ερωτηθέντων μας και στις επιδόσεις τους στο τμήμα Τουριστικής εκπαίδευσης, έχουμε τα εξής αποτελέσματα:

Γράφημα 4.10: Τύπος Λυκείου Αποφοίτησης

Είναι σαφές ότι η μεγάλη πλειοψηφία των σπουδαστών έχει αποφοιτήσει από Γενικό Λύκειο ενώ ένα σεβαστό ποσοστό του δείγματος αποφοίτησε από Επαγγελματικό.

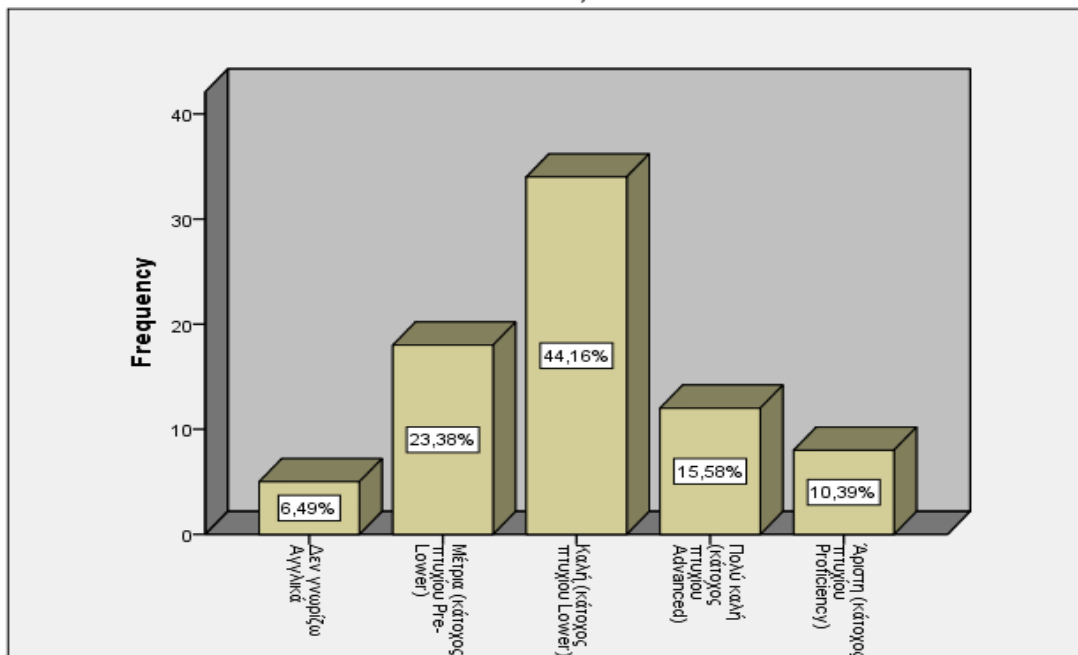
Γράφημα 4.11: Βαθμός πτυχίου

Παρατηρούμε ότι οι βαθμοί 15-18 και 12-15 συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά. Τέλος παρατίθενται ραβδογράμματα που απεικονίζουν το επίπεδο γνώσεων στα Αγγλικά και τους υπολογιστές πριν την εισαγωγή των σπουδαστών στα ΔΙΕΚ, μαζί με κάποιες εξωσχολικές δραστηριότητες και το κατά πόσο αυτές, εκτελούνταν μαζί με την οικογένεια:

- Επίπεδο γνώσεων Αγγλικών

Παρατηρείται ότι ως επί το πλείστον ήταν κάτοχοι Lower, ακολουθούν οι κάτοχοι πτυχίου Pre-Lower, συνεχίζουμε με τους κατόχους πτυχίου Advanced, σε μικρότερο ποσοστό είναι οι κάτοχοι πτυχίου Proficiency και τέλος στο μικρότερο ποσοστό είναι αυτοί που δεν γνωρίζουν καθόλου Αγγλικά.

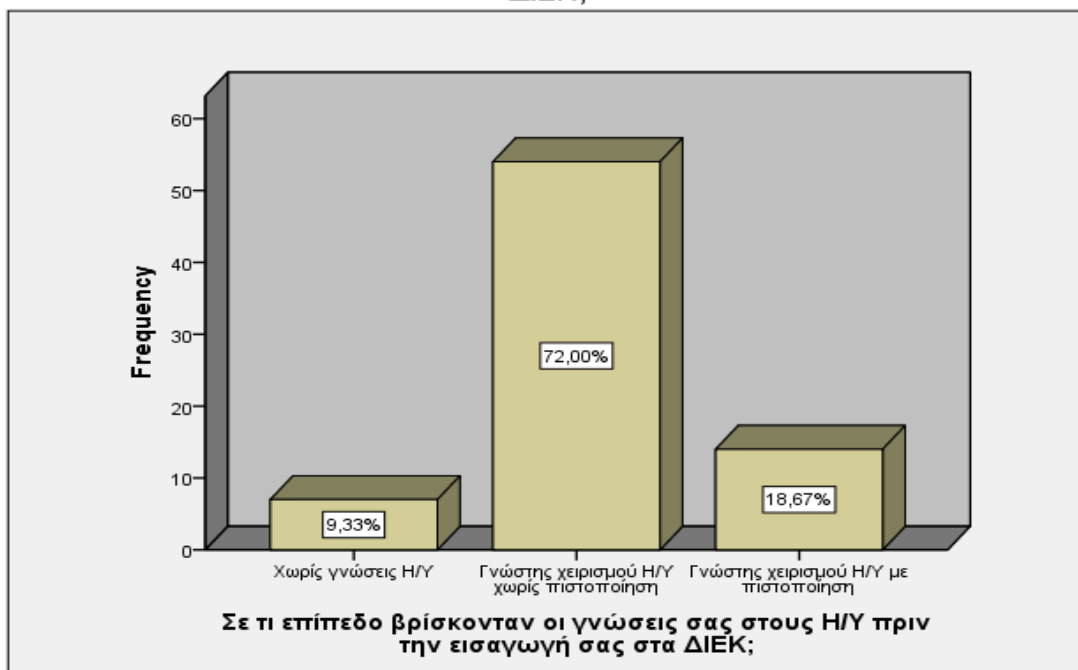
Σε τι επίπεδο βρίσκονταν οι γνώσεις σας στα Αγγλικά πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ;

Γράφημα 4.12 : Επίπεδο γνώσης Αγγλικών

- Επίπεδο γνώσης Η/Υ
Όσον αφορά τους υπολογιστές, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι γνώστες χωρίς πιστοποίηση, το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό έχει πιστοποίηση, ενώ ένα μικρό ποσοστό δεν γνωρίζει από υπολογιστές.

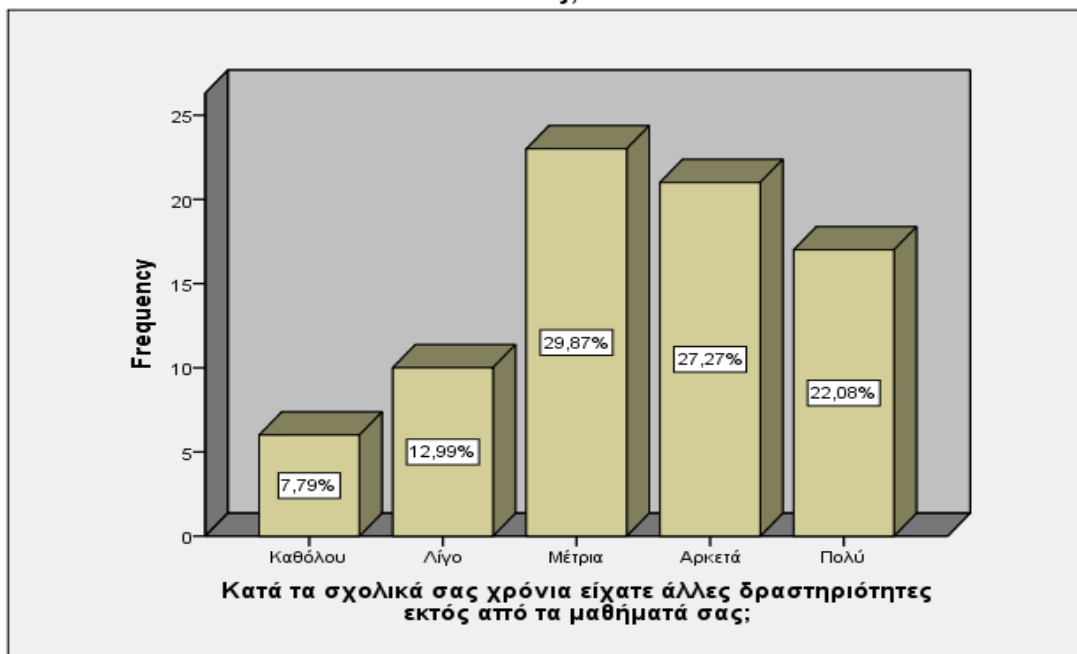
Σε τι επίπεδο βρίσκονταν οι γνώσεις σας στους Η/Υ πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ;

Γράφημα 4.13 : Επίπεδο γνώσης Η/Υ

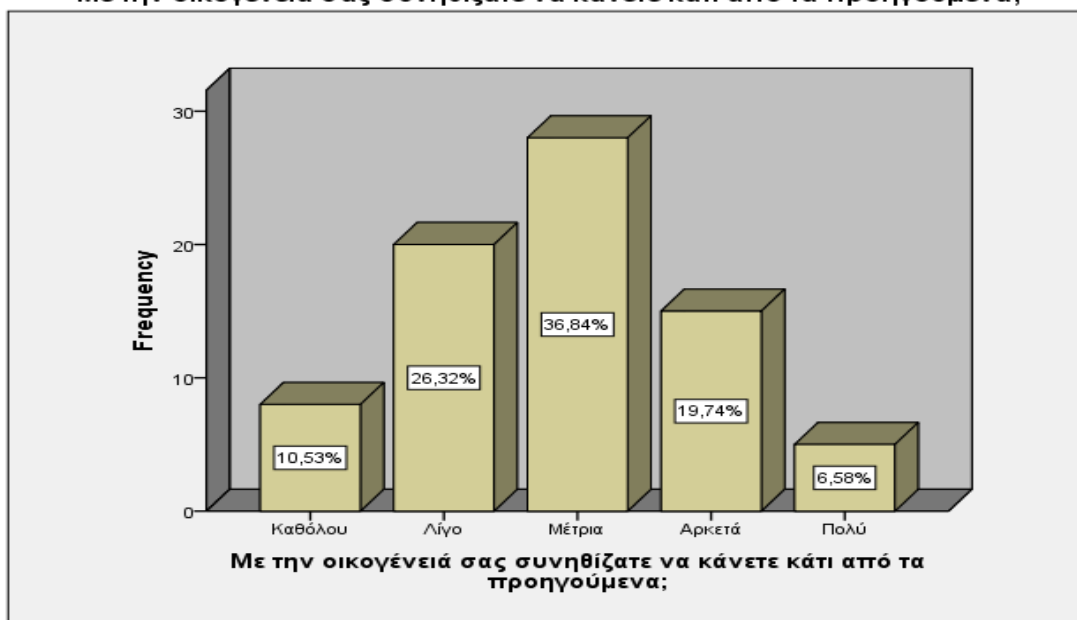
Στα δύο επόμενα γραφήματα, φαίνεται πως οι περισσότεροι φοιτητές είχαν σε μέτριο ή αρκετό βαθμό εξωσχολικές δραστηριότητες κατά τα σχολικά τους χρόνια, ενώ με τις οικογένειές τους τις μοιράζονταν σε μικρό ή μέτριο βαθμό.

Κατά τα σχολικά σας χρόνια είχατε άλλες δραστηριότητες εκτός από τα μαθήματά σας;

Γράφημα 4.14: Εξωσχολικές δραστηριότητες

Με την οικογένειά σας συνηθίζετε να κάνετε κάτι από τα προηγούμενα;

Γράφημα 4.15: Συμμετοχή οικογένειας στις εξωσχολικές δραστηριότητες

4.4 Αντιλήψεις για τα ΔΙΕΚ και την Τουριστική εκπαίδευση

Σύγκριση απόψεων φοιτητών πριν και μετά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ

Ο Πίνακας 1 δείχνει τις απόψεις των φοιτητών πριν την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ. Στην ουσία πρόκειται για τον μέσο όρο των απαντήσεων τους σε κάθε ερώτηση σε μία πενταβάθμια κλίμακα από το 1 έως το 5 όπου το 1 σημαίνει Καθόλου, το 2 Λίγο, το 3 Μέτρια, το 4 Αρκετά και το 5 Πολύ. Συνεπώς αυξημένη τιμή του μέσου όρου δείχνει μεγάλη γνώση και ενδιαφέρον για τα ΔΙΕΚ, ενώ χαμηλή τιμή του μέσου όρου δείχνει μικρή γνώση και ενδιαφέρον για τα ΔΙΕΚ.

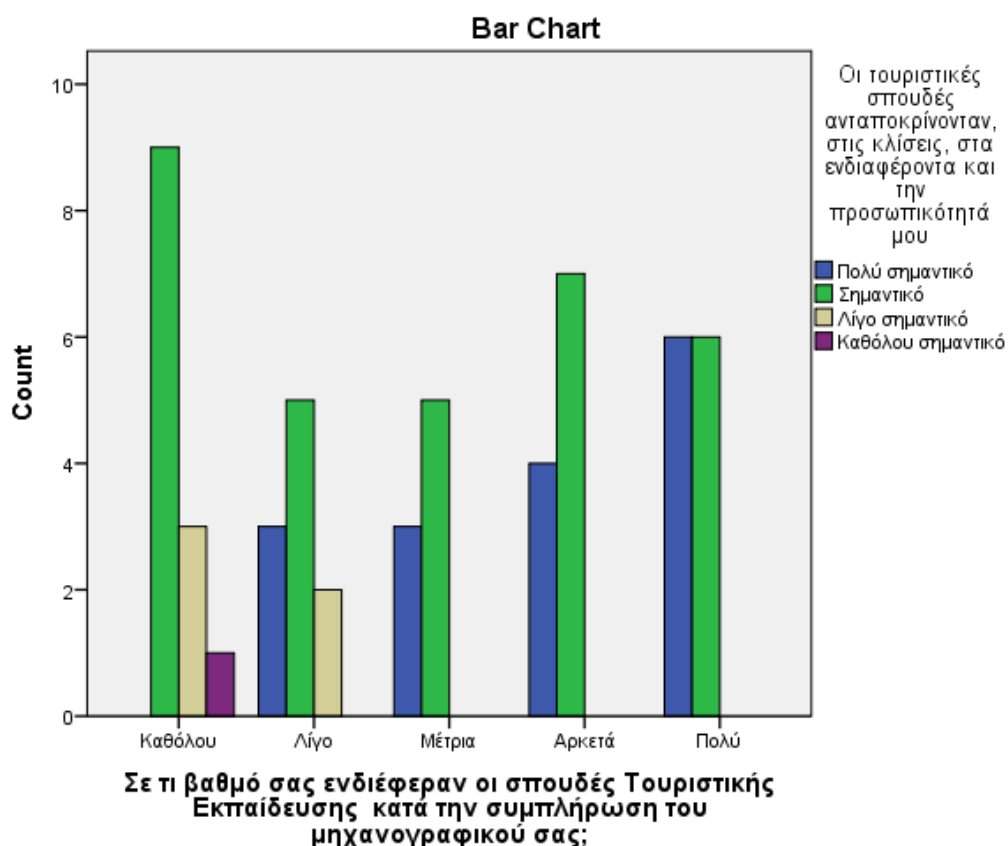
Statistics				
		Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα επαγγελματικά δικαιώματα που θα αποκτήσετε;	Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα μαθήματα της τουριστικής ειδικότητας;	Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται τα ΔΙΕΚ στην απόκτηση γνώσεων στον τομέα του τουρισμού;
N	Valid	76	77	77
	Missing	1	0	0
Mean		2,88	2,91	3,81

Πίνακας 1 : Αντιλήψεις για τα ΔΙΕΚ και την Τουριστική εκπαίδευση

Παρατηρείται ότι γενικώς η γνώση των φοιτητών για διάφορα θέματα που αφορούν τα τουριστικά ήταν μέτρια καθώς αυτό υποδηλώνουν οι μέσοι όροι 2.88 και 2.91 εφόσον είναι λίγο κάτω από το 3 (μέτρια) που είναι η βάση της πενταβάθμιας κλίμακας από 1 έως το 5 που χρησιμοποιήσαμε. Θεωρούν όμως ότι οι γνώσεις που αποκομίζουν ότι είναι καλές κάτι που υποδεικνύει ο μέσος όρος 3,81 όταν ερωτήθηκαν αν τα ΔΙΕΚ ανταποκρίνονται στην απόκτηση γνώσεων στον τομέα του τουρισμού.

Όσον αφορά το ενδιαφέρον των φοιτητών κατά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ βλέπουμε πως υπήρχε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς οι μέσοι όροι για τις τιμές της αντίστοιχης μεταβλητής είναι 4.2 με μέγιστο το 5.

Από τα άτομα που έδωσαν πανελλήνιες δε, φαίνεται πως κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού τους είχαν μέτριο ενδιαφέρον, καθώς ο μέσος όρος είναι στο 2.88, πολύ κοντά στο 3. Αυτό φαίνεται και στο γράφημα 16

Γράφημα 4.16: Εξαρτημένες μεταβλητές «Ενδιαφέρον για τουριστικές σπουδές-Κίνητρο»

Στον πίνακα 2 παρακάτω, φαίνεται πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση στο μέσο όρο των απαντήσεων στην τρίτη και τέταρτη ερώτηση καθώς τα διαστήματα έχουν κενή τομή.

Η ερμηνεία αυτής της διαφοροποίησης είναι η εξής: Βλέπουμε πως αν απομονώσουμε τις απαντήσεις των ατόμων που έδωσαν πανελλήνιες, μειώνεται πολύ ο μέσος όρος του ενδιαφέροντος για την ειδικότητα της Τουριστικής εκπαίδευσης. Έτσι μπορούμε να πούμε πως η εισαγωγή στο τμήμα αυτό από άτομα που εξετάστηκαν πανελλαδικά ήταν δευτερεύουσα ενώ άτομα που εισήχθησαν με άλλο τρόπο είχαν στόχο ακριβώς την εισαγωγή σ αυτό το τμήμα.

One-Sample Test

	t	df	Mean	95% Confidence Interval of the Difference	
				Lower	Upper
Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα επαγγελματικά δικαιώματα που θα αποκτήσετε;	24,035	75	2,882	2,64	3,12
Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα μαθήματα της τουριστικής ειδικότητας;	21,996	76	2,909	2,65	3,17
Σε τι βαθμό σας ενδιέφερε το αντικείμενο των σπουδών σας κατά την εισαγωγή σας στο ΔΙΕΚ;	35,665	68	4,203	3,97	4,44
Σε τι βαθμό σας ενδιέφεραν οι σπουδές Τουριστικής Εκπαίδευσης κατά την συμπλήρωση του μηχανογραφικού σας;	14,501	53	2,981	2,57	3,39

Πίνακας 2 : Διαστήματα εμπιστοσύνης 95% για την μέση τιμή των απαντήσεων των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ πριν την είσοδο τους σε αυτά

Στον Πίνακα 3 διακρίνεται ο μέσος όρος των απαντήσεων για τις τωρινές απόψεις των φοιτητών για διάφορα θέματα των ΔΙΕΚ (μετά την είσοδο τους σε αυτά δηλαδή). Παρατηρείται ότι οι απαντήσεις είναι πολύ πιο θετικές από πριν (πριν την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ) και γενικά δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για τις σπουδές τους, θεωρούν ότι οι γνώσεις που αποκομίζουν ότι είναι καλές και προτίθενται όσοι έχουν οικογενειακή τουριστική επιχείρηση να ασχοληθούν με αυτήν.

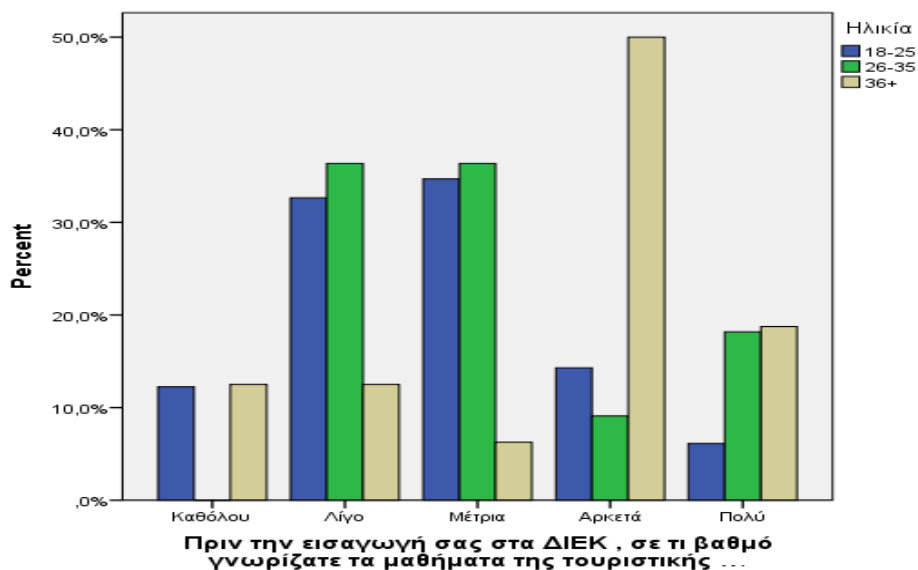
Statistics

		Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται τα ΔΙΕΚ στην απόκτηση γνώσεων στον τομέα του τουρισμού;	Σε τι βαθμό βρήκατε ενδιαφέρον το αντικείμενο των σπουδών σας μέχρι τώρα;	Σε τι βαθμό προτίθεστε να απασχοληθείτε στην οικογενειακή τουριστική σας επιχείρηση;
N	Valid	77	77	19
	Missing	0	0	58
Mean		3,81	4,08	4,05

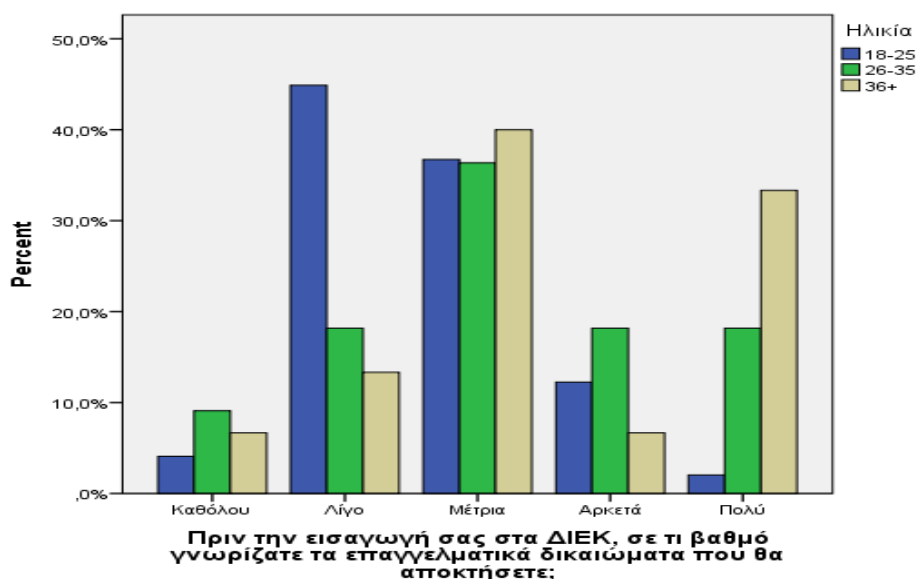
Πίνακας 3 : Απόψεις των φοιτητών για τα ΔΙΕΚ μετά την είσοδο τους σε αυτά

4.5 Εξαρτήσεις των απόψεων των φοιτητών πριν και μετά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά

Παρακάτω τα Γράφημα 17 και 18 αποτυπώνουν αυτή την εξάρτηση για κάθε υποκατηγορία με μεταβλητή διαχωρισμού την ηλικία. Παρατηρείται ότι μεγαλύτερη γνώση για τα μαθήματα τουριστικής ειδικότητας είχαν γενικώς οι μεγαλύτερες ηλικίες.

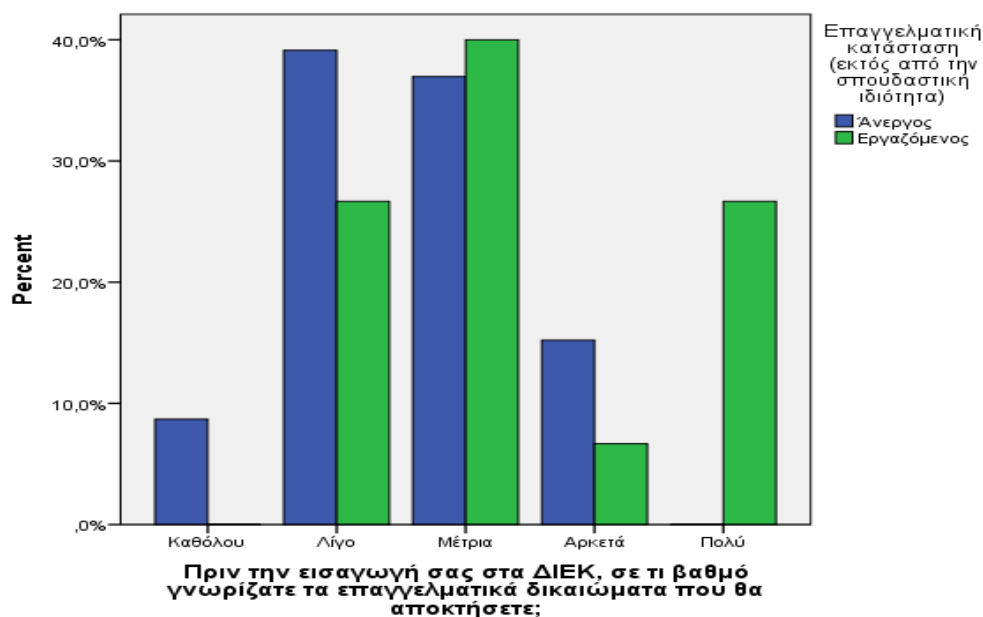
Γράφημα 4.17 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Ηλικία»

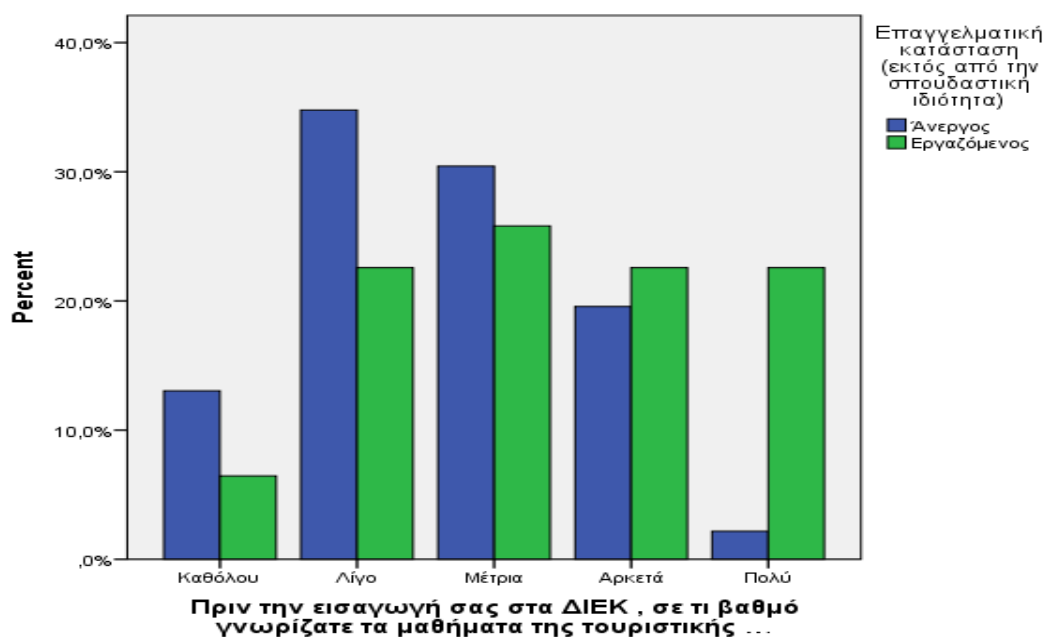
Γράφημα 4.18 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Ηλικία»

Παρακάτω στα Γραφήματα 19 και 20 αποτυπώνεται η εξάρτηση της γενικότερης γνώσης των σπουδαστών για διάφορα θέματα πριν την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ από την επαγγελματική κατάσταση.

Παρατηρείται ότι οι εργαζόμενοι έχουν περισσότερες γνώσεις για τα επαγγελματικά τους δικαιώματα αλλά και περισσότερες γνώσεις για τα μαθήματα τουριστικής ειδικότητας.

Γράφημα 4.19: «Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ –Επαγγελματική κατάσταση»

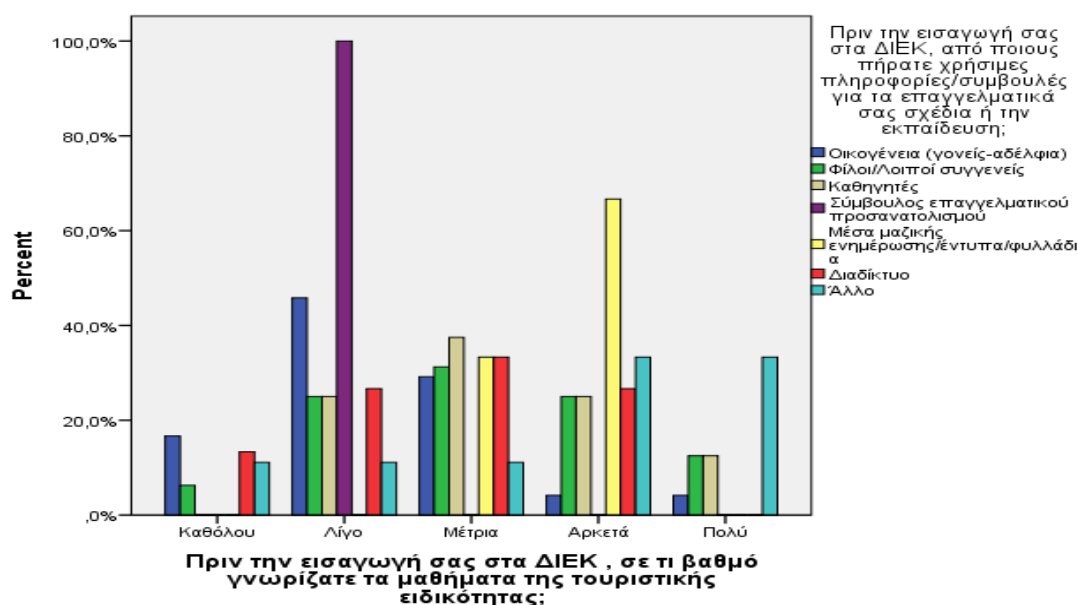
Γράφημα 4.20: Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ –Επαγγελματική κατάσταση»

Συνοψίζοντας αναφέρουμε ότι σε όλα τα άλλα τεστ με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές εξαρτήσεις. Όσον αφορά τις απόψεις των φοιτητών μετά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές εξαρτήσεις με καμία κατηγορία δημογραφικών χαρακτηριστικών κάτι το οποίο δείχνει ότι οι απαντήσεις «τείνουν» να γίνουν οι ίδιες ανεξάρτητα από ποια κατηγορία δημογραφική ανήκει ο φοιτητής. Κάτι τέτοιο όμως δε παρατηρήθηκε πριν την είσοδο των φοιτητών στα ΔΙΕΚ όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

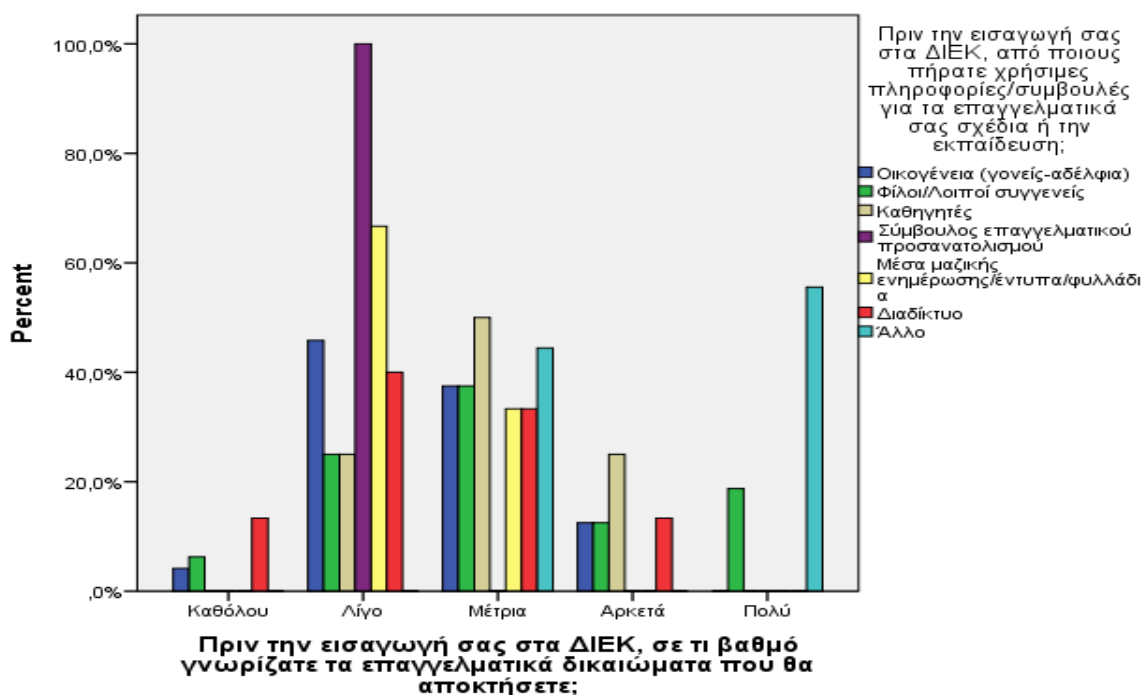
4.6 Εξαρτήσεις των απόψεων των φοιτητών πριν και μετά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ με τις μορφές επηρεασμού των φοιτητών .

Εξαρτήσεις των απόψεων των φοιτητών πριν την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ με τις μορφές επηρεασμού των φοιτητών

Η έρευνα δείχνει ότι υπάρχουν εξαρτήσεις της γνώσης των φοιτητών πριν μπουν στα ΔΙΕΚ για τα διάφορα τουριστικά θέματα με τη μεταβλητή «από ποιους πήρατε χρήσιμες πληροφορίες/ συμβουλές για τα επαγγελματικά σας σχέδια». Τα γραφήματα 21 και 22 φαίνεται ότι περισσότερες γνώσεις για τα επαγγελματικά δικαιώματα είχαν τα άτομα που πήραν χρήσιμες πληροφορίες διαφορετικές από τις επιλογές του ερωτηματολογίου, ενώ περισσότερες γνώσεις για τα μαθήματα της τουριστικής ειδικότητας είχαν τα άτομα που πήραν χρήσιμες πληροφορίες από άλλες πηγές αλλά και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

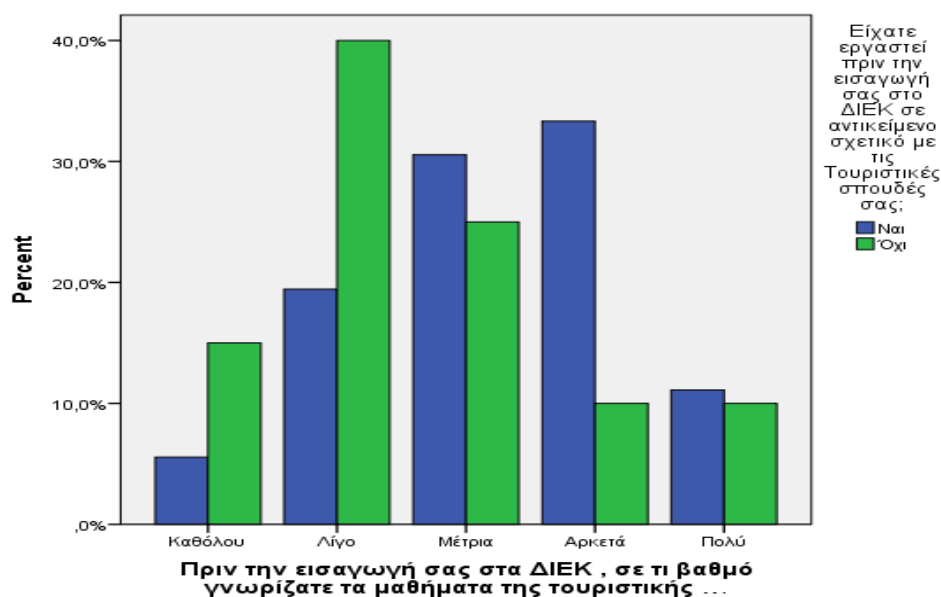

Γράφημα 4.21: Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Μορφές επηρεασμού»

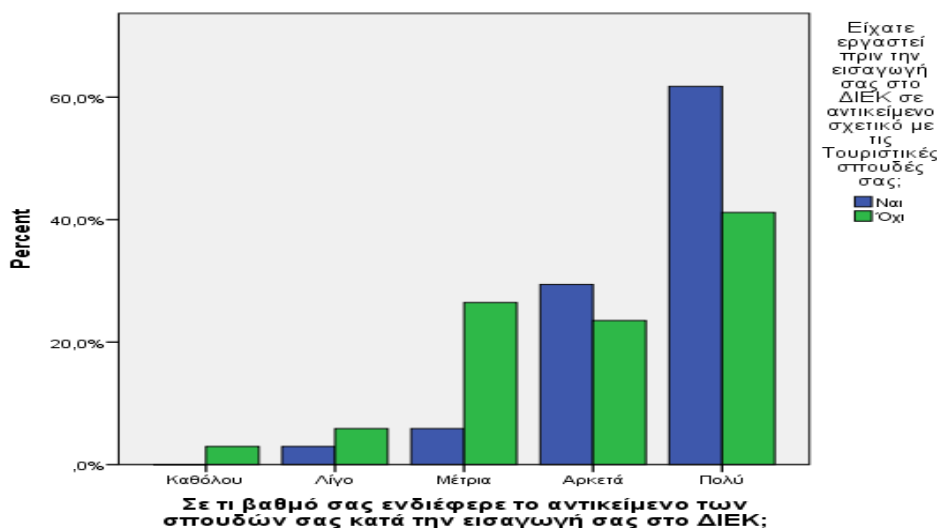

Γράφημα 4.22: Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση επαγγελματικών δικαιωμάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ –Μορφές επηρεασμού»

Στα γραφήματα 23 και 24 αποτυπώνεται εξάρτηση των απόψεων των φοιτητών πριν την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ ως προς τη μεταβλητή «Είχατε εργαστεί πριν την εισαγωγή σας στο ΔΙΕΚ σε αντικείμενο σχετικό με τις Τουριστικές σπουδές σας. Διακρίνεται ότι περισσότερες γνώσεις και ενδιαφέρον είχαν αυτοί που είχαν εργαστεί σε αντικείμενο σχετικό με τις τουριστικές σπουδές

Γράφημα 4.23 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Γνώση τουριστικών μαθημάτων πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ – Επαγγελματική εμπειρία»

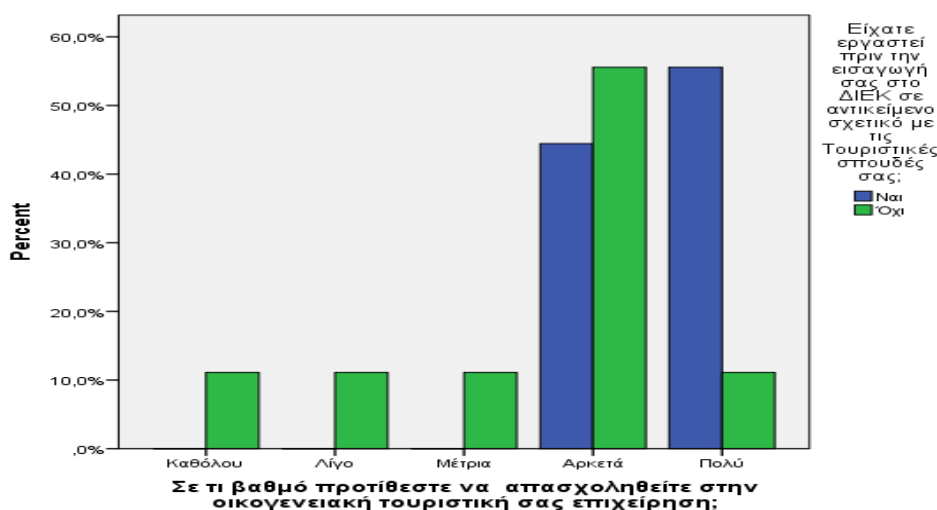

Γράφημα 4.24: Εξαρτημένες μεταβλητές «Ενδιαφέρον για τουριστική εκπαίδευση πριν την εισαγωγή στα ΔΙΕΚ- Προϋπηρεσία σε Τουριστικά επαγγέλματα

4.7 Εξαρτήσεις των απόψεων των φοιτητών μετά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ με τις μορφές επηρεασμού των φοιτητών

Παρατηρείται εξάρτηση του βαθμού που προτίθενται οι φοιτητές να ασχοληθούν με τη οικογενειακή τους επιχείρηση, με το αν είχαν εργαστεί σε αντικείμενο σχετικά με τις Τουριστικές σπουδές.

Το Γράφημα 25 δείχνει ότι πιο πρόθυμοι να ασχοληθούν με την οικογενειακή τουριστική επιχείρηση είναι αυτοί που είχαν εργαστεί σε αντικείμενο σχετικό με τις Τουριστικές σπουδές.

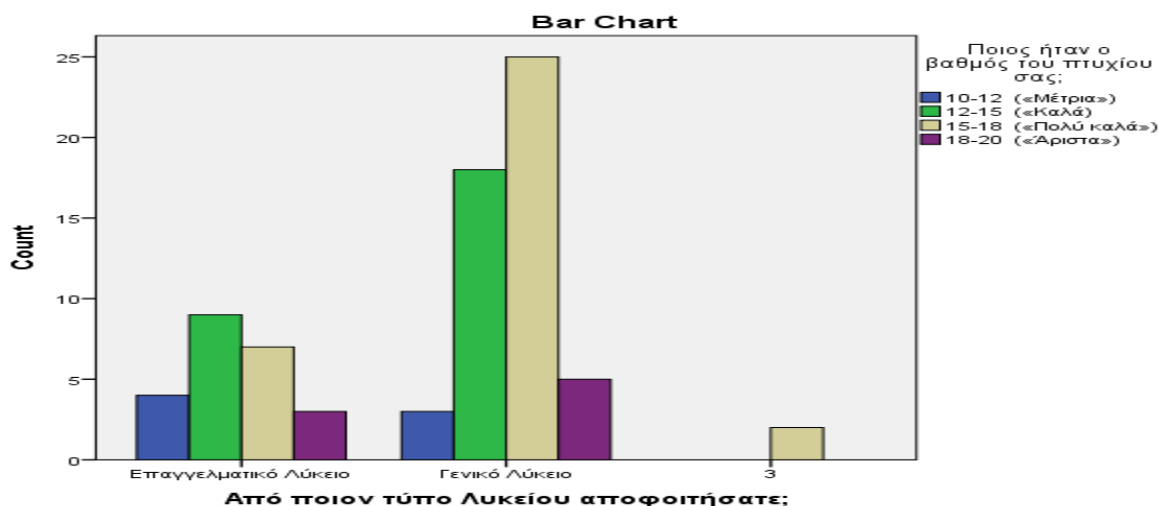

Γράφημα 25 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Πρόθεση απασχόλησης σε τουριστική οικογενειακή επιχείρηση-Προϋπηρεσία σε Τουριστικά επαγγέλματα

Συνοψίζοντας αναφέρουμε ότι δε βρέθηκαν άλλες εξαρτήσεις.

4.8 Ανεξαρτησία μεταξύ του βαθμού του πτυχίου σε σχέση με τον τύπο λυκείου που φοιτούσαν

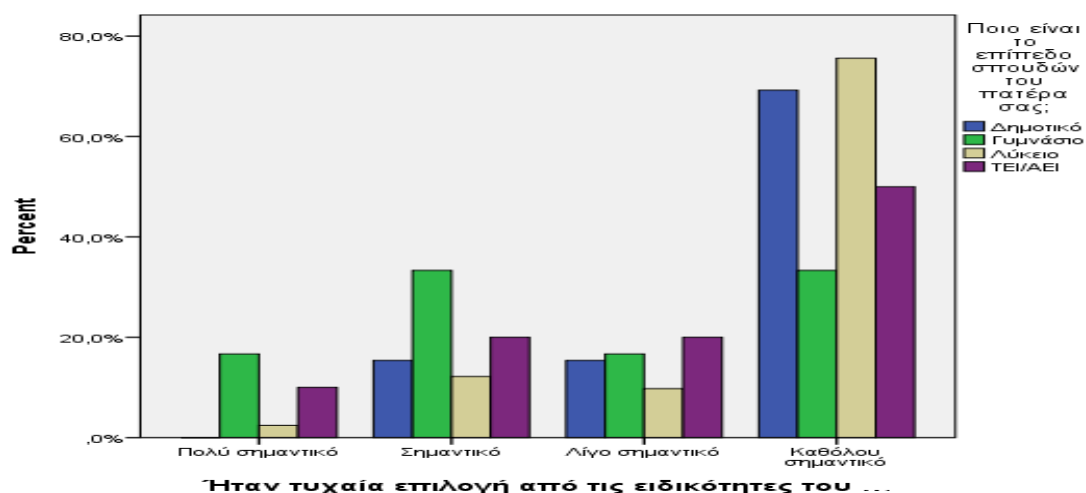
Στο γράφημα 26 διακρίνεται ότι δεν υπάρχουν εξαρτήσεις του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών σε σχέση με τη μεταβλητή τύπος λυκείου.

Γράφημα 4.26: Εξαρτημένες μεταβλητές «Τύπος Λυκείου αποφοίτησης – βαθμός πτυχίου»

4.9 Εξαρτήσεις των κινήτρων σπουδών με την μόρφωση του πατέρα

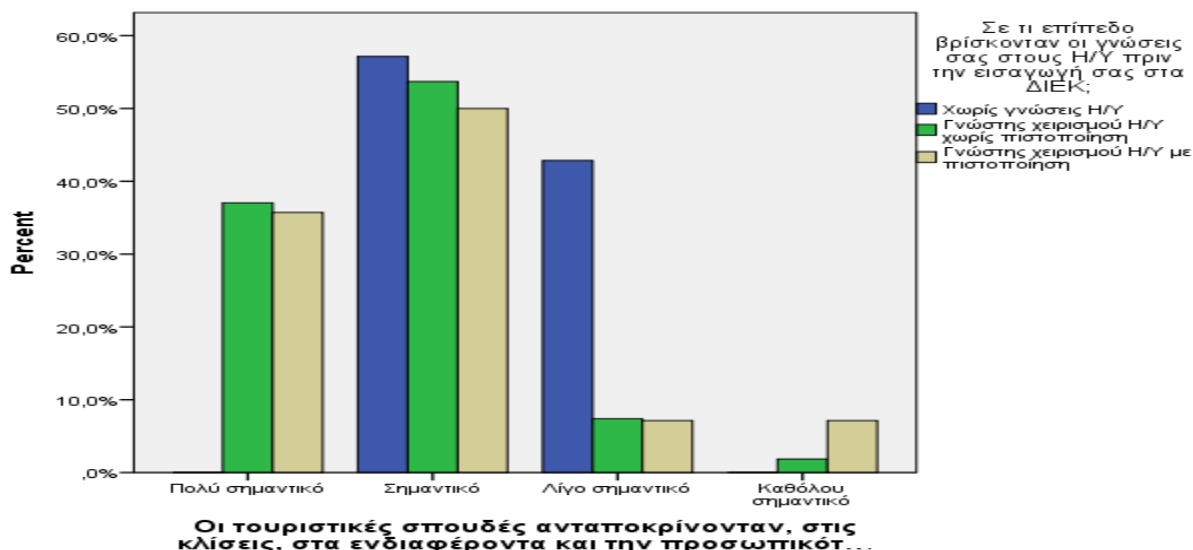
Στο Γράφημα 27 φαίνεται ότι τα υψηλά επίπεδα μόρφωσης του πατέρα σχετίζονται με τη μη τυχαιότητα της επιλογής των ΔΙΕΚ. Ωστόσο αυτή η συσχέτιση δεν είναι αυστηρή καθώς και τη περίπτωση που το επίπεδο σπουδών του πατέρα ήταν το δημοτικό πάλι δε θεωρείται τυχαία η επιλογή των ΔΙΕΚ από τους σπουδαστές.

Γράφημα 27 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Τυχαιότητα επιλογής ειδικότητας – Επίπεδο σπουδών πατέρα»

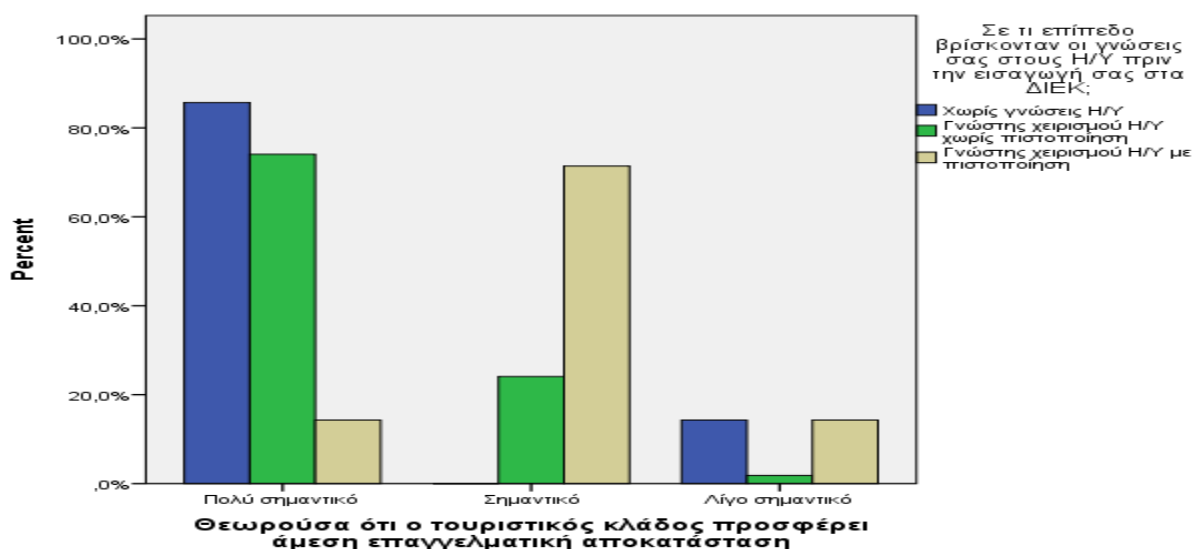
4.10 Εξαρτήσεις επιπέδου γνώσης Η/Υ με τα κίνητρα σπουδών

Το Γράφημα 28 δείχνει ότι οι φοιτητές που είχαν γνώση Η/Υ πιστοποιημένη ή μη θεωρούν περισσότερο σημαντικό ότι οι τουριστικές σπουδές ανταποκρίνονται στις κλίσεις και στα ενδιαφέροντα τους.

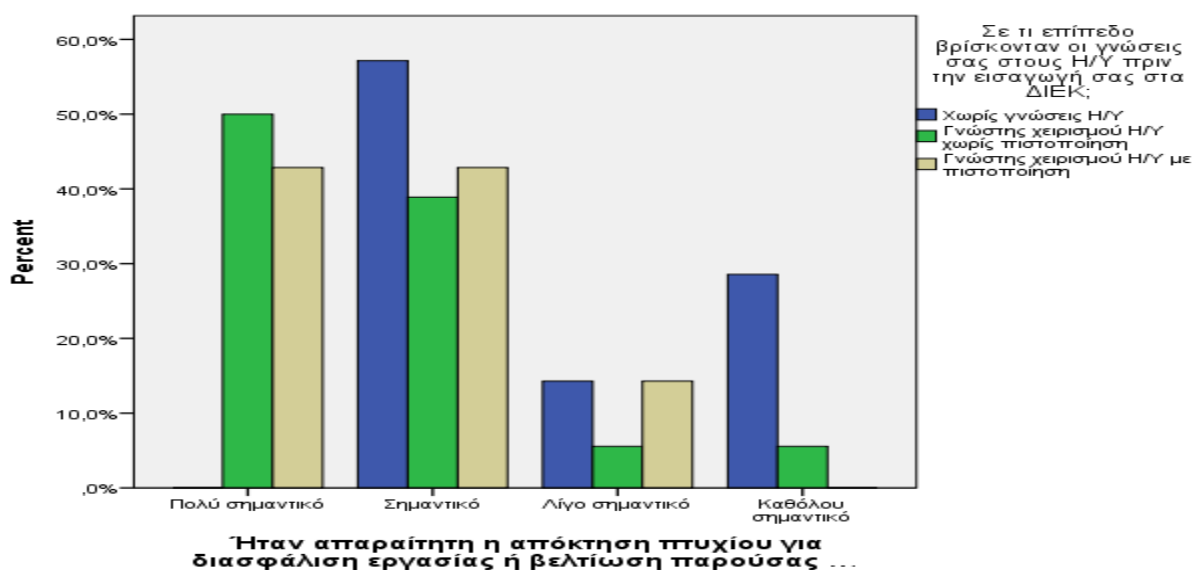
Γράφημα 4.28 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Κίνητρο – μαθησιακό επίπεδο»

Στο Γράφημα 29 φαίνεται ότι οι φοιτητές που δεν είχαν γνώση Η/Υ ή γνώση μη πιστοποιημένη θεωρούν περισσότερο σημαντικό ότι ο τουριστικός κλάδος προσφέρει άμεση επαγγελματική αποκατάσταση.

Γράφημα 4.29 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Κίνητρο – μαθησιακό επίπεδο»

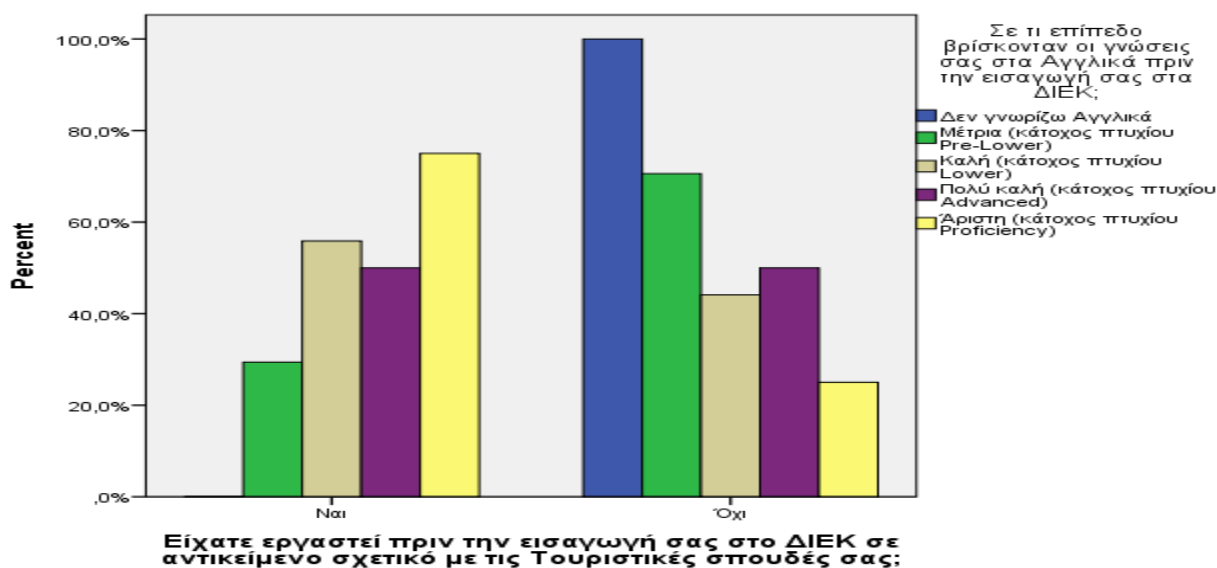
Το Γράφημα 30 δείχνει ότι οι φοιτητές που είχαν γνώση Η/Υ με ή χωρίς πιστοποίηση θεωρούν περισσότερο σημαντικό ότι είναι απαραίτητη η απόκτηση πτυχίου για διασφάλιση της εργασίας

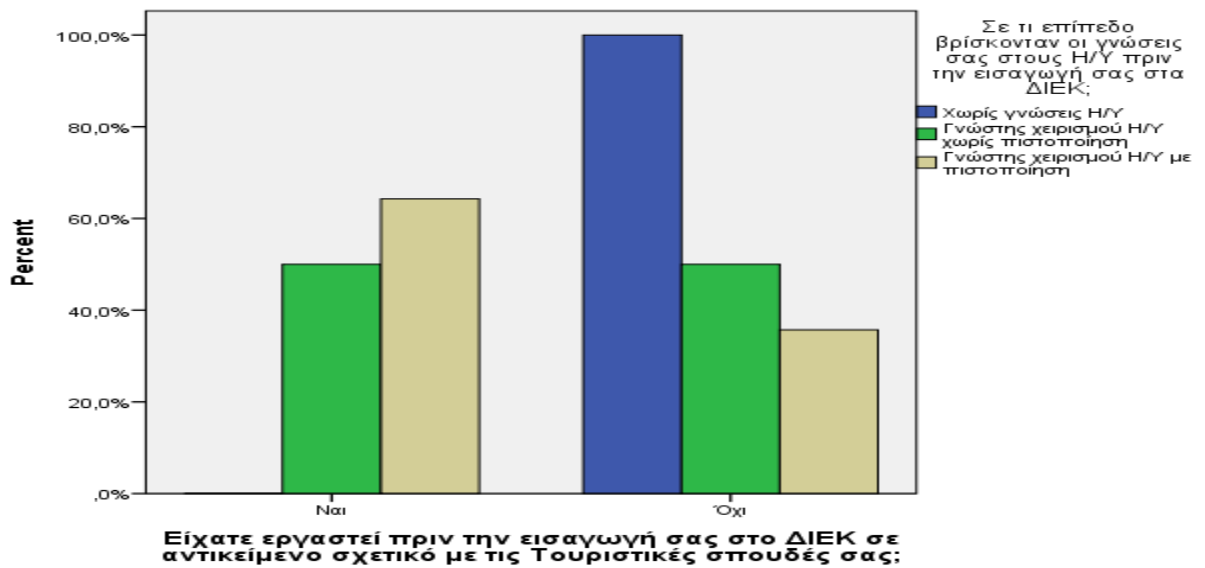
Γράφημα 4.30 : Εξαρτημένες μεταβλητές «Κίνητρο – μαθησιακό επίπεδο»

4.11 Εξαρτήσεις του κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου με επιρροή

Παρατηρείται εξάρτηση της μεταβλητής της προϋπηρεσίας σε τουριστικά πριν την εισαγωγή στο ΔΙΕΚ σε σχέση με τις γνώσεις των Αγγλικών και Η/Υ. Τα γραφήματα 31 και 32 δείχνουν ότι περισσότερες γνώσεις σε Αγγλικά και Η/Υ είχαν αυτοί που είχαν δουλέψει παλιά στον τουριστικό τομέα

Γράφημα 4.31: Εξαρτημένες μεταβλητές «Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα – Μαθησιακό επίπεδο»

Γράφημα 4.32: Εξαρτημένες μεταβλητές «Προϋπηρεσία σε Τουριστικά Επαγγέλματα – Μαθησιακό επίπεδο»

4.12 Κίνητρα

Στον Πίνακα 17 παρατηρείται πως το σημαντικότερο κίνητρο ήταν η επαγγελματική αποκατάσταση καθώς είχε το μικρότερο μέσο όρο 1.42. Ακολουθεί η βελτίωση της παρούσας εργασιακής κατάστασης (1.75), οι οικονομικές απολαβές (1.83), ενώ με μεγάλη διαφορά, ως λιγότερο σημαντικό κίνητρο εμφανίζεται το οικογενειακό ιστορικό απασχόλησης με παρεμφερές αντικείμενο (3.32). Τη λιγότερη σημαντικότητα παρουσιάζει η τυχαιότητα επιλογής του συγκεκριμένου κλάδου με μέσο όρο 3.37.

Statistics

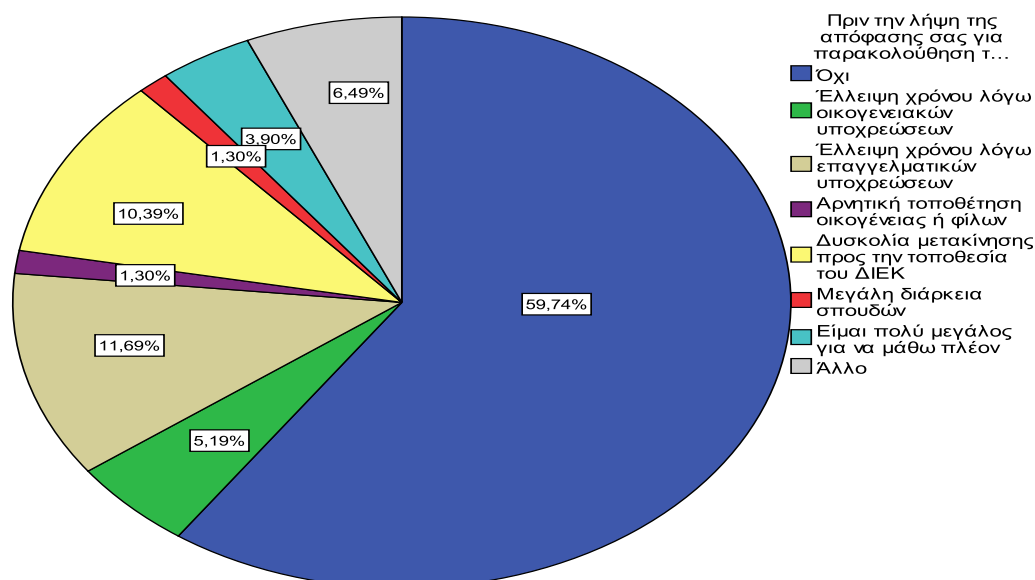
	Οι τουριστικές σπουδές ανταποκρίνονταν, στις κλίσεις, στα ενδιαφέροντα και την προσωπικότητά μου	Είχα ενδιαφέρον για τις τουριστικές σπουδές λόγω οικογενειακού ιστορικού απασχόλησης στο τουριστικό κλάδο	Θεωρούσα ότι ο τουριστικός κλάδος προσφέρει άμεση επαγγελματική αποκατάσταση	Θεωρούσα ότι ο τουριστικός κλάδος αποφέρει υψηλές οικονομικές απολαβές	Ήταν απαραίτητη η απόκτηση πτυχίου για διασφάλιση εργασίας ή βελτίωση παρούσας εργασιακής κατάστασης	Ήταν τυχαία επιλογή από τις ειδικότητες του πλησιέστερου ΔΙΕΚ
N Valid	77	76	77	77	77	76
Missing	0	1	0	0	0	1
Mean	1,82	3,32	1,42	1,83	1,75	3,37

Πίνακας 4: Κίνητρα σπουδών

4.13 Ανασταλτικοί παράγοντες

Το Γράφημα 32/3 αποτυπώνει τους ανασταλτικούς παράγοντες των φοιτητών πριν την λήψη της απόφασης τους για την παρακολούθηση των Τουριστικών σπουδών. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δεν είχε ανασταλτικούς παράγοντες ενώ οι πιο συχνοί ανασταλτικοί παράγοντες ήταν η έλλειψη χρόνου λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων με ποσοστό 11.7% και η δυσκολία μετακίνησης προς τη τοποθεσία ΔΕΚ με ποσοστό 10.4%

Πριν την λήψη της απόφασης σας για παρακολούθηση των Τουριστικών σπουδών, υπήρχε κάποιος ανασταλτικός παράγοντας;

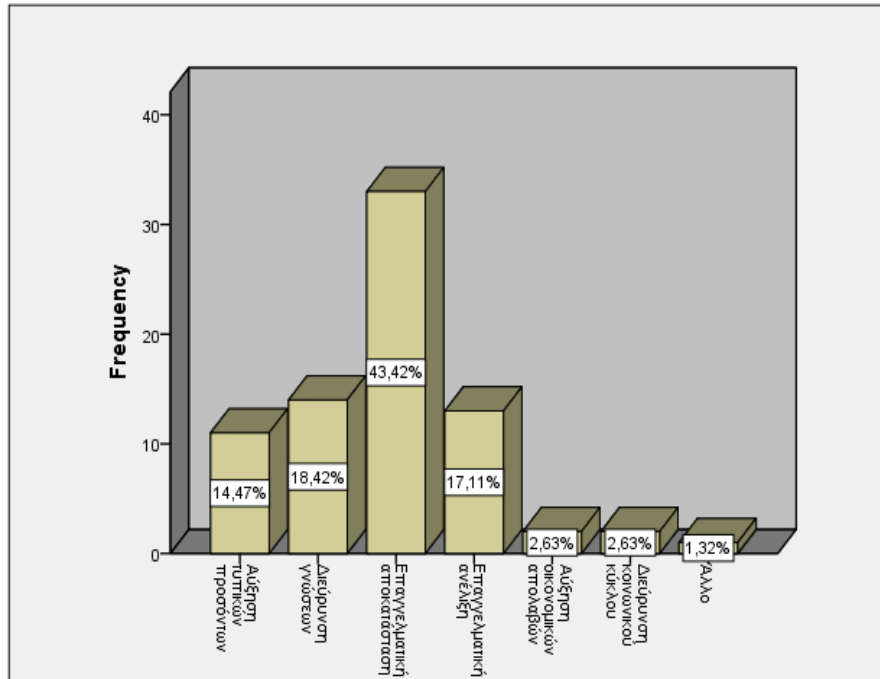

Γράφημα 4.33 : Ανασταλτικοί παράγοντες

4.14 Προσδοκίες

Στο Γράφημα 34 παρατηρείται ότι η μεγαλύτερη προσδοκία των φοιτητών μετά την αποφοίτηση τους είναι η επαγγελματική αποκατάσταση κάτι που δείχνει ότι εκτιμάνε τη σχολή που φοιτούν. Ένα σημαντικό ποσοστό πιστεύει στη διεύρυνση των γνώσεων, ένα επίσης σημαντικό ποσοστό στην επαγγελματική ανέλιξη και ένα λιγότερο σημαντικό ποσοστό στην αύξηση τυπικών προσόντων.

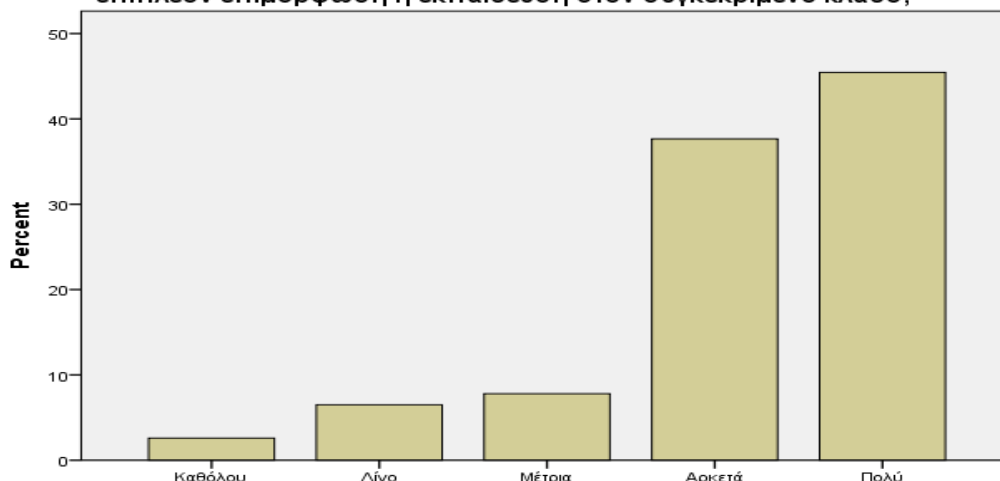
Τι πιστεύετε ότι θα σας προσφέρουν οι Τουριστικές σπουδές σας στα ΔΙΕΚ μετά την αποφοίτησή σας;

Γράφημα 4.34: Προσδοκίες

Τα γραφήματα 35 και 36 υποδεικνύουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σπουδαστών θεωρεί ότι θα χρειαστεί επιπλέον πιστοποιήσεις ή μόρφωση μετά το πέρας των σπουδών τους, κάτι που σημαίνει ότι οι φοιτητές πιστεύουν ότι θα χρειαστούν να ενισχύσουν περαιτέρω το πτυχίο τους παρόλο που θεωρούν ότι θα τους προσφέρει επαγγελματική αποκατάσταση

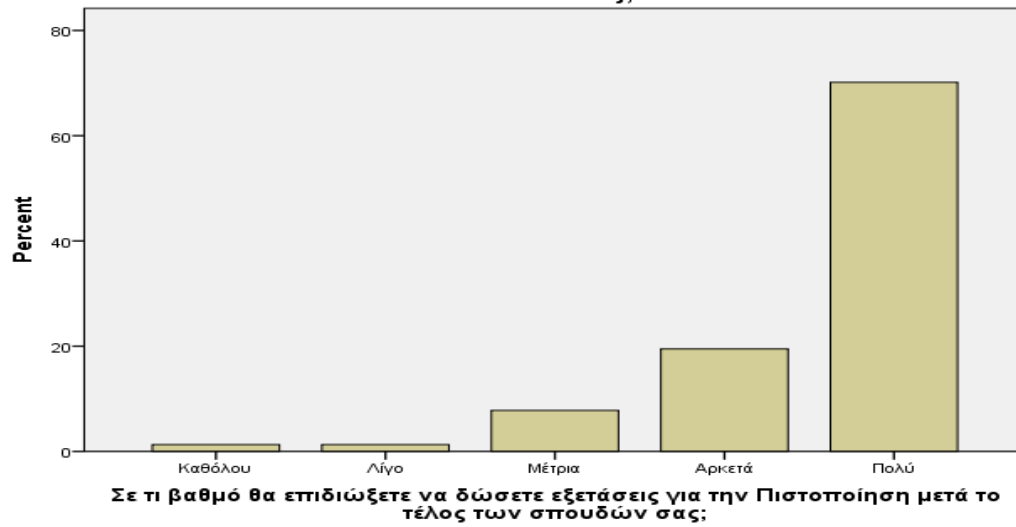
Σε τι βαθμό θα επιδιώξετε μετά το τέλος των σπουδών σας να αναζητήσετε επιπλέον επιμόρφωση ή εκπαίδευση στον συγκεκριμένο κλάδο;

Σε τι βαθμό θα επιδιώξετε μετά το τέλος των σπουδών σας να αναζητήσετε επιπλέον επιμόρφωση ή εκπαίδευση στον συγκεκριμένο κλάδο;

Γράφημα 4.35 : Επιδιώξεις για επιπλέον επιμόρφωση

Σε τι βαθμό θα επιδιώξετε να δώσετε εξετάσεις για την Πιστοποίηση μετά το τέλος των σπουδών σας;

Γράφημα 4.36: Επιδίωξη για συμμετοχή σε εξετάσεις Πιστοποίησης

Κεφάλαιο 5^ο Συμπεράσματα και Συζήτηση

5.1 Συμπεράσματα έρευνας

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας όπως προέκυψαν από τη στατιστική ανάλυση.

Αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι γυναίκες (σελ 57, γράφημα 1). Όσο αφορά την ηλικία, οι περισσότεροι συμμετέχοντες είναι ηλικίας 18-25 ετών (σελ 57, γράφημα 2). Επίσης σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες είναι Έλληνες (σελ 58, γράφημα 3). Οι περισσότεροι σπουδαστές στο πεδίο της επαγγελματικής κατάστασης δήλωσαν άνεργοι (σελ 58, γράφημα 4). Η πλειοψηφία των σπουδαστών έχει τόπο κατοικίας την Καλαμάτα ενώ αρκετοί μένουν στο Ναύπλιο (σελ 59, γράφημα 5). Το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών, όπως αναμένεται από την ηλικία τους, είναι άγαμοι (σελ 59, γράφημα 6). Τέλος όσον αφορά τα έτη σπουδών, οι περισσότεροι φοιτούν στο 2^ο έτος (σελ 60, γράφημα 7).

Τα αποτελέσματα για το κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο των γονέων των σπουδαστών, υποδεικνύουν ότι ανήκουν στα μεσαία κοινωνικά στρώματα, καθώς πάνω από το 50% των μητέρων, είναι απόφοιτες λυκείου και το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό είναι αυτό των αποφοίτων ΤΕΙ/ΑΕΙ (σελ 60, γράφημα 8). Επίσης πάνω από το 50% των πατέρων είναι απόφοιτοι λυκείου, αλλά το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό σε αυτή την περίπτωση είναι αυτό των αποφοίτων δημοτικού (σελ 61, γράφημα 9).

Όσον αφορά τον τύπο Λυκείου αποφοίτησης των ερωτηθέντων και τις επιδόσεις τους στο τμήμα Τουριστικής εκπαίδευσης, στην πλειοψηφία τους έχουν αποφοιτήσει από Γενικό Λύκειο (69,33%), αλλά ένα σεβαστό ποσοστό του δείγματος αποφοίτησε από Επαγγελματικό Λύκειο (30,67%) (σελ 61, γράφημα 10). Ως εκ τούτου οι περισσότεροι έχουν συμμετάσχει σε Πανελλήνιες εξετάσεις. Οι βαθμοί 15-18 και 12-15 του απολυτηρίου συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά (σελ 62, γράφημα 11), γεγονός που αποδεικνύει ότι το μαθησιακό επίπεδο είναι πολύ καλό (15-18) και καλό (12-15). Τέλος ως επί το πλείστον, οι συμμετέχοντες είναι κάτοχοι Lower (σελ 63, γράφημα 12). Όσον αφορά τους υπολογιστές, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι γνώστες χωρίς πιστοποίηση ενώ το αμέσως επόμενο μεγαλύτερο ποσοστό έχει πιστοποίηση (σελ 63, γράφημα 13). Τέλος οι περισσότεροι φοιτητές είχαν σε μέτριο ή αρκετό βαθμό εξωσχολικές δραστηριότητες (σελ 64, γράφημα 14), ενώ με τις οικογένειές τους τις μοιράζονταν σε μικρό ή μέτριο βαθμό (σελ 64, γράφημα 15).

Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, «Διαφοροποιούνται οι απόψεις των σπουδαστών πριν και μετά την είσοδό τους στα ΔΙΕΚ, για θέματα που αφορούν τις τουριστικές σπουδές;», προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Διαπιστώνεται ότι πριν από την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ, η γνώση των φοιτητών για θέματα που αφορούν τις τουριστικές σπουδές ήταν μέτρια (σελ 67, πίνακας 2). Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί η ανάγκη που έχουν οι μαθητές, για κατάλληλες ευκαιρίες καθοδήγησης ώστε να επιτύχουν στην επαγγελματική επιλογή τους. Οι ομάδες υποστήριξης όπως τα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού και ο σχολικός Σύμβουλος Επαγγελματικού Προσανατολισμού συμβάλλουν στην σωστή επιλογή σπουδών και κατ' επέκταση επαγγέλματος. Οι ενδιαφερόμενοι μέσω διαδικασιών πληροφόρησης και εσωτερικής ενδοσκόπησης αντιλαμβάνονται τις πραγματικές επιθυμίες τους, τις ικανότητες και δεξιότητές τους.

Όσον αφορά τις τωρινές απόψεις των φοιτητών για θέματα των ΔΙΕΚ (μετά την είσοδο τους σε αυτά) οι απαντήσεις είναι πολύ πιο θετικές από πριν και γενικά δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για τις σπουδές τους. Θεωρούν ότι οι γνώσεις που αποκομίζουν είναι καλές και προτίθενται όσοι έχουν οικογενειακή τουριστική επιχείρηση να ασχοληθούν σε αυτήν (σελ. 67, πίνακας 3). Αυτό υποδηλώνει ότι μέσα στη σχολή οι φοιτητές μαθαίνουν ενδιαφέροντα και πρακτικά θέματα σχετικά με το αντικείμενό τους.

Σε σχέση με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, «Η ηλικία και η προϋπηρεσία στον τουριστικό τομέα διαφοροποιεί τις γνώσεις των σπουδαστών στα τουριστικά μαθήματα;», η έρευνα κατέληξε στα παρακάτω συμπεράσματα:

Μεγαλύτερη γνώση για τα μαθήματα τουριστικής ειδικότητας είχαν οι μεγαλύτερες ηλικίες (σελ.68, γραφήματα 17,18). Επίσης, οι εργαζόμενοι έχουν περισσότερες γνώσεις για τα επαγγελματικά τους δικαιώματα αλλά και περισσότερες γνώσεις για τα μαθήματα της τουριστικής εξειδίκευσης (σελ 69, γραφήματα 19,20). Το παραπάνω συμφωνεί με τους Dredge και συν. (2014), ότι η πρακτική εξάσκηση βοηθά τους αποφοίτους να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους στη διαχείριση (διαχείριση χρόνου, δεξιότητες ομαδικής εργασίας, ικανότητες ηγεσίας και κίνητρα κλπ).

Όσον αφορά το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, «Ποια είναι τα κίνητρα των σπουδαστών της Τουριστικής εκπαίδευσης;», τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν ότι:

Το σημαντικότερο κίνητρο των συμμετεχόντων είναι η επαγγελματική αποκατάσταση (σελ. 76, πίνακας 4). Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με τους Hooley, κ.ά. (012) βάσει των οποίων, η εκπαίδευση αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως η απάντηση στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα του κόσμου. Η επιλογή καριέρας είναι μία από τις πολλές σημαντικές επιλογές που κάνουν οι μαθητές για τον καθορισμό των μελλοντικών τους σχεδίων. Η απόφαση αυτή θα τους καθοδηγεί σε όλη τη ζωή τους. Ακολουθεί η βελτίωση της παρούσας εργασιακής κατάστασης και οι οικονομικές απολαβές. Βιώνοντας μία περίοδο οικονομική κρίσης, οι ενήλικες αποφασίζουν να απασχοληθούν σε έναν αναπτυσσόμενο κλάδο με ζήτηση, όπως είναι ο τουρισμός. Επίσης διαπιστώθηκε, ότι υπάρχει αλληλεξάρτηση του κινήτρου σπουδών των φοιτητών, με το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα (σελ. 73, γράφημα 27). Τα υψηλά επίπεδα μόρφωσης του πατέρα, σχετίζονται με τη συνειδητή επιλογή σπουδών στο ΔΙΕΚ (σελ.56 γράφημα 15). Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί με τη Γωνιά (2008), βάσει της οποίας, τα άτομα αναπτύσσουν προσδοκίες με γνώμονα την κοινωνική τους θέση, η οποία εξαρτάται από την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους. Άτομα με υψηλή κοινωνικο-οικονομική κατάσταση αναπτύσσουν υψηλές επαγγελματικές φιλοδοξίες. Επίσης σύμφωνα με τους Thuli & Roush-Phelps (1994 οπ. αν. Borchert, 2002) η μέθοδος επιλογής επαγγέλματος αφήνει τον μαθητή στην ίδια κοινωνικοοικονομική σφαίρα όπως το πρόσωπο επαφής του, για παράδειγμα, του πατέρα του.

Σχετικά με το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα, «Ο τύπος του Λυκείου αποφοίτησης των σπουδαστών διαφοροποιεί το ενδιαφέρον τους κατά την είσοδο τους στα ΔΙΕΚ;» διαπιστώθηκαν τα παρακάτω:

Τα άτομα που έδωσαν πανελλήνιες εξετάσεις με σκοπό την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού τους είχαν μέτριο ενδιαφέρον για πραγματοποίηση σπουδών στον τουριστικό κλάδο (σελ 67, πίνακας 2). Η επιλογή του ΔΙΕΚ από άτομα που εξετάστηκαν στις πανελλήνιες εξετάσεις ήταν δευτερεύουσα ενώ τα υπόλοιπα άτομα, είχαν στόχο τις σπουδές σε τουριστικές ειδικότητες. Ίσως αυτό να σχετίζεται με το γεγονός ότι επικρατεί η παλαιά άποψη για τις Τουριστικές σχολές, όπου η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα συνδέονταν άμεσα με τουριστικά επαγγέλματα στον κλάδο των τροφίμων και ποτών και η απορρόφηση των αποφοίτων στον εργασιακό τομέα

γίνονταν από εστιατόρια και μπαρ. Είναι αξιοσημείωτο ότι το 69.3% των σπουδαστών των ΔΙΕΚ προέρχεται από Γενικό Λύκειο (σελ. 61, γράφημα 10), οι οποίοι σύμφωνα με την έρευνα συμμετείχαν στις Πανελλήνιες εξετάσεις χωρίς όμως να καταφέρουν να επιτύχουν.

Σύμφωνα με τους Χατζηθεοχάρου, Γιοβάννη & Νικολοπούλου (2010, 24) οι ενήλικες, όταν παίρνουν την απόφαση να ενταχθούν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το κάνουν με στόχο να βελτιώσουν το επίπεδο ζωής τους. Η φάση της ζωής τους είναι σημαντική στην απόφαση τους αυτή ενώ ορίζει και τους λόγους ένταξης. Όταν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι εντάσσονται σε προγράμματα κατάρτισης, γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους πρέπει να μάθουν κάτι (Κόκκος, 2005).

Αναφορικά με το πέμπτο ερευνητικό ερώτημα «Ποιες είναι οι προσδοκίες των σπουδαστών της Τουριστικής εκπαίδευσης;», προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Η μεγαλύτερη προσδοκία των φοιτητών μετά την αποφοίτησή τους είναι η επαγγελματική αποκατάσταση (σελ. 78, γράφημα 34), γεγονός που υποδεικνύει ότι «επενδύουν» στη σχολή που φοιτούν. Σύμφωνα με τους Akbulut & Looney (2007) οι μαθητές όπως και πολλοί άλλοι νεαροί ενήλικες, ανησυχούν για το τι θα κάνουν με τη ζωή τους, τι θα γίνουν όταν μεγαλώσουν και για την έγκαιρη έναρξη της επαγγελματικής τους ζωής.

Επίσης ένα σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων, επιδιώκει την διεύρυνση των γνώσεών του (σελ. 78 γράφημα 34). Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2014-2020) η Διά Βίου Μάθηση προτείνεται ως λύση για την αντιμετώπιση της ανεργίας, αφού θα προσφέρει στον άνθρωπο τις απαραίτητες δεξιότητες για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας. Οι Ioannou & Athanasoula-Reppa (2008), αναφέρουν ότι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι προβαίνουν στην ένταξή τους, σε προγράμματα εκπαίδευσης, έχοντας συγκεκριμένους στόχους. Οι στόχοι αυτοί αναφέρονται στην επαγγελματική αλλά και στην κοινωνική τους ζωή.

Ένα σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων, προσδοκά την επαγγελματική ανέλιξη και ένα λιγότερο σημαντικό ποσοστό την αύξηση των τυπικών προσόντων.

Επιπλέον, οι φοιτητές προσδοκούν να ενισχύσουν περαιτέρω το πτυχίο τους παρόλο που θεωρούν ότι θα τους προσφέρει επαγγελματική αποκατάσταση (σελ. 78, γράφημα 35 και σελ. 79, γράφημα 36). Το συγκεκριμένο εύρημα της παρούσης μελέτης συμφωνεί με την έρευνα των Diplari και Dimou (2010), βάσει της οποίας υπάρχει μια

σαφής άποψη σχετικά με την άνάγκη για πρόσθετη πρακτική εκπαίδευση, η οποία θα μπορούσε να γίνει στα σχολικά εργαστήρια αλλά και μέσω επισκέψεων στις τουριστικές επιχειρήσεις. Επίσης, η ίδια έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εκπαιδευτικό σύστημα τουρισμού θα πρέπει να κατασκευαστεί ως ένα πιο αρθρωτό σύστημα, έτσι ώστε να υπάρχει μια εκπαιδευτική συνέχεια, με κάθε επίπεδο εκπαίδευσης να προσθέτει στις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν στο προηγούμενο επίπεδο.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση τόσο στο χώρο των σχολείων όσο και των Πανεπιστημίων, οι μαθητές οφείλουν να εξασφαλίζουν γνώσεις συμβατές με τις τρέχουσες εξελίξεις της κοινωνίας ενώ η διά βίου μάθηση οφείλει να καλλιεργηθεί ως στάση στους μαθητές, λόγω των συνεχών εξελίξεων στην κοινωνία. Ο μαθητής πρέπει να γνωρίζει καλά ότι τελειώνοντας το σχολείο και τη σχολή του, δεν πρέπει να επαναπαυθεί και να σταματήσει να ενημερώνεται διότι οι γνώσεις συνεχώς εξελίσσονται.

Επιπλέον, συμπεραίνεται, ότι όταν οι σπουδαστές έρχονται σε άμεση επαφή με το αντικείμενο που σπουδάζουν, είτε μέσω της πρακτικής τους άσκησης, είτε μέσω της προϋπηρεσίας σε κάποια επιχείρηση, έχουν σαφώς καλύτερες γνώσεις για το αντικείμενο των σπουδών τους συγκριτικά με τους σπουδαστές που έχουν μόνο θεωρητική επαφή με το αντικείμενο.

Παράλληλα διαπιστώνεται ότι ο τύπος του λυκείου από τον οποίο αποφοιτά ένα άτομο καθορίζει την επαγγελματική του επιλογή. Συνήθως άτομα που αποφοιτούν από το Γενικό Λύκειο, έχουν ως πρώτη προτίμηση στο μηχανογραφικό τους σχολές με υψηλές βάσεις και εν συνεχεία προχωρούν σε σχολές με λιγότερο υψηλές βάσεις, όπως οι Τουριστικές σχολές. Το παραπάνω υποδηλώνει ότι η επιλογή των ΔΙΕΚ είναι μία εναλλακτική που δεν συμβαδίζει με τις αρχικές βλέψεις, επιθυμίες τους και κυρίως με την αρχική επαγγελματική κατεύθυνση που είχαν επιλέξει.

Επίσης, ένα ακόμη βασικό συμπέρασμα της παρούσης έρευνας είναι ότι το κυριότερο κίνητρο των σπουδαστών της Τουριστικής εκπαίδευσης είναι πρωτίστως η επαγγελματική τους αποκατάσταση. Επιπλέον, συμπεραίνεται ότι υπάρχει εξάρτηση μεταξύ των κίνητρων των σπουδαστών και του επιπέδου μόρφωσης του πατέρα τους. Τέλος, οι σπουδαστές προσδοκούν μετά την αποφοίτηση τους να αποκατασταθούν επαγγελματικά και παράλληλα να διευρύνουν τις γνώσεις τους, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι σπουδαστές έχουν κατανοήσει την έννοια της διά βίου μάθησης.

5.2 Συζήτηση

Από το σύνολο της παρούσης εργασίας και ειδικότερα από τη διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας αναδύονται θέματα που χρήζουν περισσότερης διερεύνησης και συζήτησης.

Διαπιστώνεται από την βιβλιογραφική ανασκόπηση, το οξύμωρο σχήμα που χαρακτηρίζει το πεδίο της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην χώρα μας. Η Ελλάδα, όπως προαναφέρθηκε, είναι μια κατ' εξοχήν τουριστική χώρα, με ιδιαίτερα ανταγωνιστικό τουριστικό προϊόν. Η υφιστάμενη παγκόσμια τουριστική κατάταξη αφίξεων την κατατάσσει μεταξύ των πιο σημαντικών προορισμών και οι μελλοντικές προβλέψεις, είναι ιδιαίτερα αισιόδοξες με τον αριθμό των προβλεπόμενων αφίξεων να αυξάνεται χρόνο με τον χρόνο. Επιπλέον η απασχόληση στον τουριστικό τομέα ανέρχεται περίπου στο 10% της συνολικής απασχολησιμότητας της χώρας μας. Τα παραπάνω στοιχεία θεωρητικά θα έπρεπε να ενισχύουν την ελκυστικότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και να την κάνουν πιο δελεαστική. Αντίθετα όμως, όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας, η επιλογή των τουριστικών σπουδών αποτελεί εναλλακτική ίσως και «αναγκαστική» επιλογή των ατόμων που την επέλεξαν. Ουσιαστικά, τα θέλητρα της τουριστικής εκπαίδευσης που προαναφέρθηκαν, προκύπτουν ως κίνητρα σε δεύτερο χρόνο, μετά από την αποτυχία των σπουδαστών στις πανελλήνιες εξετάσεις. Τα παραπάνω αποτελούν απόρροια των αντιλήψεων α) ότι οι Τουριστικές σπουδές οδηγούν σε απασχόληση μόνο σε δεύτερης κατηγορίας επαγγελμάτων και β) ότι τα ΔΙΕΚ προσφέρουν υποβαθμισμένη επαγγελματική κατάρτιση.

Σύμφωνα με τον Cedefop, (2014) στην Ελλάδα η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση γενικότερα, έχει μικρή απήχηση και συνδέεται συνειρμικά με επίπονη και υποδεέστερη σωματική εργασία, ενώ η γενική εκπαίδευση συνδέεται με προσδοκίες κοινωνικής ανέλιξης, γεγονός που επηρεάζει την λήψη απόφασης για σπουδές στα Δ.Ι.Ε.Κ.

Σήμερα οι νέοι εξακολουθούν να βλέπουν την επαγγελματική εκπαίδευση ως διέξοδο ανάγκης, και αυτό παρά τις συνεχείς προσπάθειες της πολιτείας να την αναδείξει ως εναλλακτική λύση, ισότιμη με την γενική εκπαίδευση, και παρά τα ερευνητικά δεδομένα που εμφανίζουν τους αποφοίτους της να συναντούν μικρότερες δυσκολίες στην εύρεση απασχόλησης από ότι οι απόφοιτοι της γενικής εκπαίδευσης. (Cedefop, 2014).

Σύμφωνα με τους (Ioannidou και Stavrou, 2013), η επαγγελματική εκπαίδευση προσελκύει κυρίως μαθητές με χαμηλές επιδόσεις, οι οποίοι επί το πλείστον προέρχονται από τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα. Αυτή η κατάσταση ενισχύει τις αρνητικές προκαταλήψεις και δημιουργεί φαύλο κύκλο εις βάρος αυτής της μορφής εκπαίδευσης.

Αξιοσημείωτο είναι δε, όπως διαπιστώνεται από τα αποτελέσματα της έρευνας, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σπουδαστών, απόφοιτοι γενικού ή επαγγελματικού λυκείου, πήρε την συγκεκριμένη επαγγελματική απόφαση χωρίς υποστήριξη και καθοδήγηση από έμπειρο σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού. Η συμβολή του Συμβούλου Επαγγελματικού Προσανατολισμού δεν περιορίζεται μόνο στην βοήθεια για την εξεύρεση του ιδανικού επαγγέλματος, αλλά παράλληλα συνδράμει ώστε οι μαθητές να έχουν μια πλήρη εικόνα για το αντικείμενο της σχολής, τα μαθήματα που θα διδαχθούν και την μελλοντική επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η ενημέρωση αυτή βοηθάει πολύ και τους μειονεκτούντες μαθητές, που προέρχονται δηλαδή από χαμηλά κοινωνικο-οικονομικά στρώματα και δεν έχουν πρόσβαση στην πληροφόρηση.

Ένα επίσης σημαντικό θέμα που προκύπτει από την έρευνα είναι η σπουδαιότητα της σύνδεσης θεωρίας και πράξης στην τουριστική εκπαίδευση. Όταν οι σπουδαστές των ΔΙΕΚ έρχονται σε άμεση επαφή με το αντικείμενο που σπουδάζουν, κατανοούν καλύτερα τη θεωρία του και παράλληλα μέσα από την πρακτική αναπτύσσουν αποτελεσματικότερα τις δεξιότητές τους.

Επίσης, μία άλλη διαπίστωση που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι όλοι οι σπουδαστές προσδοκούν και επιθυμούν την άμεση επαγγελματική τους αποκατάσταση σε συνδυασμό με την διερεύνηση των γνώσεών τους, όπως εξάλλου επιτάσσει η σημερινή εποχή της διά βίου μάθησης.

Βασικό περιορισμό της παρούσης έρευνας αποτελεί η μέθοδος δειγματοληψίας, δειγματοληψία ευκολίας, γεγονός που δεν επιτρέπει να γενικευθούν τα αποτελέσματα στο σύνολο του πληθυσμού. Ως εκ τούτου προτείνεται στο μέλλον η διεξαγωγή έρευνας με τον ίδιο σκοπό, ακόμα και με το ίδιο εργαλείο, αλλά με τη μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας, ώστε τα αποτελέσματά της να μπορούν να γενικευθούν στο σύνολο του πληθυσμού. Το δείγμα της έρευνας θα μπορούσε να είναι πανελλαδικό και να μην περιορίζεται στις ευρύτερες περιοχές της Καλαμάτας, Ναυπλίου, Σπάρτης, Κορίνθου και Λουτρακίου.

Ολοκληρώνοντας την παρούσα εργασία αξίζει να αναφερθεί η συμβολή της, στο πεδίο της τουριστικής εκπαίδευσης, αλλά και στο πεδίο της εκπαιδευτικής πολιτικής γενικά.

Όσον αφορά στο πεδίο της τουριστικής εκπαίδευσης, αποτελεί ένα σημαντικό έναυσμα ώστε οι σχολές και τα τμήματα τουριστικής εκπαίδευσης και ιδιαίτερα τα ΔΙΕΚ, να αναδιαμορφώσουν το πρόγραμμα σπουδών τους και να θέσουν από το πρώτο κιόλας εξάμηνο πρακτικές ασκήσεις, όπου οι φοιτητές – σπουδαστές θα έχουν τη δυνατότητα να συνδέσουν τη θεωρία που διδάσκονται με την αγορά εργασίας.

Αναφορικά με το πεδίο της εκπαιδευτικής πολιτικής κρίνεται αναγκαία η θέσπιση μαθήματος Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που θα ενημερώνει και θα συμβουλεύει τους μαθητές για όποιο επάγγελμα επιθυμούν να ακολουθήσουν στο μέλλον ή που θα βοηθά τους μαθητές στη λήψη της επαγγελματικής τους απόφασης. Επίσης, δεν θα ήταν άτοπο να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα, ότι οι αρμόδιοι φορείς επιτάσσεται στα πλαίσια άσκησης και σχεδιασμού της εκπαιδευτικής πολιτικής τους, να μεριμνήσουν για την άμεση βελτίωση της εικόνας αλλά και της ποιότητα της τουριστικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες.

Τέλος, η παρούσα έρευνα ανέδειξε τη σημασία της διά βίου μάθησης στη σημερινή εποχή, προκειμένου οι σπουδαστές – φοιτητές και μελλοντικοί εργαζόμενοι να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ολοένα και μεταβαλλόμενες εργασιακές συνθήκες.

Βιβλιογραφία

- Airey, D., Tribe, J., Benckendorff, P., & Xiao, H. (2015). The managerial gaze: The long tail of tourism education and research. *Journal of Travel Research*, 54(2), 139-151.
- Akbulut, A.Y., and Looney, C. A. (2007). *Their Aspirations Are Our Possibilities: Inspiring Students to Pursue Computing Degrees*. Communications of the ACM
- Akkök, F., & Watts, A. G. (2003). *Public Policies and Career Development: A Framework for the Design of Career Information, Guidance and Counselling Services in Developing and Transition Countries. Country Report on Turkey*. World Bank. March.
- Alexopoulos, P., Andreadis, A., Andreadis, S., Karantemiri, K., Kravaritis, K., Kreis, G., Mataragas, M., Skoulas, N., Tsartas, P., Christou, E., and Psaropoulou, C. (2006), 'Tourism education', *Tourism Report*, Vol 34. Amoah, V., and Baum, T. (1997), 'Tourism education: policy versus practice', *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol 9, No 1, pp 5-12.
- Anderson, J. R. (1995). *Cognitive Psychology and Its Implications: Fourth Edition*. New York: Freeman
- Ayikoru, M. (2015). Neoliberalism and the new managerialism in tourism and hospitality education. *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education*, 118-129.
- Banks O. (1987). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη Παρατηρητής
- Belias, D., Trivellas, P., Koustelios, A., Serdaris, P., Varsanis, K., & Grigoriou, I. (2017). Human Resource Management, Strategic Leadership Development and the Greek Tourism Sector. In *Tourism, Culture and Heritage in a Smart Economy* (pp. 189-205). Springer, Cham.
- Benur, A. M., & Bramwell, B. (2015). Tourism product development and product diversification in destinations. *Tourism Management*, 50, 213-224.
- Borchert, M. (2002). Career choice factors of high school students. University of Wisconsin-Stout
- Bourdieu P. και Passeron, J.-Cl. (1996). *Οι κληρονόμοι. Οι φοιτητές και η κουλτούρα*. Εισαγωγή: Νίκος Παναγιωτόπουλος. Μετάφραση: Νίκος Παναγιωτόπουλος και Βιδάλη Μαρία. Ινστιτούτο του βιβλίου-Καρδαμίτσα, Αθήνα.

- Caton, K. (2014). Underdisciplinarity: Where are the humanities in tourism education?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 24-33.
- Cedefop, (2014), Ευρωπαϊκό κέντρο για την εκπαίδευση των ενηλίκων, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα, Συνοπτική περιγραφή, Λουξεμβούργο: Υπηρεσία εκδόσεων της Ε.Ε.
- Cho, Y., Kalomba, D., Mobarak, A. M., & Orozco, V. (2013). Gender differences in the effects of vocational training: Constraints on women and drop-out behavior. *World Bank Policy Research Working Paper*, (6545).
- Colclough, C. (2015). Gender Equality in Education—Increasing the Momentum for Change.
- Creed, P. A., Muller, J., & Patton, W. (2003). Leaving high school: The influence and consequences for psychological well-being and career-related confidence. *Journal of Adolescence*, 26, 295-311
- Creed, P. A., Patton, W., & Prideaux, L. (2007). Predicting change over time in career planning and career exploration for high school students. *Journal of Adolescence*, 30, 377-392.
- Creswell, J. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση. Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας* (μτφρ. Νάνσυ Κουβαράκου). Αθήνα: ίων
- Cronk, B. C. (2017). *How to use SPSS®: A step-by-step guide to analysis and interpretation*. Routledge.
- Dehoorne, O., Depault, K., Ma, S. Q., & Cao, H. H. (2014). International tourism: Geopolitical dimensions of a global Phenomenon. In *Ecosystem Assessment and Fuzzy Systems Management* (pp. 389-396). Springer International Publishing.
- Diplari, A., & Dimou, I. (2010). Public tourism education and training in Greece. A study of the necessity for educational restructuring. *Industry & Higher Education*, 24(2), 115-120
- Dredge, D., Airey, D., & Gross, M. J. (Eds.). (2014). *The routledge handbook of tourism and hospitality education*. Routledge.
- EurLex (2017). Detailed work programme on the follow-up of the objectives of Education and training systems in Europe

- Farrokhi, F., & Mahmoudi-Hamidabad, A. (2012). Rethinking convenience sampling: Defining quality criteria. *Theory and practice in language studies*, 2(4), 784
- Ghimire, K. B. (2013). *The native tourist: Mass tourism within developing countries*. Routledge.
- Gibson, D. (2016). The history and origin of backpacker travel—from tramping to flashpacker. *School of Tourism and Hospitality Management Research Series*, 1(5).
- Griffin, C., Holford, J., & Jarvis, P. (Eds.). (2013). *International perspectives on lifelong learning*. Routledge.
- Hess, N., Jepsen, D. M., & Dries, N. (2012). Career and employer change in the age of the ‘boundaryless’ career. *Journal of Vocational Behavior*, 81(2), 280-288.
- Hiemstra, R., & Sisco, B. (1990), Individualizing instruction for adult learners: Making learning personal, powerful, and successful, Σαν Φρανσίσκο: Jossey - Bass.
- Holm, T., Sammalisto, K., Grindsted, T. S., & Vuorisalo, T. (2015). Process framework for identifying sustainability aspects in university curricula and integrating education for sustainable development. *Journal of Cleaner production*, 106, 164-174.
- Hooley, Graham, Nigel Piercy, and Brigitte Nicoulaud (2012), *Marketing Strategy and Competitive Positioning* (5th Ed), Essex, England: Prentice Hall.
- Ioannidou, A.; Stavrou, S. (2013). *Reformperspektiven der Berufsbildung in Griechenland [Προοπτικές για τη μεταρρύθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα]*. Βερολίνο: Ίδρυμα Friedrich Ebert, Μονάδα Δυτικής Ευρώπης/Βόρειας Αμερικής. (Διεθνής Πολιτική Ανάλυση). <http://library.fes.de/pdf-files/id/ipa/10251.pdf>.
- Ioannou, N., & Athanasoula-Reppas, A. (2008). Οι ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές στη διδακτική πράξη της εκπαίδευσης ενηλίκων, 10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής εταιρείας Κύπρου
- Jarvis, P. (2013). *Learning in later life: An introduction for educators and carers*. Routledge.
- Jarvis, P. (2014). From adult education to lifelong learning and beyond. *Comparative Education*, 50(1), 45-57.

- Knowles, M. S., Holton III, E. F., & Swanson, R. A. (2014). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development*. Routledge.
- Lankard-Brown, B. (1996). Career Resilience (ERIC Digest No.178). Retrieved from <http://www.ericacve.org/docgen.asp?tbl=digest&ID=31> [πρόσβαση 22-1-2018]
- Lindeman, E. C. (2015). *The meaning of adult education*. Ravenio Books.
- MacCannell, D. (2013). *The tourist: A new theory of the leisure class*. Univ of California Press.
- Merriam, S., & MacKeracher, D. (2013). The new update on adult learning theory. New Directions for Adult and Continuing Education. *Instructor*.
- Moranda, S. (2015). The emergence of an environmental history of tourism. *Journal of Tourism History*, 7(3), 268-289.
- Mowforth, M., & Munt, I. (2015). *Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the third world*. Routledge.
- Murphy, P. E. (2013). *Tourism: A community approach (RLE Tourism)*. Routledge.
- Olamide, S. O., & Olawaiye S.O. (2013). The Factors Determining the Choice of Career Among Secondary School Students. *The International Journal Of Engineering And Science*, 2(6), 33-44
- Palanivelu, V. R., & Madhupriya, G. (2014). Women Entrepreneurship among the Context of Gender Aggressiveness, Opportunities and Hurdles of Informal Sector. *European Journal of Business and Management*, 6(17), 193-198.
- Pierce, W. C., & Sawyer, D. T. (2013). *Quantitative analysis*. John Wiley And Sons, Inc; London; Toppon Company, Ltd; Japan.
- Rogers, A. (2002), *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Sharf, R. S. (2006). *Applying career development theory to counseling*. (4th ed.). Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Sigala, M., & Chalkiti, K. (2014). Investigating the exploitation of web 2.0 for knowledge management in the Greek tourism industry: An utilisation–importance analysis. *Computers in Human Behavior*, 30, 800-812.
- Smith, S. L. (2014). *Tourism analysis: A handbook*. Routledge.

- Su, Y. (2014). Lifelong learning in tourism education. *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education*, 322.
- UNWTO, World Tourism Barometer, Vol. 15, June 2018, Statistical Annex, , ανακτήθηκε 20/01/18 από <http://mkt.unwto.org/barometer>
- Vainikka, V. (2013). Rethinking mass tourism. *Tourist Studies*, 13(3), 268-286.
- Vysochan, O. (2013). Correlation of Notions" Traveler", " Visitor" and " Tourist": International Statistical Approach. *Business Inform*, (3).
- Αρβανίτη, Ε. (2006). Σχεδιασμός και αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Το παράδειγμα της Τοπικής Ιστορίας. Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων: Αξιολόγηση, πιστοποίηση & επιμόρφωση στη Δια Βίου Εκπαίδευση. Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή «ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ για την Ανάπτυξη, την Απασχόληση και την Κοινωνική Συνοχή», Βόλος
- Αρβαντιδου, Ζ., & Γουβιάς, Δ. (2012). Ο Ρόλος της Δια Βίου Μάθησης ως Παράγοντα Κοινωνικής Ένταξης ή Αποκλεισμού. Πανελλήνιο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή. Αθήνα
- Βάμβουκας, Μ. (1982). *Κίνητρα του Διδασκαλικού Επαγγέλματος*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης
- Βασιλειάδου, Ε. (2017). Η Τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα: ιστορική αναδρομή.
- Βεργίδης, Δ. (2005). Κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις της εκπαίδευσης ενηλίκων, στο Δ. Βεργίδης, & Ε. Πρόκου, *Στοιχεία κοινωνικο-οικονομικής λειτουργίας και θεσμικού πλαισίου*, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, σσ. 52-57.
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (2013). Έκθεση 2012 για τη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα.
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, (2017), Οδηγός Σπουδών, ανακτήθηκε 28/12/17 από <http://www.gsae.edu.gr/attachments/article/>
- Γωνιά, Ε. (2008). *Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές εφήβων: Διερεύνηση των αντιλήψεων στα θέματα ισότητας των δύο φύλων της ελληνικής σχολικής κοινότητας (μαθητές/ριες, εκπαιδευτικοί γονείς*. Θεσσαλονίκη
- Δημητρόπουλος, Ε. και συν. (1985). «Σχολικός προσανατολισμός και γονείς». *Νέα Παιδεία*, 34.

- Διαμάντη, Κ. (2017). Τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα: Απασχολησιμότητα των αποφοίτων της και βαθμός ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς εργασίας.
- ΕΛΣΤΑΤ, (2014), Έρευνα για την εκπαίδευση ενηλίκων: 2012, ανακτήθηκε 02/02/2018 από <http://www.statistics.gr>
- Ζαχαράτος Γ., (2014), Τα προβλήματα και οι προοπτικές του τουρισμού στην Ελλάδα, Αθήνα: Παπαζήσης
- Ηγουμενάκης Γ., (2007) *Τουριστική Οικονομία*. Αθήνα: Interbooks
- ΙΝΣΕΤΕ, (2016), *Η απασχόληση στον τουρισμό και στην υπόλοιπη οικονομία 2009 - 2016 βάσει «Έρευνας Εργατικού Δυναμικού» Δεκέμβριος 2016*, ISHC. Ανακτήθηκε 02/02/18 από http://www.insete.gr/Portals/0/meletes-INSETE/01/2016_SI_ApasxolisiTourismosOikonomia_09-16.pdf
- (IOBE) (2013), Η απασχόληση στον Τουριστικό τομέα, Ανακτήθηκε 28 Δεκεμβρίου 2017 από http://iobe.gr/research_dtl.asp?RID=20
- Κόκκος, Α. (2005), *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κούτουλας, Δ. (2001). *Εισαγωγή στον Τουρισμό και την Τουριστική Οικονομία*. Σημειώσεις μαθήματος. Πάτρα
- Κουτρομπής, Ν.,(2010). Τουρισμός-Γενικές Αρχές-Οργάνωση νομοθεσία. Αθήνα
- Λαγός Δ. (2005), *Τουριστική Οικονομική*, οπ.π κεφ. 16, σελ. 367
- Λαμπίρη-Δημάκη, Ι (1974). *Προς μίαν ελληνική κοινωνιολογία της παιδείας*. Τόμος Β'. Αθήνα: ΕΚΚΕ
- Λούκης, Α. (2004). *Τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων.
- Πηγιάκη , Π.(1995) "Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης: Μία κριτική θεώρηση". *Επιθεώρηση Ελληνικής Εταιρείας Συμβουλευτικής Προσανατολισμού* (32-33/1995)
- Πρινιανάκη, Ε. (2006), Τριτοβάθμια Τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα και κοινωνική αποτελεσματικότητα, Ηράκλειο σελ. 528
- Πρόκου Ε. (2007), Η «κυβερνητική στρατηγική» για τη διά βίου εκπαίδευση στην Ευρώπη και την Ελλάδα, *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, (2), 179-192.
- (ΣΕΤΕ, 2016), Ελληνικός τουρισμός εξελίξεις προοπτικές, τεύχος 1 , Ιούνιος, σ. 5, Ανακτήθηκε 30 Δεκεμβρίου 2017 από <http://sete.gr/el/statistika-vivliothiki>

- Σπαθή Σ., Κ. (2010), *Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, ΚΕΠΕ*
- Σφακιανάκης Κ., Μ. (2000). *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού* Αθήνα: Αθήνα
- Τσάρτας, Π., Λαγός, Δ., Σταυρινούδης, Θ., & Πρωΐου, Ε. (2016). 1η διδακτική ενότητα. Μια εισαγωγή στον τουρισμό. Βασικές έννοιες και σύγχρονες εξελίξεις.
- Τσάρτας, Π. (1996). *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*. Αθήνα: Εξάντας.
- Φακιολάς, Ν. (1998). *Η ταυτότητα, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες της νεολαίας στο Νομό Κερκύρας*. Αθήνα: ΕΚΚΕ
- Φακιολάς, Ν. (1999). «Η πρόωρη εγκατάλειψη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και εργασία μαθητών στην περιοχή Αττικής». Πανεπιστήμιο Πειραιά-ΕΚΚΕ, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 108
- Φραγκουδάκη Α. (1985). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Παπαζήση
- Χασάπης, Δ. (1997), Πρόσβαση, ποιότητα και εύρος της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα σελ. 34.
- Χατζηθεοχάρους, Π. – Γιοβάννη, Ε. – Νικολοπούλου, Β. (2010). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Εκπαιδευτικό υλικό*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων – Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης – Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο εκπονήθηκε στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας με θέμα:

«Η ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΩΣ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΙΕΚ»

Σκοπός της εργασίας είναι η σκιαγράφηση του προφίλ του σπουδαστή που έχει επιλέξει την τουριστική εκπαίδευση στα ΔΙΕΚ. Θα διερευνηθεί, αν προκύπτουν κοινά χαρακτηριστικά των σπουδαστών και θα επιδιωχθεί να ανιχνευτούν τα κίνητρα που τους προέτρεψαν να ειδικευτούν στον τουριστικό τομέα.

- Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και αποτελεί μέρος ερευνητικής εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου
- Οι απαντήσεις που θα δώσετε είναι εμπιστευτικές
- Η ειλικρίνεια των απαντήσεών σας θα βοηθήσει ουσιαστικά στην αξιοπιστία της έρευνας αυτής
- Τα αποτελέσματα της έρευνας θα είναι διαθέσιμα σε όλους τους συμμετέχοντες
- Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο και τη συμβολή σας στην πραγματοποίηση της έρευνας

1. Φύλο : α) Άνδρας β) Γυναίκα
2. Ηλικία : α) 18 –25 β) 26-35 γ) 36 - 55 δ) 55 και άνω
3. Εθνικότητα : α) Ελληνική β) Άλλο
4. Επαγγελματική κατάσταση (εκτός από την σπουδαστική ιδιότητα) :
α) Άνεργος β) Εργαζόμενος
5. Τόπος κατοικίας :
6. Οικογενειακή κατάσταση: α) Άγαμος β) Έγγαμος γ) Έγγαμος με παιδί/α
δ) Διαζευγμένος ε) Διαζευγμένος με παιδί/α
7. Έτος σπουδών : α) 1^ο έτος β) 2^ο έτος
8. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών της μητέρας σας; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)
- Δημοτικό
 Γυμνάσιο
 Λύκειο
 ΤΕΙ/ΑΕΙ
9. Ποιο είναι το επίπεδο σπουδών του πατέρα σας; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)
- Δημοτικό
 Γυμνάσιο
 Λύκειο
 ΤΕΙ/ΑΕΙ
10. Από ποιον τύπο Λυκείου αποφοιτήσατε; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)
- Επαγγελματικό Λύκειο
 Γενικό Λύκειο
11. Ποιος ήταν ο βαθμός του πτυχίου σας; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)
- 10-12 («Μέτρια»)
 12-15 («Καλά»)
 15-18 («Πολύ καλά»)
 18-20 («Άριστα»)
12. Σε τι επίπεδο βρίσκονταν οι γνώσεις σας στα Αγγλικά πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ;
(Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)

- Δεν γνωρίζω Αγγλικά
- Μέτρια (κάτοχος πτυχίου Pre-Lower)
- Καλή (κάτοχος πτυχίου Lower)
- Πολύ καλή (κάτοχος πτυχίου Advanced)
- Άριστη (κάτοχος πτυχίου Proficiency)

13. Σε τι επίπεδο βρίσκονταν οι γνώσεις σας στους Η/Υ πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ;
(Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)

- Χωρίς γνώσεις Η/Υ
- Γνώστης χειρισμού Η/Υ χωρίς πιστοποίηση
- Γνώστης χειρισμού Η/Υ με πιστοποίηση

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
Ερωτήματα	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

	1	2	3	4	5
Ερωτήματα					
14. Κατά τα σχολικά σας χρόνια είχατε άλλες δραστηριότητες εκτός από τα μαθήματά σας; (π.χ. κινηματογράφο, θέατρο, συναυλίες, επισκέψεις σε μουσεία/εκθέσεις ζωγραφικής, ταξίδια/εκδρομές)					
15. Με την οικογένειά σας συνηθίζατε να κάνετε κάτι από τα προηγούμενα;					

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

	1	2	3	4	5
Ερωτήματα					
16. Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα επαγγελματικά δικαιώματα που θα αποκτήσετε;					
17. Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, σε τι βαθμό γνωρίζατε τα μαθήματα της τουριστικής ειδικότητας;					
18. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται τα ΔΙΕΚ στην απόκτηση γνώσεων στον τομέα του τουρισμού;					

19. Πριν την εισαγωγή σας στα ΔΙΕΚ, από ποιους πήρατε χρήσιμες πληροφορίες/συμβουλές για τα επαγγελματικά σας σχέδια ή την εκπαίδευση; (Επιλέξτε με **X** μία μόνο απάντηση)

- Οικογένεια (γονείς-αδέρφια)
- Φίλοι/Λοιποί συγγενείς

- Καθηγητές
- Σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού
- Μέσα μαζικής ενημέρωσης/έντυπα/φυλλάδια
- Διαδίκτυο
- Άλλο

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

Ερώτημα	1	2	3	4	5
<p><u>Συμπληρώστε μόνο</u> σε περίπτωση που ενημερωθήκατε από Σύμβουλο Επαγγελματικού προσανατολισμού πριν από την λήψη της απόφασής σας για επιλογή της τουριστικής κατεύθυνσης στο ΔΙΕΚ</p> <p>20. Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι επηρέασε την απόφαση σας για την επιλογή της Τουριστικής κατεύθυνσης στα ΔΙΕΚ η συμβολή του Συμβούλου Επαγγελματικού Προσανατολισμού;</p>					

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

Ερωτήματα	1	2	3	4	5
<p>21. Σε τι βαθμό σας ενδιέφερε το αντικείμενο των σπουδών σας κατά την εισαγωγή σας στο ΔΙΕΚ;</p> <p><u>Συμπληρώστε μόνο</u> σε περίπτωση που δώσατε Πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση</p> <p>22. Σε τι βαθμό σας ενδιέφεραν οι σπουδές Τουριστικής Εκπαίδευσης κατά την συμπλήρωση του μηχανογραφικού σας;</p>					

23. Είχατε εργαστεί πριν την εισαγωγή σας στο ΔΙΕΚ σε αντικείμενο σχετικό με τις Τουριστικές σπουδές σας; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)

- Ναι
- Όχι

24. Η οικογένειά σας είχε στο παρελθόν τουριστική επιχείρηση ; (Επιλέξτε με **X** την απάντησή σας)

- Είχε στο παρελθόν αλλά όχι τώρα
- Είχε στο παρελθόν και συνεχίζει να έχει
- Δεν είχε ποτέ

- Δεν είχε αλλά σχεδιάζει να έχει μελλοντικά

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

	1	2	3	4	5
Ερωτήματα					
25. Σε τι βαθμό βρήκατε ενδιαφέρον το αντικείμενο των σπουδών σας μέχρι τώρα;					
<i>Απαντήστε μόνο αν υπάρχει ή πρόκειται να υπάρξει οικογενειακή τουριστική επιχείρηση:</i>					
26. Σε τι βαθμό προτίθεστε να απασχοληθείτε σε αυτή;					

27. Πόσο σημαντικά ήταν τα παρακάτω κίνητρα, την χρονική στιγμή που πήρατε την απόφαση να παρακολουθήσετε σπουδές Τουριστικής κατεύθυνσης στο ΔΙΕΚ;

	ΠΟΛΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΛΙΓΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ
Οι τουριστικές σπουδές ανταποκρίνονταν, στις κλίσεις, στα ενδιαφέροντα και την προσωπικότητά μου				
Είχα ενδιαφέρον για τις τουριστικές σπουδές λόγω οικογενειακού ιστορικού απασχόλησης στο τουριστικό κλάδο				
Θεωρούσα ότι ο τουριστικός κλάδος προσφέρει άμεση επαγγελματική αποκατάσταση				
Θεωρούσα ότι ο τουριστικός κλάδος αποφέρει υψηλές οικονομικές απολαβές				
Ήταν απαραίτητη η απόκτηση πτυχίου για διασφάλιση εργασίας ή βελτίωση παρούσας εργασιακής κατάστασης				
Ήταν τυχαία επιλογή από τις ειδικότητες του πλησιέστερου ΔΙΕΚ				

28. Πριν την λήψη της απόφασης σας για παρακολούθηση των Τουριστικών σπουδών στο ΔΙΕΚ υπήρχε κάποιος παράγοντας που λειτούργησε προσωρινά ανασταλτικά; (Επιλέξτε με **X** μία μόνο απάντηση)

- 1) Όχι
- 2) Έλλειψη χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων
- 3) Έλλειψη χρόνου λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων
- 4) Αρνητική τοποθέτηση οικογένειας ή φίλων

- 5) Δυσκολία μετακίνησης προς την τοποθεσία του ΔΙΕΚ
- 6) Μεγάλη διάρκεια σπουδών
- 7) Είμαι πολύ μεγάλος για να μάθω πλέον
- 8) Άλλο.....

29. Τι πιστεύετε ότι θα σας προσφέρουν οι Τουριστικές σπουδές σας στα ΔΙΕΚ μετά την αποφοίτησή σας; (Επιλέξτε με **X** μία μόνο απάντηση)

- 1) Αύξηση τυπικών προσόντων
- 2) Διεύρυνση γνώσεων
- 3) Επαγγελματική αποκατάσταση
- 4) Επαγγελματική ανέλιξη
- 5) Αύξηση οικονομικών απολαβών
- 6) Διεύρυνση κοινωνικού κύκλου
- 7) Άλλο.....

Με βάση την παρακάτω βαθμολογική κλίμακα διαλέξτε την απάντηση που σας εκφράζει καλύτερα

	1	2	3	4	5
	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Αρκετά	Πολύ

	1	2	3	4	5
Ερωτήματα					
30. Σε τι βαθμό θα επιδιώξετε να δώσετε εξετάσεις για την Πιστοποίηση μετά το τέλος των σπουδών σας;					
31. Σε τι βαθμό θα επιδιώξετε μετά το τέλος των σπουδών σας να αναζητήσετε επιπλέον επιμόρφωση ή εκπαίδευση στον συγκεκριμένο κλάδο;					

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΑΣ!